

SAYIN OKUYUCULAR

«YENİ ÇAĞ» – «BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ» dergisi yeni yılınızı candan kutlar, sizlere işinizde ve savaşınızda başarılar, özel hayatınızda sağlık ve mutluluklar diler.

1975 yılında bilimsel komünizm fikirlerinin yayılması, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde dünya komünist ve işçi hareketi saflarının güçlenmesi uğrunda yeni yeni başarılarla ulaşılmasını, barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm savaşında yeni yeni zaferler elde edilmesini diler.

TÜSTAN

YENİ ÇAĞ

1(127)
Ocak
1975

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

Çağdaş dünyanın gelişmesinde sosyalizmin rolü

Boris Ponomaryov

SBKP Politbüro aday üyesi ve MK Sekreteri

İkinci Dünya Savaşı'nın, insanlığın gördüğü savaşların en korkuncu olan bu boğazlaşmanın son top seslerinin kesilmesi üzerinden hemen hemen otuz yıl geçti. Bu ayrı ayrı sosyal sistemlere mensup devletlerin katıldıkları silâhlı bir çarpışmaydı. Yeni toplumsal düzenin (sosyalizmin), dünya emperyalizminin en modern silâhlarla tepeden tırnağa donatılı güçleriyle, faşist Almanya ve bağlaşıklarıyla boy ölçüşmesi gerekiyordu. Ve V. İ. Lenin'in kurmuş olduğu devlet, bu olağanüstü çetin sınavdan başarıyla çıktı. Uygarlık bugün faşizmden kurtuluşunu her şeyden önce Leninci Komünist Partisinin yönetmenliği altındaki Sovyet halkının savaşına borçludur.

Sovyetler Birliği, uluslararası komünist hareketi, İkinci Dünya Savaşı'na yol vermemek için ellerinden geleni yaptılar. Öncelikle komünistler, 1930 yılları ortalarında insanlığın ufkunu karartmakta olan korkunç harp tehlikesine işaret ederek uyarıda bulundular. Komintern'in VII. Kongresi, işçi sınıfını ve bütün demokratik güçleri, faşizme ve harbe karşı birleşmeye çağırdı. Ve Komintern özel bir kararla da şunları açıkladı: «İşçi sınıfının bütün önleme çabalarına karşın, yeni bir emperyalist dünya harbi yine de patlak verirse, komünistler, harp aleyhtarlarını, barışı savunma örgütlerini, faşist harp kundakçılarına karşı, burjuvaziye karşı, kapitalizmin devrilmesi için ... savaşa yöneltmeye çalışacaklardır.» (1)

Komünist partileri, harp her şeye karşın patlak verdiği zaman, «buna kendilerine özgü biçimde, kendi menfaatlerine ve bütün emekçi insan-

(1) Komünist Enternasyonalı VII. Dünya Kongresi'nin kararları. Partizdat, 1935, s. 39.

lığın menfaatlerine uygun olarak son vermelerine, bu suretle de kapitalist harpleri doğuran ana nedenlerin giderilmesi için gerekli koşulları yaratmalarına» olanak veren bir strateji ve taktik belirlediler. Bu sözler, İkinci Dünya Savaşı'nın henüz başlangıcında, 1939 Eylülünde, G. Dimitrov'un kaleminden çıkmıştı. ⁽²⁾

Harbin sonuçları komünistlerin ne kadar haklı olduklarını açıkça gösterdi. Faşist Almanya, emperyalist Japonya ve bağlaşıklarının uğradıkları yenilgi, bütün ilerici insanlığın yararına, demokrasi ve sosyalizmin yararına olan bir sonuçtu. Böylece, daha 11 Avrupa ve Asya ülkesinde, bunların arkasından da Küba'da kapitalist düzenleri silip süpüren bir dizi zaferle sonuçlanan halk devrimlerine yol açılmış oluyordu. Ve bu, önem bakımından, dünya tarihinin Oktobr Devrimi'nden sonraki ikinci büyük olayıydı. Böylelikle, sosyalizm, bundan 30 yıl önce, artık bir tek memleketin çerçevesinden çıktı. V. İ. Lenin'in deyimıyla, «korkunç gerçek», yani bir harp çıktığı takdirde emperyalizmin yeni ve ağır bir yenilgiye uğrayacağı, bunun da kaçınılmaz olarak «sosyalizmin genişlemesine» ⁽³⁾ yol açacağı gerçeği doğrulanmış oluyordu.

– Sosyalist düzen yaşamsal gücünü ve yenilmezliğini ispat etti. Sovyetler Birliği, uluslararası itibar ve durumunu artık hiç kimsenin küçümseyemeyeceği bir dünya devleti haline geldi. Sosyalizm, Orta Avrupa ve Adriyatik kıyılarından Güney-Doğu Asya'ya kadar çok büyük bölgeleri kaplayan bir dünya sistemi oldu.

– Dünya kapitalizminin mevzileri bir hayli zayıfladı. Bu sistem Avrupa'da temellerine kadar sarsılmış olarak harpten çıktı. Bütün dayanaklarının (ekonomik olanılardan ideolojik olanlara kadar) çürüklüğü, yalnız Doğu Avrupanın değil, aynı zamanda Batı Avrupanın çoğu ülkelerinde karakteristik bir olgu olarak belirliyordu. Anti-faşist direniş hareketi, topyekûn sömürücü düzene karşı sınıfsal savaşta eşi görülmedik bir yükselişe dönüştü. Birçok ülkenin emekçileri, harpten sonraki ilk yıllarda, dirençli sınıf savaşlarıyla geçen daha önceki onyıllar boyunca elde edemedikleri kadar büyük sosyal-politik kazanımlar sağladılar. Faşizme karşı kahramanlıklarla dolu ve ardıcıl bir savaş veren komünistlerin etkisi her yerde güçlendi. Uluslararası komünist hareketi, bütün halkların önünde gerçek barış ve sosyal ilerleme ufku açan en yekpâre ve en yüksek fikirlerle donanmış hareket olarak belirdi.

– Sosyalist sistem emperyalizmin başlıca güçlerini tutarak ve kendi üzerine çekerek, onun diğer halkları esaret altında tutma yetenek ve olanaklarını sarstı. Artık bu halkların karşısında gerilemeye zorlanabilecek bir düşman bulunduğu görüldü. Emperyalizmin Asya, Afrika ve Lâtin

⁽²⁾ Georgi Dimitrov, Eserler, c. 3, s. 184.

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 44, s. 149; c. 36, s. 397.

Amerika üzerindeki kontrolü zayıfladı. Ulusal kurtuluş hareketi yeni ve güçlü bir dalga halinde kücretti. Bu süreç dünya haritasında 80'den fazla yeni devletin belirmesine yol açtı. Bunların çoğu bugüne kadar sosyalist dönüşümler yolunda önemli bir ilerleme kaydettiler. Dünya sosyalizmiyle bağlaşıklık olarak muazzam ölçüde anti-emperyalist potansiyele sahip yeni bir güç meydana geldi.

İşte, emperyalizmin o dönemdeki vurucu güçlerinin yenilgiye uğratılmasının ve dünya sosyalist sisteminin meydana gelmesinin genel planındaki başlıca sonuçları bunlardır. Bu sonuçlar, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki tarihsel çatışmayı harp yoluyla çözme niyetlerinden vazgeçmemiş olan bütün emperyalist güçlere somut bir ibret dersi vermektedir.

I.

Dünya sosyalist sistemi, devrimci güçlerin bütün dünyada ve öncelikle Avrupada çoğu bölgeleri kaplayan bir ileri hareketi geliştirdikleri koşullar içinde doğuyordu. O dönemde işçi sınıfı ve diğer ilerici güçler önemli başarılar elde ettiler. Güney-Doğu ve Orta Avrupa'da, Viyetnam'da, Kore'de ve Çin'de, emekçilerin geniş birlik ve dayanışması temeli üzerinde demokratik halk devrimleri başarıyla geliyordu. Komünist partilerinin sayısal bileşimi ve yığın örgütleri içindeki etki ve itibarı kat kat arttı. Komünistler dokuz Batı Avrupa ülkesinde (İtalya, Fransa, Belçika, Danimarka, Norveç, İzlanda, Avusturya, Finlandiya ve Lüksemburg) hükümetlere girdiler. İtalya ve Fransada demokratik anayasalar kabul edildi. Fransa, İtalya, Büyük Britanya ve Avusturya'da birçok sanayi kolları milileştirildi. Artık büyük, gerçekten demokratik dönüşümler yapma perspektifi açıliyordu.

Bu koşullarda emperyalizm karşı-taarruza geçti. Bu karşı-taarruzun sınıfsal anlam ve hedefi, halkların, emekçilerin, faşizm üzerinde kazanılan zaferden kendi menfaatleri için, gerçek demokrasi menin menfaatleri için yararlanma olanağından yoksun edilmeleriydi. Sözkonusu karşı-taarruz «soğuk harp» biçiminde yürütölüyordu. Emperyalist devletler, «soğuk harp» yardımıyla, kapitalist düzenleri her sarsıldığı yerde korumaya, ölümcül darbeyi yedikleri her yerde tekrar canlandırmaya çalışıyorlardı.

Birçok memlekette devrimci süreçlerin duraklamasının temel nedeni öncelikle Amerikan emperyalizminin müdahalesiydi. Askersel müdahale esas itibariyle gizli, tek tek hallerde de (Yunanistan örneğinde görüldüğü gibi) açıktan açığa yapıliyordu. Silâhlı müdahaleye hedef olan ve artık halk iktidarlari kurulmuş bulunan memleketlerde, Viyetnam ve Kore'de, bu memleketler halklarının kahramanca savaşları ve Sovyetler

Birliğin, tüm sosyalist kampın ve dünya demokratik güçlerinin desteği sayesinde, emperyalist saldırı (bazılarının topraklarından bir bölümü emperyalizm tarafından koparılabilmiş olsa da) kesinlikle püskürtüldü.

Orta ve Güney-Doğu Avrupada ve Doğu Asyada, emperyalizm, devrimlerin üstün gelmesine engel olamadı. Emperyalizmin plânlarının suya düşürülmesinde, proletarya diktatörlüğünün uluslararası bir güç haline gelmiş olması çözümleyici bir rol oynadı.

Saldırı sırasında sürekli darbelerle Sovyet halklarını ayırıp parçalayacağına güvenen Hitler bu hesaplarında yanıldıysa, sosyalizm yoluna koyulmuş bulunan ülkeleri birbirinden ve Sovyetler Birliğinden yalıtma ve tek tek bağımlı hale getirme hedefini güden «soğuk harp» örgütçüleri de aynı biçimde yanıldılar. Ortak düzenli yekpâre bir birlik meydana getiren SSCB, Polonya, Bulgaristan, Çekoslovakya, Macaristan, Yugoslavya, Romanya, Arnavutluk halkları ve Doğu Almanya emekçileri, emperyalizmin kendilerini faşizm üzerindeki utkunun başlıca sosyal sonucundan yoksun etme denemelerine karşı kesin bir direniş gösterdiler. Bunun evrensel tarihi bir önemi vardı. Böylece, sosyalizm, artık hapten önceki gibi kapitalist kuşatması içinde değil, bir uluslararası topluluk olarak, yeni bir dünya sistemi olarak gelişme olanağına kavuştu.

Anti-faşist, kurtuluş hareketlerinin halk devrimlerine dönüşmesiyle oluşan devletler, aralarında birlik ve etkileşimle, Sovyetler Birliğinin destek ve yardımlarıyla sosyalist devletler haline geldiler. Bunların birleşik çaba ve dayanışmaları, Sovyetler Birliğinin gücü ve otoritesi, son derece zor bir tarihsel sorunun çözümünü, yani işçi sınıfının, emekçilerin iktidara gelmesinin, vaktiyle Sovyet Rusya'nın yalnız olduğu zaman uğradığı silâhlı müdahaleden, ağır ve yıpratıcı bir iç harpten azat olarak başarılmasını sağladı.

Bu devletler, emperyalist müdahalesine karşı güven altına alınan bir enternasyonal topluluk çerçevesi içinde, sürekli barış koşullarında çalışarak yeni toplumu kurma olanağı buldular.

Eşi görülmedik bir kardeşler topluluğu meydana getiren bu devletler, sadık ve güvenilir dostlarından vakitli ekonomik ve politik destek ve yardım görerek, geçiş döneminin güçlüklerini daha kolay yendiler.

Dünya sosyalist sisteminin oluşması, onun, çağımızda çözümleyici bir etken haline gelmesi sürecinin de başlangıcı oldu. Sosyalizm, kısa zamanda, kazanımlarının *dönüşsüz* nitelik kazandığı bir tarihsel düzeye ulaştı. Sosyalist topluluğun her ülkesinde kapitalizmin yeniden canlandırılmasını önleyici sağlam güvenceler meydana geldi. Böylelikle, Ekim'in ve diğer sosyalist devrimlerin etkisi pekiştirilmiş oldu.

Çin'in işçi sınıfı dâvası uğrındaki ortak savaş cephesinden geçici saydığımız ayrılışı, Pekin yönetiminin uluslararası alanda sosyalizme düşman güçlere dolaylı ve dolaysız bir destek göstermekte olması, sosyalist sistemin çok daha büyük başarılarla ulaşmasını elbette bir yere kadar engellemekte, proletarya enternasyonalizmine bağlı ülkelerin çok daha büyük çabalar harcamalarını gerektirmektedir. Fakat emperyalizmin, bu durumda bile, uluslararası sosyalizmin tarihsel ödevini yerine getirmesine engel olmadığı görülmektedir.

SBKP Çin hakkındaki politikasında, Çin halkının menfaatleri ile gerçekleşen sosyalizmin, dünya komünist hareketinin ve tüm devrimci hareketin menfaatlerini çatıştırmanın objektif bir temeli olmadığı düşüncesinden hareket ediyor. Bunun için, partimiz, bundan böyle de, XXIV. Kongremizin belirlediği politik hattı kılavuz edinecek, emperyalizme karşı, barış ve sosyal ilerilik için savaşanlar cephesinde Çin'in de elbet yaraşık yerini ergeç alacağı umudunu yitirmeyecektir.

Geçtiğimiz dönemde, barış, sosyalizm ve devrim problemleri arasında bağıntı diyalektiği gayet açık biçimde belirmiş bulunuyor. Barışın güven altına alınması, devrimci başarıların pekişmesine yardım ediyor ve tutunmasına elverişli koşullar yaratıyordu. Buna karşılık, devrimci gelişme boyunca atılan her yeni adım da barış dâvasını sağlamlaştırıyordu. Sosyalizmin amaçlarının, insanlığın ezici çoğunluğunun menfaatlerine uygun olan amaçların, daha büyük bir başarıyla gerçekleştirilmesine harbin değil, uluslararası barışın olanak verdiği gerçeği inkâr edilemez.

Öte yandan, emperyalizmin liderleri, bir nükleer-roket harbinin, öncelikle buna yol açmaya kalkışacak olanlar için ne gibi sonuçlar verebileceğini hesaba katarak, artık bundan 30 yıl önceki gibi, yeni bir dünya askersel çatışması yaratmayı doğrudan doğruya göze alamıyorlar. Ama emperyalizm harpçi plânlarından vazgeçmiş de değildir. Saldırı, onun politika hazinesinde yeğlemekten kaçınılmayacağı bir araç olarak kalmaktadır. Silâhlanma yarışını sürdürmesi ve bir harp için diğer maddi hazırlık tedbirlerinden el çekmemesi de bundan ileri gelmektedir.

Sosyalizm ile barışın kopmaz bağıntısı yeni toplumsal düzenin büyük bir kazanımıdır. Emperyalizm ile harbin özdeşliği de eski düzenin en zayıf yanıdır. Harp hazırlığı yolu, emperyalistleri bütün barışsever insanlığın karşısına geçirmiş ve bu da emperyalizmin global stratejisine karşı bütün dünyada yüz milyonlarca insanın birleşmesine olanak vermiş bulunmaktadır.

Enine boyuna düşünülmüş olan «soğuk harp» plânı, dünya hâklarına çok pahalıya oturduğu, büyük ölçüde insan kaybına ve milyarları bulan askersel harcamalara mal olduğu halde, 1970 yılları başlarına doğru yine de aksamaya başladı. Bu plânın, daha ileri doğru ve bütün insanlık için

fecî sonuçlar doğurabilecek biçimde gerçekleştirilmesine her şeyden önce sosyalizmin birleşik gücü engel oldu. 1940'ların sonunda, «soğuk harp»in de, «sıcak» türü gibi, emperyalizmin yenilgisine dönüşeceğini söyleyerek uyarıda bulunan komünistler bir kez daha haklı çıktılar.

«Soğuk harp»ten uluslararası gerginliğin azaltılmasına doğru sağlanan dönümde, SBKP XXIV. Kongresi tarafından kabul edilen Barış Programı güçlü bir kaldıraç rolü oynadı. Bu program, bütün harp aleyhtarlarının, devletler arasında eşit haklı ve demokratik ilişkilerden yana olanların istek ve emellerini yansıtan gerçekten halkçı bir belge olarak dünya ölçüsünde takdirle karşılandı. Bunun, partimiz tarafından, kardeş partiler ve devletlerle sıkı bir eylembirliği yapılarak, maharetle ve ardıcıl biçimde uygulanması, sosyalizmi sağlamlaştırma ve geliştirme, Leninci dış politikayı hayata geçirme yolunda SBKP Merkez Komitesi, Sovyet devleti ve şahsen SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaş tarafından yorulmak bilmeksizin yürütülen çokyanlı değerli çalışmalar, sosyalizmin edinmiş olduğu maddi ve politik gücün uluslararası alanda kısa zamanda köklü değişimler yaratılmasında en dolgun biçimde kullanılmasına olanak verdi.

Bugün, Sovyetler Birliğinin yeryüzünde güçler dengesini değiştirmede kesin bir katkısı olan kahramanlığa eşit enternasyonal hizmetinin tarihsel önemi, ancak sözkonusu değişimlerin yaratılmasındaki ulaşımların düzeyinden bakılarak en iyi değerlendirilebilir. Faşizmle kanlı boğuşmanın asıl yükünü omuzlamış olan Sovyet halkı, Sovyet devletinin savunma gücünü artırmak, emperyalizmin elinden askersel üstünlüğü almak için, nice maddi özverilere bilinçle katlandı. Bu da, memlekette (harp yılları boyunca zaten büsbütün aksayan) halkın refah seviyesini yükseltme tempo- larını bir yere kadar etkiledi. Fakat bu, emperyalizmle savaş ve barışı güven altına alma mantığının dayattığı çetin bir tarihsel zorunluktu.

Harpten sonraki uzunca bir dönemin karakteristik çizgisi olarak iki sosyal sistemin cepheleşmesi koşullarından doğan gerginlik boyunca, sosyalizm her sınamaya dayandı, giderek güçlendi ve mevzilerini genişletti. Böylece, sağlam ve âdil bir barış perspektifi açıldıktan başka, halkların sosyal ilerilik yolunda daha çok mesafe alma olanakları da arttı.

II.

Dünya sosyalist sisteminin oluşmasından beri geçen yıllar, bu sistemin bizzat sosyalist ülkeler halkları için ne büyük ve paha biçilmez bir önem taşıdığını elle tutulurcasına gösterdi. Bu ülkeler halkları ise, yalnızca bütün harp sonrası dönemi boyunca aktif bir işbirliği yapan ve birlikte yürüyen halkları ele alsak bile, yüzmilyonları bulmaktadır.

Sosyalist ülkeler kapitalizmde çözümü olanaksız nice problemleri kendi halkları yararına çözdüler. Bu cümleden olarak, insanın insanı sömürsüne son verildi; sınıfsal uzlaşmaz zıtlığın nedeni, yani üretim araçları üzerinde özel mülkiyet ortadan kaldırıldı. Kendine özgü çetin sınıf savaşlarıyla kapitalizmdeki durumun tersine olarak, sosyalist toplum gitgide daha büyük bir sosyal özdeşliğe doğru gelişme gösterdi. Bundan başka, gerek sosyalizmin temellerinin kurulması sürecinde, gerekse gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğuna geçişte en ilerici sınıf olan işçi sınıfı yönetimlik rolü oynadı ve oynamaktadır.

Yeni devletlerin çoğunda, köylülerin kolektif işletmeciliğe geçirilmesi gibi zor bir problem çözüme kavuşturuldu. Bunun üretim düzeyi düşürülmeden başarılmış olması özel bir önem taşır. Sosyalist dönüşümler boyunca, işçi sınıfı ile köylülerin bağlaşıklığı güçlenmiş, bütün emekçi halkın moral-politik birliği oluşmuş bulunmaktadır.

Kardeş ülkelerin deneyi, ulusal sorun gibi gayet karmaşık bir sorunun çözümüne ancak sosyalizmde olanak bulunabileceğini de gösterdi. Devrimden önce, Doğu Avrupa ulusal düşmanlıkların alıp yürüdüğü bölgelerden biriydi. Sosyalist düzen, ulusal problemlere, sosyalist topluluk halklarının dostluk ve kardeşliğinin sağlam temeli olan çözümler bulunmasını sağladı.

Bütün bunlar korunması ve geliştirilmesi gereken kazanımlardır. Ve hepsinin de büyük bir uluslararası önemi vardır.

Sosyalizmin uluslararası bir topluluk halindeki varlığı, sosyalist toplumun en önemli büyüme ve gelişme etkenlerine, devlet yoluyla kardeşçe yardımlaşma, biriktirilen deneyi enternasyonalleştirme, sosyalist ekonomik entegrasyon gibi öğeler katıyor. Sosyalist topluluk bunu inandırıcı biçimde kanıtıyor. Topluluk mensubu ülkelerden her birinin gelişme tempo ve ölçüleri sadece kendi kaynaklarına dayanmıyor. Bunları tüm sistemin toplu olanakları olumlu yönde etkiliyor. Bu koşullarda her ülke kendi olanaklarını daha rasyonel biçimde kullanabiliyor. Örneğin, EYK çerçevesi içinde, yeterince doğal kaynaklara sahip olmıyan ülkelerin büyük ölçüdeki enerji ve hammadde gereksinmelerini, kapitalizme bağımlı duruma düşmeksizin ve bu sisteme özgü ekonomik sarsıntılara uğramaksızın giderebilmeleri olayı çok büyük bir önem taşıyor.

Topluluk çerçevesinde ekonomik düzeyleri eşitleme gibi bir yasallık da beliriyor. Birçok sosyalist ülkenin yüksek gelişimli sanayi devletleri haline tarım ülkelerinin de endüstri-tarım ülkeleri haline getirilmiş olmaları çok büyük bir başarıdır.

Geçtiğimiz dönemde, yalnız bir toplumsal düzen olarak değil, uluslararası bir sistem olarak da sosyalizmin istikrar ve sağlamlığı olanca gücüyle kendini gösterdi. Sosyalist tipten uluslararası bir ekonomik örgüt olan

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi artık 25 yıldan beri varlığını sürdürüyor. Ve Varşova Antlaşması Örgütü yirmi yıldır eylem gösteriyor. Kardeş partiler yöneticilerinin en yüksek düzeyde düzenli toplantıları, Politik Danışma Komitesi'nin toplantı dönemleri, partiler arasında ve devletler arasında sistemli temaslar, topyekûn, hayatın bütün alanlarında ve sosyalist topluluğun eyleminde işbirliğini uyumlaştırma yönünde işliyen sağlam bir mekanizm meydana getiriyor.

Artık bir tek memleketin değil, çıkış verileri oldukça değişik birkaç memleketin otuz yıllık tarihsel yolu, Marksist-Leninist teorinin sosyalist devrim ve sosyalizm kuruluşu hakkındaki temel yargılarını inandırıcı biçimde doğrulamakta, bilimsel komünizm hazinesini zenginleştirmekte, komünistleri yeni bir deneyle, kapitalizmden sosyalizme geçişin şimdiki aşamasında yürüttükleri savaşın başarısı bakımından yaşamsal önemi olan bir deneyle donatmaktadır. Bu deney, iktidardaki partilerin politikasında, tarihsel ve ulusal özellikleri ne olursa olsun, ayrıksız bütün sosyalist ülkeler için geçerli olan sosyalist kuruculuk ortak yasallıklarını azami ölçüde gözönünde bulundurmanın ne kadar önemli ve gerekli olduğunu göstermektedir.

Dünya sosyalizminin ilerlemesi, eskisi gibi, bugün de, Marksist-Leninist partiler tarafından toplumun doğru biçimde yönetilmesine kesinlikle bağlıdır. Bu partiler karşılaşılması kaçınılmaz bazı güçlükleri yendiler, bazan başarısızlıkların acısını da tattılar, problemlere yeni yaklaşım biçimleri aradılar. Yeni toplum kuruculuğu karmaşık sorunlarını cesaret ve yaratımla çözen, kendi ülkelerinde ve dünya sosyalist sistemi çerçevesinde sosyalizm dâvası için tehlikeli olan çeşitli eğilimlerle ardıcıl biçimde savaşan bu partilerin, kendi halkları önünde, tüm devrimci hareket önündeki hizmetleri unutulmaz.

Bugün sosyalizm, ileri hareket için sınırsız perspektifler açan en ilerici uygarlık olarak beliriyor.

Şimdi bu açıdan bakarak, sosyalizm ile kapitalizmin 1970 yılları ortalarına ne gibi «göstergeler»le yaklaştıklarına bir göz atalım.

Toplumsal gelişmenin başlıca ve belirleyici alanında, yani maddi üretimde, harpten sonraki dönemde, kapitalizm ile sosyalizmin ekonomik potansiyelleri oranında olağanüstü önemli ve gerçekten tarihsel bir değişme oldu. Bugün sosyalist dünyada sanayi üretimi harpten önceki üretim hacmini 32 misli (Sovyetler Birliği ve Moğolistan) aşıyor. Kapitalist dünyada bu 4,9 mislidir. Dünya sanayi üretiminde sosyalist ülkeler kesiminin payı, hapten önce yüzde 10 kadarken, şimdi yüzde 39'u aşıyor.

Sosyalizmin ekonomik alandaki başarılarının önemi, Sovyetier Birliğinin ve çoğu Doğu Avrupa ülkelerinin, harpten, kapitalist dünyanın kayıplarıyla kıyas kabul etmiyecek kadar daha büyük mal ve can kaybı ile çıkmış

olmaları bakımından daha da büyüktür. Kaldı ki, başlıca kapitalist ülke (ABD) genellikle harpten zarar görmedi. Birleşik Amerika topraklarına bir tek bomba düşmedi ve bir tek fabrika yıkılmadı. Tersine, harp sırasında bu ülkede sanayi epeyce büyüdü. Sosyalist ülkeler ise, büyük bir onarım çalışması yapmak ve üstelik yeni işletmeler kurmak zorunda kaldılar.

Sosyalizm, halkın refah seviyesini yükseltme alanında da üstünlüğünü gösterdi. Sosyalist melekelerde refah durmaksızın artıyor. Öyle ki, Sovyetler Birliğinde 1950'den 1972'ye kadar, emekçilerin reel gelirleri üç misli ve giderek daha fazla arttı. Gerçi, insan başına ulusal gelir payı bakımından çok düşük bir düzeyden hareket eden çoğu sosyalist ülkeler, bir dizi maddi tüketim göstergeleri bakımından hâlâ en gelişkin kapitalist ülkelerden geri durumdadırlar. Fakat bu geri kalmışlık gitgide azaltılmaktadır.

Asıl önemli olan, sosyalist toplumun (gözünü kâr hırsı bürümüş kapitalist toplumdakinden ayrımlı olarak), her şeyden önce insanın menfaatlerini, emekçilerin giderek artan ihtiyaçlarını azami ölçüde gidermeyi dikkat merkezinde tutmasıdır. Parasız sağlık yardımı, emeklilik hakkı ve diğer sosyal ayrıcalıklar, yalnız kanunla güvence altına alınmış olmakla kalmıyor, aynı zamanda durmadan genişletiliyor ve yetkinleştiriliyor. İşsizlik çoktan ortadan kaldırılmış, fiyatlar istikrara kavuşturulmuş bulunuyor. İş ücretleri plânlı olarak yükseltiliyor. Konut, kiralara, aynı zamanda taşıt ücretleri ve diğer töresel hizmetler oransal olarak çok daha ucuzdur. Bir hayli daha düşük olan vergiler de bir yandan biteviye azaltılmaktadır. Kaldı ki, sosyalizm, üretim alanında, kapitalizm koşullarında olağan sayılan çılgın ve yıpratıcı çalışma tempoları gibi bir uygulamadan uzaktır.

Sosyalizmin üstünlüğü eğitim ve kültür alanında da inandırıcı bir açıklıkla beliriyor. Sosyal koşullarla engellenmiyen parasız öğrenim, ihtisas edinme ve artırma, estetik eğitim, artistik kabiliyetleri belirtme ve geliştirme olanakları, kültürel değerlerin halk için geniş ölçüde erişilebilir olması hep sosyalizmin gerçekleştirdiği ulaşımlardır. Örneğin, Sovyetler Birliği, sinema, tiyatro, konser, müze, kitaplık, seyirci, dinleyici ve ziyaretçi sayısı bakımından, okunan kitap sayısı bakımından dünyada birinci yeri alıyor. Sovyet bilim, edebiyat ve sporunun hayranlık uyandıran başarıları bütün dünyaca biliniyor. Sovyet sanatının ünlü temsilcileri yabancı ülkelerde coşkuyla karşılanıyor. Bunlar, sosyalizmin mânevi kültür alanındaki başarılarını kapitalist memleketler emekçilerine tanıtıyor ve büyük bir takdirle karşılanıyorlar.

Sosyalizm emekçilerin politik girişimleri için de geniş ufuklar açtı. Bu alanda, sosyalist demokrasinin gelişmesi ve yetkinleştirilmesi, yönetimde toplumsal temelin güçlendirilmesi, halkın öğrenim düzeyinin yükseltilmesi emekçilere yardımcı oluyor. Sosyalist toplum, ideolojik bakımdan, ilerici

dünya görüşüyle, toplumsal bilinçliliğiyle, yüce ortak dâvaya katılım ve sorum payı duygusuyla, sosyal ve ulusal hak eşitliği atmosferiyle, yoldaşlık ve yardımlaşma ruhuyla kendini gösteriyor. Artık yeni toplumda kendine özgü bir yaşam tarzı, sosyalist yaşam tarzı oluşmuş bulunuyor. Bu tarz yaşamda, herkes, toplumun bütün işlerine aktif olarak katılıyor, büyük toplumsal yararlar öncelik tanıma bilinciyle yaşıyor, kendini özgür olarak ve kolektifin tam haklara sahip bir üyesi olarak hissediyor. Yarının, geleceğinden emin olan, aktif bir sosyalizm ve komünizm kurucusu olma bilincine varan yeni insan sosyalizmin başarılarının başlıca kazanımları ve başlıca «sırrı»dır.

Şimdi bir de yüzyılımızın son çeyreğine kapitalizmin neyle ve nasıl girdiğine bakalım. Kapitalizm, bu döneme, sosyal çelişkilerin, hertürlü anlaşmazlık ve çatışmaların daha da sertleşmesiyle giriyor. Kapitalizmin ekonomisinde derin bunalım süreçleri belirginleşiyor. Birçok ülkede üretimde düşüşün başladığı görülüyor. Bu düşüşün karakteristik çizgisi, döviz bunalımı koşullarında, enflasyonun alıp yürümesi koşullarında başgöstermesidir Burjuva devletleri liderleri, kapitalist ekonominin temellerini tehdit eden enflasyonu durdurmak veya hiç olmazsa hızını kesmek için eşi görülmedik çabalar harcıyorlar. Bu önüne durulmaz enflasyon, çokuluslu dev korporasyonların gösterdikleri eylemin, öncelikle askerî-sanayi kompleksleri yüzünden ekonominin sistemli biçimde kan kaybetmesinin sonuçlarından biridir. Hayat, askersel harcamaların ekonomik kalkınmaya yardım ettiği yolundaki efsaneyi artık tuzla buz etmiş bulunuyor. Silâhlı yarışının, ulusal kaynakların büyük ölçüde israfına, bunalım durumlarının şiddetlenmesine yol açtığı iyice anlaşılıyor.

Üretim düşüşü ve fiyat yükselişleri, doğal olarak, öncelikle işçi sınıfına, emekçilere dokunuyor. Birleşik Amerika'da reel iş ücretleri 1973'te yüzde 4, İngiltere'de yüzde 4,6 oranında düştü. Aynı zamanda işsizlik hızla arttı. Birleşik Amerika'da işsizlerin sayısı yüzde 6 olan sınırı yeniden aştı ve 5,5 milyonu buldu. Batı Avrupada işsizler 3,5 milyona yaklaşıyor ve durmadan da artıyor. Bu suretle, büyük teknik ilerlemeye karşın, kapitalist dünyada halkın esas yığınının hayatı tekrar kötüleşmeye başlıyor.

Bunalımın ağırlığını emekçilerin sırtına yükleme denemeleri bugün de çok büyük bir direnişle karşılanıyor. Burjuva toplumunun politik istikrarsızlığı gitgide artıyor. Hükümet bunalımları birbirini izliyor. Burjuva devlet kurumları ve partileri giderek daha fazla gözden düşüyor, bunlara karşı güvensizlik çoğalıyor. Proletaryanın, geniş emekçi yığınlarının sınıfsal aktifliği artıyor. Öte yandan, sağcı, aşırı gerici, faşizm yanlısı ve militarist kuvvetlerden gelebilecek tehlike de durmadan büyüyor.

Emperyalistlerarası çelişkiler, özellikle Birleşik Amerika, Batı Avrupa ve Japonya arasındaki çelişkiler günden güne daha çok derinleşiyor. Kapitalizmin kalesi olan ülkelerle gelişme halindeki ülkeler arasındaki ilişkiler alabildiğine gerginleşiyor.

Şimdi, kapitalist toplum, harpten sonraki bütün dönem boyunca eşi görülmemiş olan bir bunalım içindedir. Bu durum kapitalizmin genel bunalımının her yönlü derinleştiğini, bu süreçte nitel bir değişimin oluştuğunu gösteriyor.

Şunu da belirtelim ki, daha burjuva propagandası, bütün dünyayı gü-rültüye boğarak artık bunalımsız, boyuna serpilip gelişen kapitalizm, ya da «neo-kapitalizm» devrinin geldiğini duyurmak ve kabul ettirmek için yırtınırken, komünistler, bu kriz sarsıntılarının kaçınılmaz olduğunu peşinen haber veriyorlardı. Komünistler haklı çıktılar. Hayat, komünist ve işçi par-tilerinin 1969'da yapılan Uluslararası Danışma Toplantısının, kardeş par-tiler kongrelerinin yargılarını doğruladı ve dünyada oluşmakta olan sü-reçler üzerindeki Marksist-Leninist tahlillerin sağlam temellere dayandığını bir kere daha gösterdi.

Sermayenin egemenlik alanında meydana gelen durum ve koşullar, kapitalist sistemin toplumu sürüklediği çıkmaz sokaktan kurtuluşun biricik reel çaresi olarak sosyalizmin objektif gerekliliğini yeni bir güçle ortaya koyuyor. Avrupa kapitalist ülkeleri komünist partilerinin Brüksel Konfe-ransı Bildirisi'nde şöyle deniliyor: «Sosyalizm, hayatın bütün alanlarında halkların gelişmesi adına, dünyanın geleceği adına ilerleme isteği olarak, bu objektif istek olarak gitgide daha büyük bir açıklıkla belirliyor ... Kapitalist memleketlerde halk yığınlarının karşı karşıya bulundukları en önemli problemlere ancak sosyalizm cevap verebilir, çözüm getirebilir.»

III.

Dünya sosyalist topluluğu, emperyalizme karşı savaşın ana gücü, bütün diğer anti-emperyalist güçlerin doğal ve değişmez bağlılığıdır. Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konseyi Plenumu'nun kararında şöyle deniliyor: «Dünya sosyalist sisteminin ekonomik ve politik gücü günden güne artıyor ...» Dünya sosyalist sisteminin kapitalist sistemden üstünlüğü, dünya halkları üzerinde devrimcileştirici bir etki yapıyor.»⁽⁴⁾

Dünya sosyalist sisteminin biteviye güçlü gelişmesi, kapitalist memleketlerdeki sınıf savaşının akışında güçler oranını etkiliyor.

Reel sosyalizmin ekonomik başarılarından insanların selâmeti için yararlanma yeteneğini gitgide artırdığını açıkça ortaya koyduğu yeni durum ve koşullar içinde, kapitalist ülkelerin emekçileri daha kesin bir direniş göstermeye ve isteklerini daha büyük bir cesaretle ileri sürmeye başladılar. Bu cümleden olarak, işçi sınıfı demokratik hak ve özgürlüklerini savunma yeteneğini güçlendirdi. Yığınların politik gericiliğe karşı savaşı,

⁽⁴⁾ «New Age», Ağustos 11th, 1974, P. 3.

neo-faşizmin kıyıcı plânlarına, otoriter eğilimlere karşı direniş gösterme şevki daha da arttı. Güçler oranında sosyalizm ve demokrasi yararına oluşan genel değişim, Portekiz ve Yunanistan'da faşist rejimlerin düşürülmesine elverişli dış koşulların yaratılmasına yardım etti.

Sosyalist toplumun yaşamsal eylem prensipleri, bu toplumda gelişmenin emekçilerin menfaatlerine tabi kılınması, işçi sınıfının ileri sürdüğü isteklerin yönü ve karakteri üzerinde giderek artan bir etki yapıyor. İşçi hareketinin öncü kolları, olağan reformlar çerçevesini aşarak, gerek demokratik hakların savunulması bakımından, gerekse sosyalizm için daha elverişli savaş koşulları yaratılması bakımından büyük önemi olan istekleri daha sık olarak ön plâna almaya başlıyorlar.

Günümüzde, sosyalist ülkelerdeki durumu sermayenin hüküm sürdüğü ülkelerdeki bunalımlı durum ve koşullarla basit bir kıyaslama bile, emekçilerin savaşım aktifliğini, bilincini ve politik olgunluğunu yükseltmeye yeterlidir. Günden güne milyonlarca insan, çektikleri yoksulluk ve uğradıkları felâketler çilesinin kapitalizmin tabiatından ileri geldiğini anlıyor, zira aynı gezegende ve aynı tarihsel süre içinde varolan ve gelişen sosyalist toplumun, işsizlik diye, enflasyon diye, döviz bunalımı ve parasal sarsıntılar diye bir şey tanımadığını görüyorlar.

Doğaldır ki, yığınların sınıfsal uyanışı ve sınıf bilincine ermesi kendiliğinden oluvermez. Bu işde kapitalist ülkeler komünist partileri büyük bir rol oynuyorlar. Bu partiler, emekçilerin sınıf menfaatleri için, ülkelerinin ulusal çıkarları için özveriyle savaşarak, bir yandan sosyalist dünya ile enternasyonal ilişkilerini de durmadan güçlendiriyorlar. Komünistler, sosyalist ülkelerin reel başarılarının kendi güçlülük ve otoritelerine tanıklık eden zorunlu bir öge olduğu düşüncesinden hareket ediyorlar. Sosyalizm gerçeği geniş ölçüde yayılmadıkça, komünist partilerinin yığınlar arasında edimsel bir ideolojik-politik savaş yürütmeleri olanaksızdır. Bundan başka, onların aktif olarak sosyalizmi savunma eylemleri, Sovyetler Birliğine ve öteki sosyalist ülkelere karşı açılan iftira kampanyalarına karşı çetin bir direniş göstermeleri, hem bu ülkeler için, hem dünya sosyalist sisteminin başarıyla gelişmesi için, hem de bütün devrimci hareket için büyük bir önem taşımaktadır.

Sosyalist sistem, dünyanın sömürgeciler tarafından uzun süre esaret altında tutulan büyük bir bölümünün çehresini büsbütün başkalaştıran çağsal değişimlerin en önemli devinim gücüdür. Dünyanın bu keşiminde 1940'lardan 1970'lere kadarki bütün bellibaşlı olaylar, bunlardan her birinin, sosyalizmin gücünü ve etkisini artırmasıyla, yardımı ve desteğiyle apaçık ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu gerçeği, harp sonrası tüm ulusal kurtuluş hareketi tarihi (Hindistan halkının bağımsızlık ve özgürlük uğrunda savaşımdan tutun da, Gine Bisau, Mozambik ve Angola yurt-

sever güçlerinin darbeleri ve Portekiz'de son sömürge imparatorluğunu yıkan anti-faşist demokratik devrimin utkusuna kadar), böylece saptamaktadır.

Sosyalist dünya, ulusal ve sosyal özgürlük fikirlerinin canlı simgesi olarak, ırkçılığın ve ulusal eşitsizliğin faşist emperyalist fikirlerini tahtından indiren güç olarak, düne kadar sömürgeciliğin köle ettiği milyonlarca emekçinin insan onurunun uyanışına şevk ve hız veriyor. Sosyalizmin ortaya koyduğu örnek, hürriyet ve bağımsızlığa, yabancıya kölelik düzenini alaşağı etmeye yönelik sonsuz istek ve coşkunun doğuşunda ve gelişmesinde alabildiğine büyük bir rol oynamış bulunuyor.

Reel sosyalizmin ulusal kurtuluş savaşıyla ilişkisinin önemi, bütün dünyaca bilinen birçok örnekle kendini gösteriyor. Örneğin, Arap halklarının savaşında oluşan temelli dönümün ve bu halkların etkin başarılarının, ancak Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle yakınlaşma ve dostluk yolunun tutulmasından, bu bilinçli politik hareket hattının uygulanmasından sonra sağlanabildiği söz götürmez.

Sosyalist sistem, her şeyden önce varlığıyla, gücü ve desteğiyle, birçok Asya ve Afrika halklarının önünde, politik bağımsızlığın sağlanmasından sonra ortaya çıkan ana sorunların pratik olarak çözümüne girişilmesi olanağını açtı. Sosyalist devletlerin gelişme halindeki ülkelerle, gerek ikili ilişkilerde, gerekse dünya politika alanındaki çokyanlı işbirliği buna yardım etmektedir.

Uyumlu sosyalist dış politika sosyalizmin dünya gelişmesini etkilemesinde gitgide daha etkili bir araç olmaktadır.

Bu politika, bir dünya nükleer harbini önleme savaşında sosyalizmin başlıca aracıdır. Eğer bugün barış daha da sağlamlaşmışsa, dünya ölçüsünde yeni bir çatışma tehlikesi bir hayli azalmışsa, bunda büyük hizmet payının reel sosyalizme, onun aktif, uzak görüşlü, ilkesel ve esnek politikasına ait olduğunu gitgide daha geniş halk yığınları görmek ve anlamaktadır.

Kardeş devletlerin uluslararası alandaki eylemlerinin uyumlaştırılması, sosyalist dış politikanın başarısı bakımından büyük bir önem taşıyor. Bu uyumlaştırma aynı zamanda sosyalizmin mevzilerini sağlamlaştırmanın son derece önemli kaynağıdır.

Kardeş ülkelerin dış politika eylemi gerçekten global bir karakter taşıyor. Bütün en önemli uluslararası problemlerin ele alınmasında, sosyalist topluluk, dünya demokratik kamuoyunun anlayıp benimsediği tam ve açık bir tutum takınıyor ve görüşünü açıkça ortaya koyuyor. Uluslararası hayatın mihveri artık gözle görülürcesine sosyalist devletlere doğru geçiyor. Sosyalist devletlerin yüksek düzeyde dış politika aktifliği zamanımızın ana belirtisidir. Dünya politikasına eylemsellikle katılmak isteyenler, Sov-

yet yönetimiyle, diğer sosyalist ülkeler yönetimleriyle temas ve danışmalara giderek artan bir ilgi gösteriyorlar. Kardeş partiler ve devletler yöneticilerinin konuşmaları ve yurtdışı ziyaretleri çok geniş uluslararası yankılar uyandırıyor.

Sosyalist ülkeler yöneticilerinin kapitalist devletler yetkili temsilcileriyle yeni biçim dolaysız temasları, son zamanlarda dünya politikasında olağanüstü büyük bir rol oynuyor. Bu yolda, memleketimiz aynı zamanda tarihsel geleneğe, özellikle anti-hitlerist koalisyon deneyine dayanıyor. Bu deney, bilindiği üzere, karşıt sosyal sistemler yönetici çevrelerinin, ortaya çıkan politik durum ve sorunlar üzerine beraberce eğilme ve ayık değer yargılarına varmalarının, ulaşılan anlaşmalara da iyiniyetle uymalarının taraflar arasında bir ortak dil bulunmasına, barış dâvasına, her iki yandaki devletlerin çıkarlarına ve genellikle uluslararası ilişkilerin iyileştirilmesine hizmet eden önemli sonuçlara varılmasına olanak vermektedir.

Şimdi, uluslararası gelişmede ana eğilimin, gerginliği azaltma, barış içinde yanyana yaşama ve halkların güvenliğini sağlama eğilimi olduğu herkesçe kabul ediliyor. Ve şüphesiz ki, «dünya sosyalist sisteminin varlığı ve eylemi bu evrimin temel olarak dayandığı başlıca etkidir.» (5)

Şu var ki, barış içinde yanyana yaşamının, çağımızın emperyalizm ile sosyalizm arasındaki temel çelişkisini ortadan kaldırmadığını komünistler gayet iyi biliyorlar. Bugün egemen burjuvazinin sosyalizmle savaşta yeni koşullara kendini uyarlamaya çalıştığı karmaşık bir süreç oluyor. Sosyalizmi devirme politik hattının yerini, artık titizlikle işlenmiş yeni bir strateji, onu yavaş yavaş yıpratıp zayıflatma stratejisi alıyor. Emperyalizmin strateji uzmanları, sosyalist ülkeleri birbirinden ayırmaya, birbirine düşürmeye ve öncelikle Sovyetler Birliğine karşı duruma getirmeye çalışıyorlar. Onlar silâhlanma yarışını körüklüyor, harp bütçelerini yıldan yıla artırıyorlar. Saldırgan NATO Paktını canlandırma ve modernleştirme çabalarına devam ediyor ve Şili'de, Uruguay'da, Kıbrıs'ta ve diğer bazı ülkelerdeki olayların gösterdiği üzere, bu paktı karşı-devrim ve gericiilik ihracı için dolaysız bir araç olarak kullanmaktan da geri durmuyorlar.

Bütün bunlar, ulaşılan başarıların bize artık kendi kendimizden hoşnutlukla el kavuşturup oturma hakkı vermediğini gösteriyor. Emperyalizm hâlâ tehlikeli ve güçlü bir düşmandır. Gerginliği azaltma sürecini derinleştirme ve sağlamlaştırma işi, amaca yönelik ve aktif eylemler, yaratımlı bir politik çalışma, uyanıklık ve her şeyden önce dünya sosyalizmini güçlendirmeye yönelik sürekli ve kesintisiz bir özen gerektirmektedir.

(5) Fransız Komünist Partisi'nin 1974 yılının Ekim ayında yapılan kongresinde J. Marşé yoldaşın okuduğu rapordan. «l'Humanité», 25. 10. 1975.

IV.

Geçen otuz yılın tarihsel deneyinde, sosyalizmin, dünya devrimci hareketi üzerinde, bütün insanlık toplumunun ilerici gelişmesinin akışı üzerindeki olumlu ve yararlı etkisinin ana doğrultuları tam bir açıklıkla belirdi. Bunları genellenmiş olarak şöylece sıralıyabiliriz:

– Yeni toplumsal düzenin sarsılmaz yaşamsal gücü gitgide daha dolgun biçimde beliriyor; artık dünya halklarının oldukça önemli bir yığını sömürü ve ezgiden azat bulunuyor, gerçekleşen eşitlik ve kardeşliğin, demokrasi ve ulusal bağımsızlığın nimetlerinden yararlanıyor; böylelikle bütün diğer halklar için sosyalist perspektifli yönelim pekiyor, gelecekte yoksun kapitalizmin biricik olanaklı alternatifini oluşturan toplumun kurulmasında pratik deney birikimi sağlanıyor;

– Sosyalizm, uluslararası alanda, güçler oranının, barış yararına, bütün halklar yararına, sosyal ilerleme yararına biteviye değişmesinde ana etken oluyor;

– Yeni toplum kuruculuğundaki başarılar sosyalizm fikirlerinin çekim gücünü artırıyor, bu fikirlerin gitgide daha geniş ölçüde yayılmasını kolaylaştırıyor, anti-komünist peşin yargıları ve burjuva ideolojisini kökünden sarsıyor;

– Reel sosyalizm, halkların dostluk ve kardeşliği temeli üzerinde kurulmuş olan yeni, gerçekten enternasyonalist devletlerarası ilişkilerin üstünlüğünü gözler önüne seriyor;

– Reel sosyalizm, tüm uluslararası ilişkiler sistemi üzerinde yapıcı bir etki gösteriyor, barışın ve halkların güvenliğinin sağlamlaşmasına, bütün anlaşmazlık sorunlarının görüşmeler yoluyla çözülmesine yardım ediyor;

– Reel sosyalizm, kapitalist ülkelerde sınıf savaşının dış ve dolayısıyla iç politik koşulları üzerinde olumlu bir etki yapıyor;

– Reel sosyalizm, ulusal özgürlük ve bağımsızlığını savunan halklara, sömürgecilik boyunduruğundan kurtulmuş ve bağımsız gelişme yoluna koyulmuş devletlere gösterdiği etraflı destekle, yeni yeni yüz milyonlarca insanın, Büyük Oktobr'la açılan çağın tarihsel yaratıcılığına aktif olarak katılmalarına yardım ediyor.

Sosyalizmin, dünya gelişmesi üzerinde olumlu bir etki yapması bugün artık yalın bir ilerici fikir veya teorik bir sonuçlama değil, dünya tarihinin akışını belirleyici en önemli objektif etkenlerden biri olan canlı bir gerçektir.

Otuz yıllık deney, dünya sosyalizminin menfaatlerinin (bu sistemin durmadan güçlenmesi ve etkisinin artması), bütün emekçi insanlığın köklü ve yaşamsal gereksinmelerine tamamen uygun olduğunu inand

çimde göstermektedir. Gerçekten de, bütün memleketler emekçileri, bir nükleer-roket harbi tehlikesinin elden geldiğince uzaklaştırılmasından yana, uluslararası güvenliğin temellerinin günden güne daha da sağlamlaştırılmasından yana değil midirler?

Harpten sonra geçen otuz yılın deneyi, emperyalizm tarafından açılan harplerin, öncelikle sosyalist ülkelerin çabaları sonucu olarak, onların aktifliği ve direnişi sayesinde sona erdirildiğini gösteriyor. Bu harplere son verme işi, daima ilgili ülkelerin ve halkların menfaatleri titizlikle gözetilerek sağlandı. Dünya halklarında, sosyalizmin bundan böyle de güçlenmesinin, kendilerinin bu sistemden gitgide daha büyük bir politik, moral ve aynı zamanda maddi destek görecekları anlamına geleceği kanısı günden güne daha çok yer etmektedir. Bunun gibi, olayların akışı üzerinde sosyalizmin etkisinin bundan böyle artışı da, emperyalizm kuvvetlerinin sahip oldukları olanakların o oranda azalması, barış, ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme güçlerinin olanaklarının büyümesi demek olacaktır.

Bütün ülkelerin işçi sınıfı, köylüleri ve proleter olmayan diğer bütün emekçi katları, dünya sosyalizminin güçlenmesiyle, olayların akışı üzerindeki etkisinin artmasıyla yaşamsal anlamda ilgilidirler.

Doğal olarak, dünya sosyalizmi ile bütün ülkeler halklarının menfaatleri arasındaki bu sıkı karşılıklı ilişkinin önemini henüz herkesin kavramış olduğu söylenemez. Emperyalizm, onun arabasına koşulmuş ideologlar, her soydan ve boydan revizyonistler, bu karşılıklı ilişkiyi gözlerden saklamak için, sosyalizm ile devrimci güçlerin diğer kolları arasına kama sokmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Fakat bunların bütün çabalarına karşın, yığınlar, sosyalizm ile bütün emekçilerin menfaat ortaklığının bilincine günden güne daha çok varıyor, bunu gün geçtikçe daha iyi anlıyorlar.

Sosyalist ülkelerde ve dünyanın bütün öteki kesiminde olayların objektif akışı, sosyalizmin dünya gelişmesi üzerindeki etkisinin *durmadan güçlendiği* sonucunun çıkarılmasına olanak veriyor.

Bir yandan, bu etkinin, sosyalist topluluğun ekonomik ve ideolojik-politik gücünün artmasıyla ilgili olanakları büyüyor. Bu topluluğu oluşturan ülkeler, gelişmelerinde artık yeni bir aşamaya girmiş bulunuyor, gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğunda ve komünizm kuruculuğunda nitel bakımdan yeni kazanımlar sağlıyorlar. Son otuz yıl içinde, sosyalizmin üstünlüklerini gitgide daha dolgun ve çokyanlı olarak uygulamayla gerçekleştirme koşulları, dolayısıyla da yeni düzenin ortaya koyduğu örneğin gücünü kat kat artırma koşulları yaratılmış olduğu söz götürmez. Şüphe yok ki, kardeş partiler ve devletler arasında işbirliğinin yetkinleşmeye devam etmesi de, çağdaş dünyada sosyalizmin rolünün artmasına yardım edecektir.

Öte yandan sosyalist dünyanın sınırları ötesinde oluşan süreçlerin de, sosyalizmin etkisinin artmasına objektif olarak yardım edeceği şüphesizdir. Kapitalizmin bunalımının şiddetle artması yüzünden, halkın büyük çoğunluğu, çetin ve uzun bir savaş sonucunda elde edilebilen yetersiz yaşama düzeyini bile kapitalist düzen koşullarında koruma, tekellerin egemenliğinden ileri gelen işsizlikten ve diğer felâketlerden kurtulma olanağından umudu kesmektedir.

«Üçüncü dünya» ülkelerinde gelişmekte olan süreçler, bu ülkeleri, gündel problemlere daha büyük bir ısrarla sosyalist çözüm aramaya doğru itmektedir. Hayatın kendisi, sosyalizme doğru gelişmenin, sömürgecilik mirasını ortadan kaldırmakla ilişkili büyük güçlükleri aşmak için geniş olanaklar yarattığını gösteriyor. Ayrıca, bu kesimdeki birçok memlekette gelişen anti-empyralist hareketin, gitgide daha açık biçimde hertürlü sömürüye karşı savaşa dönüştüğü de biliniyor. Bu da, elbette ki, kurtuluşlarına kavuşan ülkelerin olgunlaşmış gelişme ihtiyaçlarından ileri geliyor. Fakat bu süreçte, kapitalist yoldan gelişmede çözümü olanaksız problemleri başarıyla çözüme kavuşturma yeteneğini gözle görülürcesine ortaya koyan dünya sosyalizminin ideolojik etkisinin de çok büyük bir önemi vardır. Bu ülkelerin derin bir bunalım içinde kıvranan dünya kapitalist ekonomisiyle hâlâ sürüp giden ilişkileri, yeni-sömürgeciliğin etkileri ve çokuluslu korporasyonların canavarlığı da, anti-kapitalist psikolojiyi, reel sosyalizmle işbirliği emellerini daha da güçlendirecektir.

Bilimsel-teknik devrimle, enerji, tüketim ve ekoloji bunalımı gibi tümel karakterli problemlerin ağırlaşmasıyla ilişkili süreçler de gitgide artan bir güçle sosyalizm yararına etkiler yapıyor. Yirminci yüzyılın en önemli problemlerine ancak sosyalizm ve bu sistemin doğurduğu uluslararası temas ve birlikte varoluş prensipleri gerçek çözüm getirebilir; halkları ve devletleri, şimdiki ve gelecek üretim güçlerinin karakter ve kudretinin zorunlu kıldığı yeni ve daha yüksek düzeyde bilimsel-teknik, ekonomik ve kültürel işbirliğine ulaştırabilir.

Demek oluyor ki, çağdaş dünya gelişmesinin hangi yanını alırsak alalım, her yerde, objektif etkenler, dünyada ileriliğin öncü gücü olan sosyalizmin oynadığı rolün güçlenmesine doğru götürmektedir.

Şu var ki, komünistler, bilindiği üzere, hiç bir zaman, objektif olanakların otomatik olarak gerçekleştirilmesi teorisinden yana olmamışlardır ve «kendiliğinden gelmelik»e belbağlama tutumundan uzaktırlar. Komünistler, sosyalizmin muazzam potansiyelinin, tarihin bu sisteme verdiği rolün, komünist partilerince izlenen doğru politika sayesinde, bu partilerin Marksizm-Leninizm temeli üzerindeki birliği ve proletarya enternasyonalizmi sayesinde en dolgun biçimde ve çokyanlı olarak gerçekleştirilebileceği düşüncesinden hareket ediyorlar. Artık oturuşan sürekli deney temeline dayanılarak şu da savlanabilir ki, eğer sosyalist ülkelerin çoğu

birlik ve dayanışma göstermemiş, sosyalist topluluk biteviye güçlenmemiş olsaydı, dünya sosyalizmi uluslararası gelişmeyi şimdi gitgide daha çok belirleyen bir etken olamayacağından başka, sosyalist ülkeler, K. Marks'ın deyimiyle, «parça-buçuk çabalarını toptan bir yenilgiyle» ödemek zorunda kalabilirlerdi. Böyle bir şey de dünya halklarına elbette pahalıya malolurdu.

Dünya sosyalist sisteminin yekpâre birlik ve dayanışması, etraflı gelişmesi için savaş, olağanüstü önemli bir enternasyonal ödevdir. SBKP'nin bu sorunla ilgili tutumunu L. İ. Brejnev yoldaş tam bir açıklıkla belirtti: «Birlik, işbirliği, birlikte eylemler, şimdi bize her şeyden önce sosyalist toplumu geliştirme ve komünizmi kurma sorunlarını daha çabuk ve daha etkin olarak çözebilmemiz için gereklidir. Bize birlik, dayanışma ve işbirliği, bütün halkların son derece gereksindiği barışı elden geldiği kadar başarıyla savunmak ve güçlendirmek için, uluslararası gerginliği azaltmayı pekiştirmek için, emperyalizmin hertürlü saldırgan plânlarına, sosyalizmin menfaatlerine kêt vurma yolundaki her denemesine kesin bir direniş gösterebilmek için de gereklidir.»⁽⁶⁾

Sovyet komünistleri geleceğe güvenle bakıyorlar. Onlar, komünist partilerinin politik girişiminden, Marksist-Leninist hareket hattından güç alan objektif etkenlerin eyleminin, reel sosyalizmin muazzam olanaklarını barış dâvası ve halkların özgürlüğü yararına, komünizmin idealleri adına gerçekleştirmeyi sağlayacağından emindirler.

⁽⁶⁾ L. İ. Brejnev, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğinin ellinci yıldönümü hakkında. Moskova, 1972, S. 30.

Bizim sağlam dayanağımız

Aziz Mohammed

Irak Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri

Sosyalizm ile ulusal kurtuluş hareketinin bağışıklığı, Rusya'da 1917 Büyük Oktobr Devrimi'nin utkusuyile bir gerçekliktir oldu. Dünya sosyalist sisteminin meydana gelmesinden sonra, sosyalist ülkeler topluluğunun oluşma süreci boyunca, devrimci sürecin bu iki ana kolunun etkileşme ve hareket birliği, emperyalizme karşı, sosyal ilerilik uğrunda yürütölen savaşta başarıların sağlam güvencesi oldu.

Arap kurtuluş hareketinin Irak, Suriye, Mısır, Lübnan, Cezayir, Yemen ve diğer ülkelerdeki utkuları, yirminci yüzyılın ortalarında dünya devrimci sürecinin gelişmesiyle yakından bağılıdır. Devletsel biçimde oluşan sosyalizm, her şeyden önce varlığıyla, sömürgelerin politik bakımdan kaderlerine buyruk olmaları dâvasına objektif olarak yardım ediyor, büyük emperyalist devletlerin askersel güçlerini durduruyordu. Ulusal kurtuluş hareketinin başarıyla gelişmesine elverişli uluslararası koşulların yaratılmasında sosyalist sistemin tarihsel bir hizmeti vardır. Son yıllarda bu elverişli uluslararası koşullara, başta Sovyetler Birliği yalist ülkelerin barış taarruzu sayesinde sağlanabilmiş olan ferahlama, dünya gerginliğini azaltma başarısı eklenmiş bulunmaktadır.

Asya ve Afrika kıtalarında egemen devletlerin meydana gelmesiyle, sosyalist topluluk ülkeleri, dünyanın bu kesimlerindeki kurtuluş süreçleri üzerinde (bir yandan da dolaysız uluslararası ilişkiler kurulması sayesinde) gitgide artan bir etki göstermeye başladılar. Sosyalist ülkeler, oluşunda, yeni tip uluslararası ilişkileri simgeleştiriyorlar. Kurtuluşçu ve anti-emperyalist bir içeriğı olan bu gibi ilişkiler, genç ülkelerin, çağdaş dünyadaki durumlarının en keskin çelişkilerinden birini, yani egemen politik statü ile ekonomik bakımdan emperyalizme bağılı oluş arasındaki çelişkiyi çözmelerine olanak veriyor. Bu çelişki ekonomik bağımsızlık uğrındaki savaş süreci içinde çözölüyor. Dünya sosyalizmi, ulusal ekonominin temellerini kurma ve sanayiin en önemli kollarını meydana getirmelerinde genç devletlere yardım ederek, bu süreci her bakımdan teşvik ediyor. Sosyalizmin genç devletler halklarına dönük anti-emperyalist işlevleri de bunda beliriyor. Sosyalizm, gelişme halindeki ülkelerin emperyalizme bağımlılığına bütün dayanaklarıyla birlikte son verilmesinin en ardıcıl taraftarıdır.

Sosyalist ülkelerle gelişme halindeki ülkelerin uluslararası ilişkileri gitgide genişliyerek yeni bir içerikle zenginleşiyor. Bu ilişkiler, şu veya bu genç devletin iktidar rejimi ulusal-yurtsever menfaatleri yansıtarak ilerici

bir hareket çizgisine girdiği, toplumsal hayatta kesin dönüşümler yaptığı, ardıcıl anti-emperyalist bir tutumla hareket ettiği zaman, „daha yakın ve daha çeşitli bir nitelik kazanıyor. Irak ile Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler arasındaki ilişkiler böyle bir evrim izlemiş bulunuyor. Bu ilişkilerin devrimci-ilerici, anti-emperyalist karakterini, Irak ile SSCB arasında imzalanan antlaşmanın ikinci maddesi şöyle yansıtıyor: «Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ve Irak Cumhuriyeti, kendi halklarının sosyal-ekonomik kazanımlarını koruma ve daha da geliştirme, sahip oldukları bütün doğal kaynaklar üzerindeki egemenlik haklarını saygıyla tanıma ve bu halkları geliştirme (kursiv benimdir – A. M.) koşullarını yaratmak üzere yakın ve etraflı bir işbirliğinden yana olduklarını ifade ederler.»

Irak'ın Bulgaristan, Alman Demokratik Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya, Çekoslovakya ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkileri de aynı yönde ve niteliktedir. Bu ilişkiler, anti-emperyalist kazanımlarını pekiştirmesinde cumhuriyetimize yardımcı olmaktadır.

Kurtuluş hareketinin sosyal içeriğini derinleştirme sürecinde, iktidarda bulunan komünist partilerinin devrimci-demokratik parti ve örgütlerle olan partilerarası ideolojik temaslarının rolü artıyor. Bu eğilim, SBKP'nin, öteki sosyalist ülkeler komünist ve işçi partilerinin Yakın-Doğu ülkelerinden bazı devrimci demokrasi temsilcileriyle giderek güçlenen ilişkilerinde parlak ifadesini buluyor. Komünistlerle devrimci-demokratların düzenli karşılaşmaları artık gelenek haline geliyor. «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin Irak İlerici Ulusal-Yurtsever Cephesi'yle birlikte Bağdat'ta örgütlediği «Dünya sosyalist sistemi ile ulusal kurtuluş hareketi arasında birlik» konulu bilimsel-teorik konferans (Haziran 1974) bu geleneğin yerleşmesine önemli bir katkı oldu.

Sosyalist ülkeler, devrimci-demokratik rejimlerin kişiliğinde, emperyalizme karşı, sosyal ilerilik uğrunda savaşta elele verebilecekleri bağlaşıklarını görüyorlar. Asya ve Afrika'nın ilerici devletleri, sosyalist topluluğun gelişme halindeki ülkelere yaptığı yardımın önemli bir bölümünü alıyorlar. Komünist ve işçi partilerinin 1969 yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'ndaki konuşmasında SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaş, komünistlerin, bu devletlere gösterdikleri yardım ve desteği kendi uluslararası politikalarının en önemli ödevlerinden biri saydıklarını belirtti. Sosyalizm dünyasıyla politik ve ekonomik ilişkiler, halkların önünde, kendi toplumsal gelişme yollarını serbestçe seçebilme olanağını açıyor.

Bu gelişme yolu seçimi halkların doğal hakkıdır. Bu haklarını kullanabilmek üzere, her halk, kendi ulusal kaderini belirlemede gereken özgürlüğe sahip olmalıdır. Bundan ötürü, Marksist-Leninistler, sosyal gelişme yolunu serbestçe belirlemenin önemini belirtirken, bu özgürlük kavramının ne gibi bir sosyal içerikle düşünüldüğüne özel bir önem veriyorlar.

Bağımsızlık savaşını genişletip yaygınlaştırma aşamasında, emperyalizmin ezgisi altındaki halkların sosyal gelişme yolu seçimi, her şeyden önce politik bakımdan kendi kaderine buyruk olabilmeye ulaşmada toplanıyordu. Ulusal özgürlük sloganının esas itibariyle anti-kolonyal, anti-emperyalist bir içeriği vardı. Toplumun, proletarya ve köylülerden ulusal burjuvaziye kadar çeşitli sınıfları bu slogan etrafında birleşiyorlardı.

Hayat, devlet egemenliğinin elde edilmesiyle, bu sloganı daha da açıklağı kavuşturarak tamamlıyor. Birçok Afrika-Asya ülkesinde İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra iktidara gelen yerli burjuvazi, bu slogana kendine uygun bir içerik veriyordu. Öyle ki, bu burjuvazi için bağımsız ulusal gelişme normu kapitalist gelişme yoluuydu. Bilindiğı gibi, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika'nın birçok ülkesinde burjuva çevreleri, kapitalist gelişmenin «emperyalizme bağılı olmıyan» varyantını yaratma «tarihsel deneyim»-ini sürdürme çabalarına devam etmektedirler. Ne var ki, yerli ekonominin «özel girişim» sistemine sınıksı bağılı durumu, çoğunca ulusal çapta bir tehlikeye varan ve halk yığınlarını ve giderek ulusal burjuvazinin belirli çevrelerini de endişeye düşüren sonuçlar doğurur. Yerli iş çevrelerinin en uzakgörüşlü temsilcileri, kendi memleketlerini kısılcasına alan ekonomik krizlerin, döviz sarsıntılarının ve enflasyonun nedenini, haklı olarak, ekonominin tekyanlı olarak kapitalist dünyaya doğru yöneliminde görmektedirler. Bunların anti-emperyalizmi, sermaye dünyasıyla ilişkilerini ve sosyalist ülkelere karşı tutumlarını «dengeleme» çabaları da bundan ileri gelmektedir. Bu çabalar, sözü geçen çevrelerin, uluslararası alanda daha bağımsız bir tutum almalarına, bloklar-dışı kalma davranışını yeğlemelerine, kapitalist memleketlerle ekonomik ilişkilerde hak eşitliğı gözetilmesini istemelerine yardım etmektedir. Ulusal-burjuva çevreleri, sosyalist sistemle ekonomik temasları geliştirme yolunda çoğu kere ticari düşüncelere dayanarak, ekonomileri çevrimsel ikircim ve sarsıntılardan, enflasyon ve işsizlikten azat olan ülkelerle temasların sağladığı dolaysız çıkarları hesaba katarak hareket etmektedirler.

Öte yandan, genç devletlerin kapitalist yoldan gelişme deneyleri, bu yolun, ülkede emperyalizmin mevzilerinin ve etkisinin (daha nice ve kurnazca, neo-kapitalist biçimlerde) tekrar canlandırılmasına karşı hiç bir güvence yaratmadığını gösteriyor. Yersel burjuvazinin belirli bir yaşama gücü gösterebildiğı, bu burjuvazinin hükümetlerinin de bir üretim artışı sağlayarak, yabancı tekelleri millileştirme tedbirleri aldıkları ülkelere bile, bu değişimler bazan geniş bir destek görmüyor. Tersine, burjuva çevreleri emperyalizmle kendi ilişkilerini geliştirmeye devam ediyorlar. Bu «başarılı» kapitalist gelişmenin yanı sıra, her zaman, emperyalizmle sıkı bir işbirliğine yönelen büyük sermayenin, yerli tekellerin ve bürokratik burjuvazinin palazlanıp büyüdüğü, zenginler sınıfları arasında asalaklığın ve Batı tarafarlığı psikolojisinin, iç politikada otoriter ve anti-demokratik

eğilimlerin güçlendiği görülüyor. Bütün bunlar ulusal bağımsızlığı tehdit ediyor, kendi çıkarına iç ve dış gericilikten yararlanmaya yol açıyor.

Ulusal kapitalizm, Asya ve Afrika ülkelerinde bizzat ulusal burjuvazinin zayıflığı dolayısıyla sınırlı tarihsel olanaklara sahiptir. Ulusal burjuvazi genellikle emperyalist tekellerle rekabet edebilecek durumda değildir. Burjuva çevreleri, gerçek çıkarlarının objektif karşılığına karşın, «eşit haklı partnörlük» yaptıkları gibi bir düşle kendilerini aldatarak, çoğu kez yabancı sermayeyle uyuşurlar. Bu eğilim ağır basacak olursa, yerli burjuva çevreleri için sosyal seçim artık «bağımlı kapitalizm»in arşınına göre bez verme özentisine dönüşür, burjuva rejimlerini emperyalizm karşısında fiilen teslimiyete kadar götürür.

Ensonu kapitalizme yönelim vaktiyle tarihsel bir ilerici davranış sayılmış olsa bile, dünya ölçüsünde sosyalizme geçişin olduğu çağımızda bu yönelim artık bir zamanki içeriğini büsbütün yitirmiş durumdadır. Bugün kurtuluş devrimleri geçmişin burjuva devrimlerinden temelli ayrılmıştır. Ekonomik bağımsızlığı elde etme savaşı aşamasında genel demokratik ödevlerin ardıcıl olarak gerçekleştirilmesi, sınıfsal sömürünün ta kendisine yönelik bir darbedir ve kapitalist gelişmeden vazgeçilmesine yol açmaktadır.

Kurtuluş devriminin ödevlerinin gerçekleştirilmesi süreci boyunca, genel demokratik dönüşümler sağlandıkça ulusal burjuvazi çoğunca devrimci güçlerden yavaş yavaş uzaklaşmaya başlıyor. Ulusal burjuvazi genel olarak böyle dönüşümleri olumsuz bir psikolojiyle karşılıyor. Sosyalist yönetimlerinde açık davranışlı yurtsever rejimlerin iktidara geldiği Irak'ın ve diğer Arap Doğusu ülkelerinin deneyi bunun böyle olduğunu gösteriyor. Netekim, bu ülkelerde yerli burjuvazinin davranışında gerici çizgiler daha da belirginleşip güçleniyor, ve olayların gösterdiği üzere bu da emperyalistlerin gözünden kaçmıyor.

Yerli burjuvazi, ulusal özgürlük sloganının genel demokratik içeriğini boşaltmaya çalışırken, bu sorunda, ezilen sınıflar ve sosyal katlar, emekçi yığınları, halkın çoğunluğu, ilkesel bakımdan bir görüş ve tutumla ortaya çıkıyorlar. Birçok Arap ülkesinde yaratılan devrimci demokrasi, bütün bu çoğunluğun özlem ve menfaatlerini yansıtıyor. Bu devrimci demokrasinin sosyal temeli de, köylüler, yarı-proleter şehirli katları ve belirgin milliyetçi psikolojiye sahip aydınlardır. İşçi sınıfı ve bu sınıfın partisi açısından, bu sosyal güçler, ulusal özgürlüğün genel demokratik temelini daha ileri doğru genişletilmesi gerektiği anlayışına gitgide daha çok yaklaşmaktadır.

Kurtuluş hareketi sosyal içeriğini oluşturma ve derinleştirme süreci boyunca, ulusal özgürlük sloganı, yalnız anti-emperyalist değil, aynı zamanda devrimci demokratların ideolojik-politik plâtföründe de ifadesini bulan bir anlam yam kazanıyor. Devrimci ideallerin ve sosyal

ileriliğin cesur savaşçıları olan komünistlerden başka, geniş toplumsal güçler, ilerici parti ve örgütler de bu slogan etrafında birleşiyorlar. Baasçıların komünistler ve diğer demokratik elemanlarla birleşik yurtsever cepheleri kurdukları Irak ve Suriye bunun parlak örnekleridir.

Kurtuluş hareketinin öncü kolları, kendi halklarıyla birlikte hareket ederek, emperyalizmle, iç gericiler ve sağcı zümrelerle çetin çarpışmalar içinde, ulusal gelişmenin kaderini bağımsız olarak belirlemek için, bu egemenlik hakkı için savaşıyorlar. Devrimci-demokratik rejimler tarafından benimsenen ve açıklanan sosyalist yönelim, bağımsızlığın politik ve ekonomik temellerinin sağlamlaşmasına olanak veriyor, toplumsal gelişme yolunun seçiminde iradeleri eğinde sonunda belirleyici bir rol oynayan sınıf ve sosyal katların, öncelikle de proletaryanın ilerici devletler çerçevesinde daha ileri doğru büyümesi koşullarını yaratıyor.

Komünist partileri, emekçileri aktif olarak devrimci sürece doğru çekiyor ve çeşitli alanlarda onların yapıcı aktifliğini teşvik ediyorlar. Sözü geçen devletlerde devrimci demokratlarla bağlaşıklık olarak hareket eden komünistlerin eylemi, tarihin gerçek yaratıcıları olan halk yığınlarının tarihsel girişimini canlandırmaya yöneliktir. En ilerici toplumsal düzen sıfatıyla sosyalizmin tarihsel örneği ilerici güçleri derinden derine esinliyor. Bu güçler açısından, sosyalist topluluk ülkeleriyle bağlaşıklık ilişkileri, emperyalizme, siyonizme ve gericiliğe karşı, ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerleme için mücadele etmekte olan halklarımızın yapmakta oldukları gibi gerçekten özgür bir sosyal seçimin çok önemli önkoşuludur. Bu fikri, bugün yalnız komünistlerin değil, devrimci demokratların da benimsemekte olmaları gayet anlamlıdır.

Uluslararası emperyalizm, bugün, kapitalizme yönelen yerli burjuvazinin, sosyal güçlerin politikasındaki anti-demokratik eğilimleri, bunların anti-komünist kötücül niyetlerini hep kendi çıkarına kullanmaya çalışıyor. Kurtuluş sürecinin derinleşmesiyle, belirli zümrelerin çıkarları halk yığınlarının menfaatleriyle, genç devletlerin toplumsal ilerleme objektif gereksinimleriyle gitgide daha büyük ölçüde çelişiyor.

Burjuva çevrelerinin bu tür evrimindeki gerici çizgiler dış politika alanında da kendini gösteriyor. Son zamanlarda, bizim bölgemizdeki Arap ülkeleri, emperyalizm, siyonizm ve gericiliğin hücumlarına, yani Arap kurtuluş hareketinin sosyalist topluluk ülkeleriyle bağlaşmasına karşı giriştikleri hücumlara tanık oluyor. Emperyalizm, gericilik, Sovyetler Birliğini Yakın-Doğu sorununun çözümü çabalarına katılmaktan uzaklaştırmak istiyor. Bu baltalama yeltenişleri, Arapları, emperyalist komploları ve İsrail saldırıları karşısında zayıf düşürmeyi amaçlıyor. Ve artık sık sık, açık kapalı biçimde, sosyalist ülkelerle ilişkilerin sınırlandırılmasını ya da büsbütün kesilmesini öneren çağrılar iştiliyor. Bu çağrıların dayandığı nice uydurma bahaneler, Arap ülkelerinin Sovyetler Birliğiyle sıkı bir işbirliği

yapmasını istemiyen ve Yakın-Doğuda Ekim Savaşı (1973) öncesinde Sovyet silâhlarının etkinliği konusunda şüphe yaratmaya çalışanların «kanıtlar»ına pek çok benziyor. Bazı Arap ülkelerinde, belirli çevreler, sosyalist dünya ile kapitalist dünya arasında kendilerine göre bir dengeyle hareket etmeye çalışıyor ve bunda güya «her iki blok»a «bağlanmamışlık» tutumu görüyorlar. Fakat gerçekte, bu türlü denge, sosyalist ülkelerle bağlaştırmaktan kaçmakla, onun anti-emperyalist prensiplerinin yerine diplomatik «dolambaçlı manevra»yı ve aldatmacılığı koymakla birdir. Böylece «bağlanmamışlık», deneyin de gösterdiği üzere, ekonomik, politik ve ideolojik her cephede emperyalizmin karşısında gerilemeye, ona ödünler vermeye yol açmakta, ilerici kazanımların yitirilmesi tehlikesini gizlemektedir.

Emperyalistler ve yersel gericilik, kurtuluş hareketinin dar çevrelerinde anti-komünist ve anti-sovyetik psikoza körükliyerek, aynı zamanda Arap Doğusunda Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle bağlaştırmaya yönelen ilerici rejimleri vurmaya amaçlıyorlar. Hele bu rejimleri içeriden yıkmaya pek önem veriliyor. Emperyalizm, bunların gelişme yolunda yapay ekonomik güçlükler yaratıyor, burjuva yönelimli güçlere destek oluyor, ilerici devletler içine çeşitli maskeler altında ajanlar gönderiyor, hedeflerine varmak için gerici milliyetçilikten ve şovinizmden geniş ölçüde yararlanıyor. Son yıllarda Irak da bu gibi hücumlara hedef olmuş bulunuyor. Uluslararası gericilik, topraklarımızda emperyalist petrol tekellerinin egemenlik ve çıkarlarını koruma denemesinde başarısızlığa uğrayınca, şimdi Kürt hareketinin sağ kanadına ümit bağlamış görünüyor. Bilindiği üzere, bu hareket içindeki sağcılar, ulusal iktidarın ilerici politik hattına karşı bir yol tutmuşlardır ve köklü sosyal dönüşümlere, özellikle toprak reformuna muhalefet etmekte, anti-komünist bir görüş ve tutumu benimsemektedirler. Kürt hareketinde beliren sağcı unsurların tutumundaki anti-sovyetik eğilimler, gericilerin bütün türleri arasında özel bir sevinç yaratmaktadır.

Şu var ki, emperyalist, gerici ve sağcı çevrelerin bütün çırpınmalarına karşın, Arap-Sovyet işbirliği giderek daha büyük bir atılım kazanmakta, bizim bölgemizde ve bu arada Filistin direniş hareketi içinde, halk yığınlarının, devrimci ve ilerici güçlerin gözünde önemi artmaktadır. Sosyalist dünyaya olan münasebet, bugün, kurtuluş hareketinin şu veya bu birliğinin politik hattında, öncelikle de genç devletlerin daha sonraki gelişme doğrultusunun belirlenmesinde, özlüğün ana karakterini yansıtan en önemli gösterge olmaktadır.

Dünya olaylarının gelişmesi, uluslararası alanda güçler oranının hep sosyalizm yararına ve sosyalizmin anti-emperyalist cephedeki bağlaşıkları yararına değişmesi, kurtuluş hareketi öncü birliklerinin daha kesin mevzilere geçmelerine objektif olarak yardım ediyor. Hareketin kendi özlü-

günü belirten enternasyonalist çizgilerin gelişmesini etkiliyor. Komünistler, anti-emperyalist savaflara katılanları enternasyonalist bir birliğe çağırırlar. Şimdi böyle bir birliğin gerekliliğı, devrimci-demokratik akımların temsilcileri tarafından da daha iyi anlaşılıyor. Artık içtenlikle hareket eden bütün ulusal kurtuluş savaşıçılarının dünya görüşü üzerinde proletarya enternasyonalizminin etkisini güçlendirme eğilimi, bu açık eğilim, eskisinden çok daha büyük bir güçle kendini gösteriyor.

Komünistlerin enternasyonalizminden, yani uluslararası işçi sınıfının menfaat birliğı temeline dayanan enternasyonalizmden ayrımlı olarak, devrimci-demokratların görüşlerindeki enternasyonalist eğilimlerin şimdi daha başka sosyal ve politik kaynakları vardır. Bu eğilimler, anti-emperyalist ve yurtseverlik ölküsünden güç alan kurtuluş savaşında elde edilen deneyin, proleter olmiyan devrimci çevrelerin en savaşıkan temsilcileri tarafından edinilen deneyin yasal sonucudur. Bunların enternasyonalist şıarlara yönelişleri, aynı zamanda devrimci demokrasinin kendi içinde ayrımlaşma süreçlerinin doğuşuna, bu hareketin saflarında en ardıcıl elemanların arınıp billurlaşmasına tanıklık etmektedir.

Devrimci demokrasinin dış politika plâtfomu, bu akımın geçirmekte olduğı evrimin, bazan eski görüşleri bir hayli güçlükle yeniden değerkendirme çabalarının ürünüdür. Bu plâtfom, ekonomik, politik ve askersel cephe de anti-emperyalist savaşılar ve bloksuz kalma hareketine katılım süreci içinde oluşuyor. Bazı çevrelerin (ve bu arada devrimci demokrasinin) bu harekete gerek emperyalizmden, gerekse dünya sosyalizminden «aynı derecede uzak» bir «üçüncü güç» gözüyle bakma yeltenişlerine karşın, yurtseverlikten güç alan nice rejimlerin dış politikasında bloksuz kalma görüşü olumlu, radikal, anti-emperyalist biçimde anlayış ağır basıyor. Örneğın Irak Baas Partisinin görüş ve tutumu böyledir. Böyle bir anlayışta olduğunu defalarca belirten bu parti, sosyalist ve emperyalist devletlerin bir tahtaya konulmasına karşı çıkmakta, emperyalizme karşı ve sosyalist topluluk ölkeleriyle sıkı işbirliğinden yana cephe almaktadır.

Devrimci demokrasinin en savaşıken bölümünün dış politika-plâtfomunun karakteristik çizgileri şöyle sıralanabilir: Ardıcıl bir anti-emperyalizm ve anti-kolonyalizm; devrimci hareketlerle ve herşeyden önce ulusal kurtuluş hareketleriyle dayanışma; çeşitli ölkelerin devrimci parti ve örgütlerini birlik olmaya çağırma; Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin ve diğerk ilercii devletlerin dış politikasında görüldüğü gibi, dünya sosyalizmiyle bağlaşma ilişkilerini bilinçli olarak geliştime yolundan yürüme . . . Bu sonuncu nokta özellikle önemlidir, zira bu durumda artık sosyalist ölkelerle ilişkiler konusunda konjonktür politikası, dar ekonomik veya pragmatik görüşler açısından yanaşım sözkonusu değildir. Irak'ta, Baas Partisi, bu ölkelerle, özellikle Sovyetler Birliğıyle bağlaşmayı, gerek prensip

itibariyle, ortak anti-emperyalist doğrultular bakımından, gerekse Irak halkının menfaatleri, memleketimizde devrimci sürecin gelişme perspektifleri açısından yasal ve gerekli sayıyor. Komünistlerle Baasçıların bu sorun üzerindeki görüş birliği, Irak Ulusal-Yurtsever Cephesi Yasası'nda ifadesini buldu. Bu Yasa'da, cephenin, devrimci hareket hattını, Sovyetler Birliğiyle ilişkileri imzalanan Dostluk ve İşbirliği Antlaşması gereğince daha ileri doğru geliştirmek için, öteki sosyalist devletlerle de çokyanlı ilişkiler kurmak ve geliştirmek için savaşıacağı belirtiliyor. Yasa'da, aynı zamanda, Arap kurtuluş hareketinin, bağımsız Arap devletleri hükümetlerinin, bölgemizdeki ilerici hareketlerin, sosyalist sistem başta olmak üzere dünya devrimci güçleriyle stratejik bağlaşıklığının özel önemine de işaret ediliyor.

Ulusal kurtuluş hareketinin dünya sosyalizmiyle bağlaşma yolunu seçmiş ve bunu devrimci sürecin objektif gelişme akışıyla, dünya ölçüsündeki sınıf savaşının yasalarıyla uyumlaştırmakta olması, çağdaş durumun gerçekliklerinden ileri geliyor. Bu seçime, büyük ölçüde, Afrika ve Asya ülkelerinde, özellikle devrimci-demokratik partilerin iktidara gelmiş oldukları ülkelerdeki ilerici iç değişimler olanak veriyor. Sosyalist ülkelere ve kurtuluş savaşının öncü birlikleriyle bağlaşmayı güçlendirmenin, bunların eylem birliğini geliştirmenin güvencesi, ancak, genç devletler yönetici çevrelerinde kendi halklarının ulusal menfaatlerinin bilincine varılması olabilir; bu çevrelerin anti-emperyalist savaşta kesin bir görüş ve tutumla hareket etmeleri, emekçi yığınlarının temel menfaatlerine saygı göstermeleri, sosyalist perspektifle bağdaşık köklü sosyal dönüşümler yolundan yürümeleri olabilir.

Tarihsel deneyin gösterdiği üzere, başarı, sosyalist devletlerle bağlaşmaya yönelimde ardıcıl davranan ülkelerin yüzüne gülmektedir. Netekim, Irak'ın bu devletlerle ilişkileri ekonomik ve askersel potansiyelini artırmasına yardım etmiş, yurtseverlikten güç alan rejimin güçlenmesine ve uluslararası itibarının artmasına destek olmuş bulunuyor. Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist ülkelerin yardımları sayesinde Iraklılar, Ekim Savaşı (1973) döneminde çalacakmak döğüşen Arap halklarına destek olma ve bu savaşa etkinlikle katılma bakımından ulusal ödevlerini yerine getirebildiler. Sovyetler Birliğinin desteği, petrol tekellerine karşı taarruza geçilmesinde, ulusal servetlerimizi yıllardır talan etmekte olan «Irak Petroleum» kumpanyasının millileştirilmesinde, emperyalizmin nice komplolarının suya düşürülmesinde son derece önemli bir rol oynadı.

Kısacası, sosyalist sistemle bağlaşıklık, Irak'ta kurtuluş süreci üzerinde büyük bir etki yaptı. Bu etkinin artmasıyla birlikte, sosyalizm güçleriyle Irak devrimi güçlerinin eylem birliği de güçlendi. Sosyalist topluluk ülkeleriyle ilişkilerin çokyanlı gelişmesinin, memleketimizde yurtsever güçlerin birliğinin güçlenmesine, Irak emekçilerinin enternasyonalizm ruhunda

eğitilmesine büyük ölçüde yardım ettiği söz götürmez. Bu birlik de, kendi varlığıyla, sosyalizm dünyasıyla bağlaşmamızın sağamlık güvencesidir.

Irak'ın sosyalist ülkelerle, her şeyden önce Sovyetler Birliğiyle ilişkilerin- de, Irak-Sovyet Dostluk ve İşbirliği Antlaşması'nın imzalanmasıyla nitel bakımdan yeni bir düzeye ulaşıldı. Bu antlaşma, iki ülke arasında iliş- kiler çerçevesinden de öteye bir anlam taşıyor. Zira antlaşmanın içerdii ana yargılar, bizce, köklü toplumsal dönüşümler yolunu seçmiş olan genç devletlerin sosyalist ülkelerle özlük bakımından anti-emperyalist uluslara- rası ilerici sosyal ilişkilerini geliştirmenin ilkesel temeli olabilir. Bu bağ- laşma belgesi, memleketimizin ulusal bağımsızlığını, Irak ve Sovyetler Bir- liği halkları arasında dostluğu güçlendirmede önemli bir araç olarak, ile- rici reformların daha fazla yaygınlaştırılmasına, toplumsal gelişmede sos- yalist eğilimlerin derinleşmesine yardım etmekte, Irak halk yğınlarının gözünde yeni toplumsal düzenin çekim gücünü artırmaktadır. Irak-Sovyet Antlaşması hükümetlerimiz arasında bir güvenç köprüsüdür. Bu köprü, ortak anti-emperyalist hareket hattının daha yakından uyumlaştırılmasına, bazan görüşlerde beliren ayırım ve anlaşmazlıkların karşılıklı anlayış ha- vası içinde çözüme kavuşturulmasına olanak vermektedir. Antlaşmada, her iki taraf, aralarındaki ilişkilerin hak eşitliği ve birbirinin içişlerine ka- rışmazlık, egemenliklere karşılıklı saygı temeli üzerinde kurulduğunu be- lirtmektedirler.

Irak'ın ve diğer yurtsever rejimlerin sosyalist topluluk ülkeleriyle ilişkiler kurmaları deneyi, zamanımızda, bunların eylem birliğinin, gerek devlet- sel biçimde oluşmuş sosyalizm için, gerekse sosyalizm dünyasıyla ilişkile- rini ilkesel bir temele oturtmaya çalışan bir ilerici ulusal-devrimci iktidar için amaca yönelik bir politika halini aldığını gösteriyor. Halkımızın ve diğer Asya ve Afrika halklarının uğrunda savaştıkları büyük sorunların çözümü, ancak sosyalizm güçleri ile ulusal kurtuluş güçleri arasında bağ- laşlılığın güçlenmesi sayesinde sağlanıyor. Politika, ekonomi ve kültür alanında bu güçlerin eyleminin daha fazla uyumlaştırılması, bu eylem uyumunun düşman ideolojiye (anti-komünizm ve anti-sovyetizm) karşı or- tak savaş alanına da aktarılması, anti-emperyalist cepheyi oluşturan çeşitli kolların birliğinin güçlendirilmesine hizmette bulunacak, bunların sosyal gelişme yolunda başariyle ilerlemelerine yardım edecektir.

Bütün dünya için esinleyici bir örnek

Rodolfo Gioldi

Arjantin Komünist Partisi Merkez Komitesi

Yürütme Kurulu üyesi

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin etkisiyle, dünyada ilk defa olarak, yüksek tipten demokrasinin, gerçek, sosyalist demokrasinin simgesi olan toplum düzeni kurulup yerleşti. Ve bu önemli alanda da sosyalizmin kapitalizme üstünlüğü kendini gösterdi.

Orta ve Güney-Doğu Avrupada, bu yıl 30. yıldönümü kutlanan demokratik halk devrimlerinin üstün gelmesi ve bu devrimlerin sosyalist devrime dönüşmesi sonucu olarak, yüksek tipten demokrasinin belirme alanı genişledi.

Demokrasi problemlerine bilimsel yaklaşım, bunun sınıfsal içeriğinin tahlilini gerektirir. Soyut demokrasi, sınıflar ve sınıf savaşı dışında demokrasi yoktur. «Komünist Partisi Manifesto»nda şöyle deniliyor: «Şimdiye kadarki bütün hareketler, hep azınlıkların hareketleri, ya da azınlıklar çıkarına hareketlerdir. Proleter hareketi, muazzam çoğunluk yararına muazzam çoğunluğun bağımsız hareketidir.» ⁽¹⁾ Ekim'in doğurduğu proletarya diktatörlüğü, daha başlangıçtan itibaren, tam da muazzam çoğunluk yararına muazzam çoğunluğun demokrasisiydi. Şu veya bu ülkenin hangi gelişme aşamasında bulunduğuna bağlı olmaksızın, Marksist-Leninistlerin amacı sosyalizmdir. Zaten bundan ötürüdür ki, Marksist-Leninistler, demokratik hakların en azimli savunucuları olarak belirirler. Sovyetler ülkesi, 57 yıl boyunca, her alanda evrensel-tarihi önemi olan çok büyük dönüşümleri başardı, sosyalizmi kurdu ve proletarya diktatörlüğü devleti olmaktan çıkarak bütün halkın devleti olmaya geçti. Bu ülke, gelişmiş sosyalizm ülkesi olduktan sonra, güvenle komünizmi kurmaya girişti. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı, parti kongrelerinin ve özellikle XXIV. Kongrenin kararları, memleketin karşı karşıya bulunduğu muazzam ödevleri yerine getirmekte SBKP'nin ne kadar azimli olduğunu gösteriyor. Sovyet demokrasisi sapmasız bir gelişme süreci içinde biteviye derinleşip genişliyor (bunun hiç bir burjuva devletinde olanağı yoktur). Ve biz, gayet haklı olarak, sosyalist demokrasinin daha da ilerlemesini ve komünizm kuruculuğunu birbirinden ayrılmaz süreçler sayıyoruz. Burjuva ülkelerinde demokrasi durmadan gerileme gösterirken, Sovyetler Birliğinde ve diğer sosyalist ülkelerde yaşamsal gücünü kanıt-

⁽¹⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 4, s. 435.

lamaya devam ediyor. Bunun içindir ki, gerçek, sosyalist demokrasinin ortaya koyduğu örneğin gücü, halkların ulusal ve sosyal kurtuluş savaşı için kudretli bir teşvik etmeni olmaktadır.

Kapitalist ülkeler komünistleri demokrasi sorunlarına ilgisiz kalamazlar. Bu ülkelerde kişi özgürlüğü için, basın, söz, toplantı ve örgütlenme özgürlüğü için, politik yaşamda ve seçim sisteminde demokrasi için savaş bayrağını elbette komünistler yükseltiyorlar. Yasama organları seçimlerinde döndürülen dolapları ortaya çıkaran, burjuva parlamenterizminin gerçek içyüzünü açığa vuranlar komünistlerdir. Onlar, emekçilerin ve bütün halkın hakları için savaşta parlamento kürsüsünden de yararlanıyorlar.

Komintern'in İkinci Kongresinde, V. İ. Lenin, komünistlerin parlamentoya katılmalarına muhalefet eden Amadeo Bordiga'ya, «parlamentonun bir sınıf savaşa alanı olduğu»nu ⁽²⁾ anlatmaya çalışmıştı. Lenin'in, komünistlerin ideolojik ve politik hazinesinin bileşen bölümü olarak demokrasi sorununu koyuş tarzı, şüphesiz ki, Komintern VII. Kongresinin faşizme karşı en geniş ölçüde tekcephe kurulmasına ilişkin kararlarına temel oldu. Komünist ve işçi partilerinin 1969 yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'nda kabul edilen «Çağdaş aşamada emperyalizme karşı savaşın ödevleri ve komünist ve işçi partilerinin, bütün anti-emperyalist güçlerin eylembirliği» başlıklı belgede şöyle deniliyor: «İnsanın temel özgürlüklerini bağmaya çalışan emperyalizme karşı yürütülen savaşın çıkarları, söz, basın, toplantı, gösteri ve örgütlenme özgürlüğünün bütün yurttaşların hak eşitliğinin savunulması için, toplumsal hayatın her yönünün demokratikleştirilmesi için yorulmak bilmez bir savaşım gerektiriyor. Gericiliğin, halk düşmanı kanunlardan da yararlanarak, çetin sınıf savaşı içinde elde edilmiş olan demokratik hak ve özgürlükleri yoketme yolundaki bütün denemelerine karşı kesin bir direniş gösterilmelidir. Hayatları tehlikede olan yurtseverleri ve demokratları kurtarmak için, mahkemelerin komünistler ve diğer yurtseverler hakkında keyfi kararlar almasına karşı, gerek ulusal, gerekse uluslararası çapta sistemli bir savaş yürütülmelidir; halen zindanlarda çürütülmekte olan yurtsever ve demokratların kurtarılması için mücadele edilmeli, politik sığınma hakları savunulmalıdır.» ⁽³⁾

Demokratik haklar için savaş sosyalizm savaşıyla ters düşmedikten başka, üstelik işçi sınıfının ve halkın sosyalizme doğru harekete getirilmesine yardım etmektedir. Bu gerçek, SBKP Program'ında inandırıcı biçimde şöyle belirtiliyor: «Tekellere karşı genel demokratik savaş sosyalist devrimi uzaklaştırmıyor, tersine daha da yaklaşıyor. Demokrasi için savaş sosyalizm savaşının bileşen bir bölümüdür. Demokratik hareket ne kadar

⁽²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 258.

⁽³⁾ «Komünist ve işçi partileri uluslararası danışma toplantısı», Moskova, 1969, s. 38.

derinse, yığınların politik bilinç düzeyi o oranda yükselmekte, kendileri için gerçek hürriyet ve esenlik yolunu yalnız sosyalizmin açtığını görüp kavramaları o oranda kolaylaşmaktadır. Bu savaş sürecinde sağcı-sosyalist, reformist hayaller dağılıp gitmekte, sosyalist devrimin politik ordusu meydana gelmektedir.» (4)

İşçi sınıfı, komünistlerin yönetmenliği altında ve çoğu kez diğer güçlerle bağlaşıp olarak, demokrasi uğrunda savaşa başlıca rolü oynuyor. Bugün özgürlük ve insan hakları davasının proletaryanın elinde bulunduğunu güvenle söyleyebiliriz. İtalya ve Fransa'daki olaylar, İspanya işçilerinin faşizme karşı yürüttükleri savaş, Portekiz'de menfur Salazar rejiminin devrilmesinde emekçilerin ve komünist partisinin oynadıkları rol bunun böyle olduğunu gösteriyor. Latin Amerika ülkelerinde proletaryanın artmakta olan aktifliği, Arjantin'de askersel diktanın düşürülmesi sonucuna yol açan yaygın grev hareketi, Uruguay işçi sınıfının Bordaberi rejimine karşı Emekçiler Ulusal Kongresi yönetiminde düzenlenen 15 günlük genel grevi ve diğer benzeri eylemler de bunun böyle olduğunu gösteriyor. İşçilerin demokrasi uğrunda politik savaşa aktif olarak katılmaları, anti-emperyalist ve anti-oligarşik harekette proletaryanın hegemonyasını sağlamanın önemli devrimci etkenidir. Her şey, işçi sınıfının, köylü yığınları ve şehirlerin ilerici güçleriyle sağlamca bağlaşmasının devrimci hareket için gelişme perspektifleri açtığını göstermektedir.

Tekvücut, birleşik sosyalist sistem, emperyalizmin gerici, saldırgan plânlarını gerçekleştirmesine olanak vermiyen aşılma bir engeldir. Bundan ötürü, emperyalizmin elebaşları, sosyalist ülkeler topluluğuna ağır bir darbe indirmek istediler ve istiyorlar. Çekoslovakya Komünist Partisi MK'nin dokümanlarında, 1968 yılında Çekoslovakya'nın «Batı anti-komünizm merkezlerinin politik ve ideolojik tahrikleriyle yoğun bir baskıya hedef olduğu» belirtiliyor. (5) Bu ülkede sağcı oportünistler ve anti-sosyalist güçler «demokratik sosyalizm» sloganını ileri sürdüler. Bunlar, eylemde, Çekoslovakya'da sosyalizmin kazanımlarını ortadan kaldırmaya, eski, burjuva düzenini geri getirmeye, kapitalist Batı'yla, Münih Anlaşması'ndan önceki burjuva cumhuriyetine ilişkin hayalleri yaygınlaştırmaya çalışıyorlardı. (6)

«Demokratik sosyalizm», «arık demokrasi» kavramları üzerinde sahtecilik denemeleri sözkonusu oldukça, komünistler, daima «arık demokrasi» diye bir şey olmadığı görüşünde ısrar ederler. Zira bu kavram, problem sınıfsal yanaşımdan tamamiyle yoksundur.

(4) Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programı, s. 38.

(5) Çekoslovakya Komünist Partisinin XIV. Kongresi. Prag, 1971, s. 17.

(6) Yine orada, s. 19 ve 23.

Sosyalist demokrasi sözün tam anlamıyla gerçek demokrasidir. Sosyalizmin kurulması, güçlenmesi ve daha ileri doğru gelişmesi, eylemsel demokratik düzenin, yani sözde değil, eylemde demokrasinin kurulması için gerekli temelin yaratılmasına olanak verdi. Lenin, Kautski'nin içyüzünü açığa vururken şöyle der: «Burjuva düzeninden sosyalist düzene geçmek için, proletarya diktatörlüğü için, Sovyetler cumhuriyeti (işçi, asker ve köylü delegeleri sovyetleri) yalnızca (kurucu meclis gibi bir tac kurumuyla olağan burjuva cumhuriyetine kıyasla) daha yüksek tipten demokratik kurumların bir biçimi değil, aynı zamanda sosyalizme en sancısız geçişi sağlayabilecek biricik biçimdir.» (7)

SSCB'de ve genellikle sosyalizmde, sosyal eşitsizlik, ırksal ve ulusal ezgi olamaz. Ulusal sorun Leninci prensipler temeli üzerinde çözülmüştür. Bu çözüm en ilerici demokrasinin yerleşmesi için sağlam bir temel yaratmaktadır. Kapitalist ülkelerdeyse, bir avuç zenginin milyonlarca emekçiyi sömürmesine olanak veren akla durgunluk verici sosyal eşitsizlikten başka (ki bu da plütokrasinin (zengin buyruğu) demokrasiden dem vurmasına engel olmamaktadır), «siyah derililer» üzerinde (Birleşik Amerikada bunlar Lâtin Amerikalılar, Amerika yerlileri, Asyadan gelmiş olanlar ve Afrika kökenlilerdir) ırksal bir baskı ulusal ezgi (İrlanda) vardır. Burjuva hükümetleri ulusal eşitlikten söz etmeyi severler, amma bu yalnız sözdendir ve uygulama gerçeği bambaşkadır.

Sovyetler Birliğinde uzlaşmaz çelişkili sınıflar yoktur. Bu durum da, halkın devletsal ve toplumsal işlerin çözümüne katılmaya çekilmesi yoluyla demokrasinin durmaksızın genişlemesine olanak vermektedir. Sovyet toplumunda, çok büyük önemi olan kanun tasarılarının milyonlarca kişinin katıldığı halk toplantılarında görüşülerek oluşturulması artık gelenek olmuş bulunuyor. Bu toplantılarda ileri sürülen öneriler ve düzeltme notları dikkatle inceleniyor ve çoğu kabul ediliyor. Sosyalist demokrasi konusunda V. İ. Lenin şunları yazıyor: «Burjuva demokrasisi, Ortaçağ'a kıyasla büyük bir tarihsel ilerleme olsa bile, her zaman (zorunlu olarak kapitalizmde de), dar, budanmış, sahte, ikiyüzlü olarak, zenginler için cennet, sömürülenler için, yoksullar için kapan ve tuzak olarak kalmaktadır.» (8) Ve Lenin şöyle devam ediyor: «Proletarya demokrasisi her burjuva demokrasisinden milyon kere daha demokratiktir . . .» (9) Bu sözler, bugün, yani ilkönce demokrasiyi daha ileri doğru yetkinleştirme koşullarının yaratıldığı, sonra da burjuva sözümona demokrasisinin günden güne daha çok gözden düştüğü bu gelişmiş sosyalizm döneminde apayrı bir gücü yansıtıyor. SSCB'ye gelince, SBKP'nin son Program'ının kabulü üzerinden geçen yıllar, bu programda yer alan şu yargıyı doğruluyor: «Komünizme geçiş, kişi özgürlüğünün ve Sovyet yurttaşlarının haklarının her bakımdan

(7) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 35, s. 162.

(8) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 37, s. 252.

(9) Yine orada, s. 257.

gelişmesi demektir. Sosyalizm emekçilere en geniş hak ve özgürlükleri vermiş ve bunları garantilemiştir. Komünizm emekçilere yeni büyük haklar ve olanaklar getirmektedir.» ⁽¹⁰⁾

SSCB'de ve sosyalist topluluğun diğer ülkelerindeki sosyalist demokrasinin ayırıcı vasfı, Lenin'in yönergesine tam bir uygunlukla tanınmış olan hakların reel olarak kullanılmasını güven altına almasıdır. Lenin şöyle yönerir: «... Ağırılık merkezi, özgürlüklerin biçimsel olarak tanınmasından (burjuva parlâmentarizminde olduğu gibi), sömürücüleri deviren emekçilerin bu özgürlükleri kullanmalarının eylemsel olarak garantilenmesine doğru aktarılır.» ⁽¹¹⁾

Bu yönerge Sovyet Anayasası'na tam olarak yerleştirilmiştir. Kapitalizmde devlet tarafından yerine getirilen birçok işlev, Sovyetler Birliğinde sendikalara, gençlik örgütüne ve diğer toplumsal örgütlere devredilmiş bulunmaktadır. Sosyalist demokrasi, emekçilere, seçtikleri halkvekillerinin eylemini kontrol ve gerekirse bunları geri çağırma hakkı vermektedir. Lenin der ki: «Her seçimli kurum veya temsilciler meclisi, ne olursa olsun, ancak, seçmenlerin bizzat seçtikleri kimseleri geri çağırma hakkını tanıdığı ve uygulamasına olanak verdiği takdirde, gerçekten demokratik sayılabilir ve halk iradesini eylemsellikte temsil eder sayılabilir.» ⁽¹²⁾

Kapitalist memleketlerde böyle bir şey yoktur. Kapitalist sistemde «say-lavlar», seçmen yığınınından kopuk ayrı bir kast'ı oluşturur. SBKP XXIV. Kongresinde belirtildiği üzere, «Sovyet sosyalist demokrasisi sisteminde, eylemine milyonlarca işçinin, kolhozçunun, memur ve hizmetlinin katıldıkları halk kontrol organları önemli bir yer tutar. Parti, geniş yığınlar tarafından sürekli ve etkin bir kontrol uygulamasına ilişkin Leninci fikirlerin sapmaksızın gerçekleştirilmesine bundan böyle de özen gösterecektir.» ⁽¹³⁾ XXIV. Kongre, ayrıca, sosyalist demokrasi sisteminde sendikaların rolünü, devlet ve toplum işlerinin yönetimine emekçilerin geniş ölçüde celbedilmesinin önemini de belirtmiştir. «Emekçiler, halk ekonomisinin geliştirilmesi yolunda, devlet plânlarının hazırlanmasından her işletmenin somut çalışmalarının yönetimine kadar, birçok sorunun çözümüne doğrudan doğruya katılırlar.» ⁽¹⁴⁾ Şunu da söylemeliyiz ki, SSCB'de sendikaların yasama girişimi, yani kanun önerme hakkı da vardır.

Sovyetler Birliğinin toplumsal hayatında, örneğin, temsilcileri SSCB Yüksek Sovyeti'nde halkvekili sandalyelerinin % 20'sini tutan gençlik, Komsomol büyük bir rol oynuyor. XXIV. Kongrede, SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaş, Sovyet sosyalist demokrasisinden söz ederken

⁽¹⁰⁾ SBKP Programı, s. 106.

⁽¹¹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 36, s. 73—74.

⁽¹²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 35, s. 106.

⁽¹³⁾ SBKP XXIV. Kongresi materyalleri. Moskova, 1972, s. 78.

⁽¹⁴⁾ Yine orada, s. 79.

şunları söyledi: «Hesabı verilen dönemde, parti, Sovyet devletinin daha fazla güçlendirilmesi ve toplumumuzun tüm politik örgütünün yetkinleştirilmesi için önemli ve çokyanlı bir çalışma yaptı. Bu çalışmada ana doğrultu (komünizm kuruculuğu ödevlerine uygun olarak), sosyalist demokrasinin daha da geliştirilmesiydi ve bu doğrultu değişmeden devam ediyor . . . Bilindiği üzere, sosyalist devletin temeli ve devletin demokratik karakterinin en tam simgesi, halk egemenliği organları, yani Emekçi Halkvekilleri Sovyetleri'dir. Bu muazzam bir güçtür, yoldaşlar! Bugün bu organlarda iki milyondan fazla temsilci delegemiz (halkvekili) var. Aşağıdan yukarıya, genel halk devletimizin bütün işlerini bu delegeler yürütüyorlar. Ve bunların yanı sıra, Sovyetler çerçevesinde görevli 25 milyon aktif üyenin oluşturduğu gönüllü yardımcılar ordusu imrenilir bir özveriyle çalışmaktadır.» ⁽¹⁵⁾

L. İ. Brejnev yoldaş, Dünya Barışsever Güçler Kongresi önündeki konuşmasında da şunları söyledi: «Bizim devrimimiz, memleketimizde sosyalizmin utkusu, her ulustan emekçi insanın, milyonları bulan emekçi yığınlarının haklarını yalnız ilân etmekle kalmamış, aynı zamanda (dünyanın hiç bir memleketinde kapitalizmin yapamadığı üzere), bunları reel olarak güven altına almıştır.» ⁽¹⁶⁾

Değindiğimiz problemin çok önemli bir yanı da, uluslararası ilişkiler alanında demokratik normların Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler tarafından ardıcıl olarak uygulanmasıdır. Bu alanda da sosyalist ve kapitalist sistem arasında ilkesel bir ayrım vardır. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Paketi ile Yurttaşlık Hakları ve Politik Haklar Paketi'ne olan münasebet bu ilkesel ayrımın açık bir örneğidir. Bu uluslararası belgelerin BMT tarafından hazırlanması süreci boyunca, kapitalist memleketler, paktların metnine insanın ekonomik ve sosyal haklarına ilişkin hükümler konulmasını ve yurttaşlık haklarının korunması konusunda devletlerin hukuki sorumluluk yükümlenmelerini kabul etmemişlerdir. O halde, emperyalistler bu hakların boş lâf çerçevesinden çıkarılarak gerçekleşmesini istemiyorlar demektir. Netekim, her iki belgenin hazırlanması, çalışmalarında, Birleşik Amerika, Büyük Britanya ve Fransa temsilcileri, Birleşmiş Milletler Tüzüğü'nce ilân edildiği üzere, halkların kendi kaderlerine buyrukluk hakkına ilişkin bir maddenin kabulüne ve metne konulmasına yanaşmamışlardır. Bunlar, ırk ayrımının ve ulusal düşmanlıkların yasaklanmasına, erkeklerle kadınlara eşit haklar tanınmasına da karşıdır. Birleşik Amerika temsilcisi, bu konuda, parasız ilk öğrenime bile karşı çıkacak kadar ileri gitmiştir. SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu her iki uluslararası pakti da onaylamış bulunmaktadır. Fakat başlıca kapitalist

⁽¹⁵⁾ SBKP XXIV. Kongresi Materyalleri, Moskova, 1972, s. 77.

⁽¹⁶⁾ «Pravda» gazetesi, 27 Ekim 1973.

devletlerin hâlâ bunları imzalamaya niyetleri yoktur. Bu memleketler liderlerinin olumsuz tutumu, burjuva demokrasisinin gitgide daha çok yozlaşıp çürümesinin yeni bir kanıtıdır.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) ile kapitalist ülkelerin uluslararası birliklerini karşılaştırmak da, demokrasi sorununa yansımda belirgin ayrımlar olduğuna ilişkin yeni kanıtlar ortaya koyar. Bu konuda, EYK üyesi her ülkenin, toprak ve nüfus büyüklüğüne bakılmaksızın, bir oy hakkına sahip olduğunu, kararları sadece kabul eden devletlerin yerine getirmekle yükümlü olduklarını söylememiz yeterlidir. Ama uluslararası kapitalist birliklerde durum bambaşkadır. Uluslararası Kalkınma Bankası'nda ABD oyların % 42,3'üne sahiptir. Bu doğrudan doğruya Kuzey Amerika hükümetinin diktası demektir. Uluslararası Kalkınma ve Gelişme Bankası'nda da, Birleşik Amerika oyların % 24,7'sini, İngiltere % 10,1'ini ellerinde bulunduruyorlar. FAC, Fransa ve Japonya'nın da dahil bulundukları bu devletler grubu oyların % 46,9'una sahiptir. Bu bankada hisseli memleketlerin çoğu, en büyük kapitalist devletlerin ekonomik ve parasal diktasına, politik ve askersel bağımlılık koşullarını da içeren bir diktaya boyun eğme durumundadırlar. Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) gelince, burada karar alma oyları özel bir anlaşmayla bölüşülmüş olup, FAC, Fransa ve İtalya'nın 4'er, Belçika ve Hollanda'nın 2-şer, Lüksemburg'un da bir oyu vardır. Alınan kararların yerine getirilmesi, kabul edip etmediklerine bakılmaksızın, üyelerinin her biri için, giderek belirli bir kararla çıkarları zedelenen ülke için bile, zorunludur. Bu da, ayrıcalığa sahip üç memleketin kendi kararlarını öteki ülkelere dayatmak için bütün olanakları ellerinde bulundurdukları demektir. Nerde EYK, nerde AET? Bugün EYK'nin demokratik normlarla, eşitlik normlarıyla çalıştığını, sözü geçen uluslararası kapitalist örgütlerdeyse diktacılık ve ayrımcılık hüküm sürdüğünü kimse inkâr edemez. Sosyalist demokrasinin büyük üstünlüğü burada da meydandadır.

Burjuva demokrasisinin biçimsel, aldatıcı karakteri artık çoktan biliniyor. İspanyol hukukçu Himenes de Asua, burjuva devletleri anayasalarının her zaman resmi bir yeminden ibaret olduğu kanısındaydı. Arjantin Anayasası'nı hazırlayan Huan Alberdi, bir anayasada hürriyetin veya çalışma hakkının yer almasının, emekçilerin her zaman iş bulmaları anlamına gelmeyeceğini itiraf ediyordu. Bu yalnız Arjantin Anayasası için değil, bütün burjuva anayasaları için de böyledir. Bilindiği üzere, Sovyet Anayasası, hakları yalnız ilân etmekle kalmıyor, bunları aynı zamanda güvenceye bağlıyor. Ve böylelikle de biçimsel burjuva anayasalarından ayrılıyor. Örneğin, Arjantin'in şimdi yürürlükte bulunan anayasasını ele alalım. Bu belgede yer alan haklar, eninde sonunda bunları hiçe indiren bir sürü kural ve koşula bağlanıyor. Alberdi diyor ki: «Anayasa, ilân ettiği yüce prensiplerin yürürlükteki kanunlarca hiçe indirilmesine (ki bunun örneği çoktur) yol verilmeyeceğini de garantilemelidir. Meselâ,

anayasa basın özgürlüğü tanır. Gel gör ki, bu özgürlüğü kısıtlayacak, böylece de hayali bir ürüne çevirerek yozlaştıracak bir basın kanunu çıkarılabilir. Anayasada seçme özgürlüğü saptanmış olduğunu görüyoruz, amma seçimlerde bu özgürlüğü yalana döndürebilecek kadar sınırlama ve koşulları içeren bir kanunun kabul edilmesi mümkündür.» ⁽¹⁷⁾

Alberdi 1851 yılında kabul edilen Bolivya Anayasası'nı gözönüne alarak şunları yazıyor: «Yasalar kural, anayasa istisnadır.» Bir başka örnek de, hükümetin yürürlükteki kanunlarda değişiklik yapmasına dayanak olabilecek temsili kanunlar öngören FAC Anayasasıdır.

Anayasalar tarihçesini inceliyen Brezilyalı profesör Suli Alves de Sousa, bunlardan altısının artık yüz yıldan fazla bir zamandır varlığını sürdürdüğünü tespit ediyor. Bu cümleden olarak, Arjantin Anayasası 1853 yılında kabul edilmiş olup, biçimsel karakteri yüzünden her zaman ve her ahalde işlemeziğe hükümlenmiştir, çünkü bunda sosyal-ekonomik gerçeklik dikkate alınmamıştır.

• Kuzey Amerikalı hukukçu Charles Evans Hughes diyor ki: «Anayasa, yargıçlar ne söylüyorlarsa, odur.» Bu da, ABD yurttaşlarının her zaman anayasanın kendisiyle değil, yargıçların kararlarıyla yüzyüze geldikleri anlamındadır.

Gerçek iktidar cumhurbaşkanının elinde toplanmaktadır. «New York Times» gazetesi gözlemcisi James Reston'un deyişiyle, politik durum ve olayları, başkanın gitgide artan yetkileri belirlemektedir. ABD Başkanının iktidarı, dış politika alanında diğer her hangi bir liderin otoritesinden çok daha hızla büyümektedir. Bu nükleer çağa özgü bir olgudur. İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminde Başkan Truman'ın Japonya'ya karşı yaptığı gibi, muazzam nükleer silâh gücüne ancak cumhurbaşkanı başvurabilir ve buna yalnızca o karar verebilir. Sonra, 1962 yılı Ekimindeki Küba bunalımında dünya ölçüsünde bir nükleer çatışma tehlikesine yol açarak Kocinos Körfezi'nde taarruza kalkışan Kenedi'nin yaptığı gibi, harbe başlanıp başlanmayacağını ancak Başkan kararlaştırabilir. İktidarın yürütme organlarının elinde yoğunlaşması eğilimi bütün kapitalist memleketler için karakteristik bir çizgidir.

ABD'de «demokratik» sistemin özel çizgilerinden biri, seçimler sırasında seçmenlerin absenteizm denilen ilgisizliği, yani oy kullanmaktan vazgeçmeleridir. Seçmenlerin ancak % 38'inin oylamaya katıldıkları 1974 Kasım seçimleri bunun açık bir örneğidir.

(17) J. B. Alberdi, BASES. Puntos de partida para la organizacion nacional (1852), edicion de Claridad. Buenos Aires, p. 64.

Burjuva demokrasisinin bir özelliği de, örneğini hükümet darbelerinin günlük olaylar haline geldiği Lâtin Amerikada gördüğümüz gibi, anayasa garantilerini kaldırmasıdır. Arjantin hükümeti tarafından 1957 yılında kurulan Anayasa Araştırmaları Komisyonu'nun çalışma ve tespitleri, 1835'ten beri, anayasa garantilerinin, toplam olarak 25 yıl boyunca çiğnendiğini gösteriyor. 1930'dan 1975'ye kadar memleket hemen hemen kesintisiz olarak askersel, yönetim koşulları yaşadı. 28 Ekim 1951'den 30 Eylül 1955'e kadar, Arjantin «iç savaş durumu»nda bulunuyordu. ⁽¹⁸⁾

Bununla ilgili olarak şunu hatırlatmamız yerinde olur: Arjantin askersel kanunlarını kaleme almış olan D-r Bustillo'nun kanısınca, silâhlı güçler, devlet cihazının bir parçası olarak, anayasaya uymak zorunda değildirler. Brezilya'da, dikta rejimi, özgürlüğün zerresine bile yer vermiyen kurumsal işlem ve eylemlere başvuruyor ve anayasayı hiçe indiriyor. Üstelik, Temsilciler Meclisi Başkanı Flavio Marsilio, büyük bir küstahlıkla, anayasaya en çok ters düşen 5 numaralı belgenin anayasaya geçirilerek kanunlaştırılmasını önerebiliyor. ⁽¹⁹⁾ Artık işledikleri cinayetler bütün dünyaca bilinen diktatörlerin cirit attıkları Şili'den, Uruguay, Paraguay ve Boliviya'dan söz etmenin gereği bile yoktur.

İşte bundan ötürü, Lâtin Amerikada ve bütün kapitalist dünyadaki «yasa salık» fonu üzerinde, Sovyetler Birliğinin ve öteki sosyalist ülkelerin parlak örneği, halkların demokrasi, ulusal ve sosyal kurtuluş uğrunda savaşlarında güçlü bir teşvik etmeni olmaktadır.

⁽¹⁸⁾ 6 Kasım 1974'te de, Arjantin hükümeti sıkıyönetim ilân etti ve anayasa garantilerini belirsiz bir süre için kaldırdı.

⁽¹⁹⁾ 5 numaralı kurumsal belge 1968 Aralık ayında kabul edilen gerici «kanun»dur. Bak: L. K. Prestes. «Brezilya komünistlerinin devrimci savaş», «Barış ve Sosyalizm Problemleri», sayı 2, 1972. Not. red.

Geçilen yola bir bakış

Bu özetleme dünya sosyalizminin 30 yıllık gelişmesinin bazı sonuçlarını ve eğilimlerini gösterme denemesidir. ()*

Güçler oranının sosyalizm yararına değişmesi

Sosyalizmin ekonomik gücünün biteviye artması, çağdaş dünya gelişmesinin istikrarlı ve belirleyici bir eğilimidir. Harpten önce, 1937 yılında, dünyadaki sanayi üretiminde sosyalizmin payı % 10'dan azken, 1950 yılında yaklaşık olarak % 20'ye ulaştı ve bugün de % 39'u buluyor. Sosyalizm ile gelişmiş kapitalist ülkelerin sanayi üretimi hacimleri arasındaki orantı yaklaşık olarak 7:10'dur.

İki toplumsal sistemin ekonomik güçleri oranında sosyalizm yararına değişme, bir yandan Avrupa, Asya ve Latin Amerikanın birçok ülkesinde sosyalist devrimlerin üstün gelmesi sonucu olarak sosyalizmin coğrafi çerçevesini genişletmesi, kapitalizm dünyasının da daralması sayesinde oluştu. İkinci Dünya Savaşına kadar, sosyalizme, yeryüzü topraklarının % 17'si ve dünya nüfusunun % 9 kadarı düşerken, bugün sosyalist ülkeler yeryüzü topraklarının % 26'sını kapsamakta ve bu kesimde dünya nüfusunun yaklaşık olarak % 33'ü yaşamaktadır.

Öte yandan, sözkonusu değişme, sosyalist ülkelerin ekonomik ilerlemesi sayesinde kapitalizme kıyasla iktisadi alanda daha yüksek tempolarla gelişmeleri sayesinde oluştu. 1951–1973 yılları döneminde sosyalist ülkelerin sanayi üretiminde yıllık ortalama artış hızı % 10,1, gelişmiş kapitalist memleketlerin ise % 5,4 kadardı. Aynı dönemde, sosyalist ülkelerin sanayi üretimi genel hacmi 9 misli ve daha fazla artış gösterdiği halde, gelişmiş kapitalist ülkelerde bu artış ancak 3,3 misli oldu. Bundan başka, harpten sonraki dönemde, sosyalist ülkelerin çoğunda karakteristik bir çizgi olarak istikrarlı tempolarla bir ekonomik yükseliş ve plânlı-oranlı bir gelişme sağlanmışken, kapitalizm dünyasında iktisadi gelişmenin hep bunalımlar ve üretimde dünya kapitalist ekonomisinde ilk bunalım 1948–1949, ikincisi 1957–1958 yıllarında kendini gösterdi. En gelişmiş kapitalist ülke olan ABD, harpten sonra beş defa (1948–1949, 1953–1954, 1957–1958, 1960–1961, 1969–1971) bunalımlarla sarsıldı. Son zamanlarda dünya kapitalist ekonomisinde bunalım olgunlarının yeniden artmaya başladığı görülüyor.

(*) Bu özetleme, resmi istatistik verilerine, EYK Sekreterliğinin materyallerine ve aynı zamanda EYK üyesi ülkelerde yayınlanan gazete, dergi ve kitaplardaki materyallere dayanarak hazırlandı.

İstikrarlı yüksek ekonomik gelişme tempoları, üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyete dayanan sosyalist ekonomik sistemin üstünlüklerinin parlak kanıtıdır. Daha 1950 yıllarında, halk demokrasisiyle yönetilen Avrupa ülkelerinde, ulusal gelirin ana bölümünü sosyalist işletmecilik sektörü sağlıyordu. Bugün sosyalist sektör hemen bütün sanayi üretimini sağlamakta; çoğu ülkelerde (Yugoslavya ve Polonya hariç) sosyalist sektör köy ekonomisi genel üretiminin % 90'ını ve daha fazlasını vermektedir; toptan ticaretin tümü, perakende ticaretin ve toplumsal ticaretin ve toplumsal beslenme ihtiyaçlarının % 80'inden çoğu, dış ticaret alışverişinin de tümü bu sektördür.

Köy ekonomisinde sosyalist üretim metotlarına geçilmesi ve köylülerin gönüllü olarak kolektif çalışma yoluna koyulmaları, köy ekonomisi üretiminde büyüme tempolarını artırdı.

Dokuz sosyalist ülke (Bulgaristan, Alman Demokratik Cumhuriyeti, Küba, Moğolistan, Polonya, Romanya, SSCB, Macaristan ve Çekoslovakya) 1949 yılında kurulan Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne üyedirler. Karşılıklı menfaatlere ilişkin sorunlarda EYK çalışmalarına 1964 yılından beri Yugoslavya da katılıyor. Konsey'in bazı organlarının eylemine gözlemci olarak Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti ve Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti de katılıyorlar. EYK üyesi ülkelerde yeryüzü nüfusunun onda biri yaşıyor ve bu kesimde dünya sanayi üretiminin üçte biri meydana getiriliyor. Bu miktar, Ortak Pazar üyesi dokuz Avrupa ülkesinde üretilenin hemen hemen iki misli kadar, ABD'de üretilenden de biraz fazladır. Tüm dünya çapında hesaplanan ulusal gelirden EYK ülkelerinin oransal payı 1950 yılında % 15'ten 1973 yılında % 23'e çıktı. EYK üyesi dört ülke (SSCB, ADC, Çekoslovakya ve Polonya) dünyanın sanayi bakımından en gelişkin on ülkesi arasına giriyorlar. EYK ve AET ülkelerinde belirli mallar üretimi hacimleri arasındaki oran aşağıdaki çizelgede gösterildiği üzere değişiyor:

	Elektrik enerjisi (milyar kvs.)			Çelik üretimi (milyon ton)			Madensel gübreler. üretimi (besleyici madde halinde milyon ton)		
	1950	1960	1973	1950	1960	1973	1950	1960	1973
EYK ülkeleri	135	406	1.222	36	86	178	3,1	6,5	26,0
AET ülkeleri (dokuz üyeli topluluk)	193	426	1.033	48	98	150	5,1	10,3	16,5

Dünya buğday üretiminin (1966-1970 yılları ortalaması olarak % 35,1'i şeker pancarının % 50,4'ü, kütü pamuğun % 18,2'si, etin hemen hemen

% 20'si hayvansal yağlar üretiminin de % 30 kadarı EYK ülkelerine düşmektedir.

Dünya sosyalizminin ekonomik gücünün artmasına bütün sosyalist topluluk ülkeleri ve özellikle Sovyetler Birliği katkıda bulunuyorlar. SSCB bütün dünya sanayi üretiminin % 20'sini veriyor. Bu ülke, maden kömürü ve demir cevheri çıkarımı bakımında, dökme demir, kok, madensel gübreler, uzunyol elektrik lokomotifleri ve dizel lokomotifler, traktörler, çimento, takılı betonarma yapı kesit ve parçaları, pamuklu ve yünlü kumaşlar üretimi ve diğer birçok ekonomik gelişme temel göstergeleri bakımından dünyada birinci geliyor.

Sosyalist ülkelerin kardeşçe yardımlaşması, aralarındaki ekonomik ilişkilerin gelişmesi ve sosyalist ekonomik entegrasyon, bu ülkelerin halk ekonomisinin ilerleme ve sağlamlaşmasının çok önemli etkenidir. Harpten sonraki dönemde (1973'e doğru), aralarındaki anlaşmalar gereğince ve Sovyetler Birliğinin teknik yardım ve desteğiyle, sosyalist ülkelerde 1.263 fabrika ve işletme (732'si EYK ülkelerinde) kuruldu ve işletmeye açıldı. Bunların 140'ı elektrik santrali, 40'tan fazlası demir-çelik işletmesi, 132'si makine yapım ve metal işleme fabrikası, 55'i de kimya sanayii işletmesidir. SSCB'nin yardım ve desteğiyle kurulan işletmeler, örneğin Bulgaristanda demir-çelik üretiminin % 90'ından fazlasını, renkli metaller üretiminin % 80 kadarını, kimya sanayii üretiminin de % 50'sinden çoğunu; Macaristanda kok kömürü üretiminin % 100'ünü, azotlu gübrelerin % 60'ını; Polonyada çelik üretiminin % 45'inden fazlasını veriyor.

1949–1971 yılları arasında, sosyalist topluluk ülkeleri, hiç bir çıkar gözetmeden ve parasız olarak, birbirlerine 10,5–14,5 milyar ruble tutarında 102 bin komple teknik ve teknolojik belge sağladılar. 1973 yılı sonundan beri, aralarındaki çokyanlı anlaşmalar gereğince, çeşitli problemler üzerinde çalışan 37 bilimsel-teknik işbirliği koordinasyon merkezi işlem gösteriyor ve bunlar 500'den fazla bilimsel örgütün çabalarını birleştiriyorlar. 1973 yılında EYK ülkelerinin 1.600 kadar bilimsel araştırma kurumu ve diğer örgütleri, 2.000'den fazla bilimsel-teknik sorunun elbirliğiyle veya uyumlu çalışmalarla işlenmesine katıldılar.

Sosyalist ülkelerde halk ekonomisinin yükselişi dış ekonomik ilişkilerin gelişmesiyle atbaşı gidiyor. 1948 yılında dünya ticaretinde sosyalist ülkelerin payı % 3,9 kadarken, 1972'de bu pay % 12'ye çıkmış bulunuyor.

İkinci Dünya Savaşına kadar, daha sonra EYK üyesi olan Avrupa ülkelerinin karşılıklı ticareti toplam mal alışverişinin % 12–13'ü kadardı ve bu ülkelerin SSCB'yle ticareti % 1'i geçmiyordu. Harpten sonraki dönemdeyse, bu pay % 60–62'ye çıktı ve bu arada SSCB'yle ticaret EYK ülkelerinin karşılıklı ticaret hacminin yaklaşık olarak % 36'sına ulaştı.

EYK ülkeleriyle gelişme halindeki ülkeler arasındaki ticaret ilişkileri, ekonomik ve bilimsel-teknik ilişkileri hızla geliyor. Bu ülkeler arasında

mal alışverişi tutarı 1956–1972 yılları döneminde 0,9 milyar rubleden 5,7 milyar rubleye çıktı. Gelişme halindeki ülkelerin 63'ünde, EYK üyesi ülkelerin yardımıyla 2.900 kadar sanayi işletmesi ve diğer öbekler kuruldu ve kuruluyor. Bunların % 65'i artık işletmeye açılmış bulunuyor. EYK ülkelerinin az gelişmiş ülkelere ekonomik kalkınmaya yardım etmek amacıyla açtıkları kredilerin toplamı, yaklaşık hesaplara göre 11 milyar rubleye varıyor. EYK ülkeleri, gelişmekte olan devletlere, özellikle ulusal sanayide devlet sektörün yaratılması ve güçlendirilmesi alanında ekonomik ve teknik yardımlarda bulunuyorlar.

Vasıflı ulusal kadrolar yetiştirme dâvası, işbirliğinde önemli bir yer tutuyor. Bugün EYK ülkeleri üniversite ve enstitülerinde gelişme halindeki ülkelerden 25 bin kadar öğrenci ve doktora adayı öğrenim yapıyor. Gelişmekte olan memleketlerde sosyalist ülkelerin yardımıyla kurulan yüksek ve özel orta öğrenim okullarında, mesleksel-teknik öğrenim merkezlerinde onbinlerce uzman yetiştiriliyor. Yalnız Sovyetler Birliğinin yardımıyla, doğrudan doğruya işbirliği öbeklerinde 300 binden fazla vasıflı işçi ve teknisyen yetiştirilmiş bulunuyor.

Sosyalist ülkelerin kapitalist ülkelerle ticaret ilişkileri de hak eşitliği prensipleri temeli üzerinde genişliyor. 1972 yılında EYK ülkelerinin ve Yugoslavyanın gelişmiş kapitalist devletlerle ticaret alışverişi hemen hemen 20 milyar rubleyi bulmuştu. Bu 1960 yılındakinin 3 mislisinden fazladır. Avrupa sosyalist ve kapitalist ülkeleri arasında 1973 yılına doğru 600 kadar iktisadi işbirliği anlaşması imzalanmış bulunuyordu.

Sosyalist ülkelerin ekonomik ilerlemesinin en belirgin çizgisi, halk ekonomisinin bütün kollarında sağlanan endüstriyel gelişmedir. Sosyalist ekonomi iri makine endüstrisi temeli üzerinde gelişiyor. Ulusal gelirde aşağıdaki çizelgeyle gösterilen yüzde olarak sanayi ve inşaat payı değişimine ilişkin veriler, bu gelişme eğilimini ayrı bir açıklıkla yansıtıyor:

	1950	1973
Bulgaristan	43,4	59,6 ¹
ADC	53,1	69,7
Moğolistan	11,1	36,7
Polonya	40,9	62,6
Romanya	49,6	66,7 ¹
SSCB	63,6	62,3
Macaristan	35,1	54,7
Çekoslovakya	71,2	74,5
Yugoslavya	30,1 ²	45,0 ³

¹ 1972, ² 1953, ³ 1971 verileri.

Teknik ilerlemenin maddi temeli olan öncü ve ileri sanayi kollarında (elektrik enerjisi, kimya sanayii, makine yapımı ve maden işleme) üretim hacmi en hızlı tempolarla artıyor. Aynı ayrı sanayi kollarında üretim artışını (1950 yılındakine kıyasla 1973'te kaç misli olduğunu belirterek) gösteren aşağıdaki çizelge bu tempoları yansıtır:

	Bulga- ristan	ADC	Moğol- lis- tan	Polon- ya	Ro- man- ya	SSCB	Ma- caris- tan	Çe- koslo- vakyası
Bütün sanayi	15	6,2	9,5	9,4	16	8,5	6,2	5,9
Elektrik enerjisi	28	4,0	31	9	22	10	5,9	5,8
Makine yapımı ve maden işleme	53	11	23	38	48	18	9,5	12
Kimya sanayii	63 ¹	8,1	144 ¹	23	76	15	28	15

¹ 1953 = 1.

EYK ülkelerinde ekonomik gelişmede nicel etkenlerin yanısıra nitel etkenler de gitgide birinci plâna çıkıyor. Üretimde bilimsel-teknik başarılarından yararlanmanın, işçileri emek araç ve gereçleriyle daha iyi donatmanın, üretim sürecini daha iyi örgütlemenin sonucu olarak toplumsal emek verimliliğinin artması sosyalist üretimi geliştirmenin çok önemli kaynağıdır. 1972'de emek verimliliği (1950 yılına kıyasla) Bulgaristanda 4,2 defa, ADC'de 4,1 defa, Moğolstanda 2,6 defa, Polonyada 4,1 defa, Romanyada 5 defa, SSCB'de 3,8 defa, Macaristanda 2,7 defa, Çekoslovakya'da 3,5 defa arttı. Kapitalist ülkelerdeyse, İngilterede 1,8 defa, ABD'de 2,1 defa, FAC'de 2,7 defa, Fransada 3,1 defa artış gösterdi.

EYK ülkelerinde 1966-1970 yıllarında ulaşılan emek verimliliği artışı, ulusal gelirde yükselişin % 60'ını sağladı. 1971-1975 yılları dönemindeyse, emek verimliliği artışı, bu ülkelerde ulusal gelirde yükselişin ortalama % 75'ni oluşturacaktır.

Bilimsel-teknik ilerlemedeki başarıların sanayi alanında benimsenmesini sağlayan kollarla daha büyük sermaye yatırımı akınına kanıtlayan veriler de yoğun bir gelişme yönünde değişimleri yansıtır. Örneğin, 1961-1972 yılları döneminde SSCB'de makine yapımı ve maden işleme kollarında sermaye yatırımları (sanayide genel sermaye yatırımlarının 2,2 defa artmasına karşılık) 3,3 misli bir artış göstermiş bulunuyor.

EYK ülkelerinin sanayilerinde emeğin elektrik donatımı 1950 yılında işçi başına ortalama 3-6 bin kvs.'ten 1970'te 15-17 bin kvs.'e çıktı.

Sosyalizmin gelişmesindeki nitel değişmeyi, bütün alanlarda (üretim teknolojisinde, üretim yönetiminde ve plânlamada) bilimin rolünün hissedilir derecede artması da belirliyor. SSCB her yıl bilimsel araştırmalar

için ulusal gelirin % 4'ünden fazlasını ayırıyor. ADC ve Çekoslovakya'da ulusal gelirin % 3,5'inden çoğu bilimsel harcamalara gidiyor; diğer EYK üyesi ülkelerde bu harcamalar ulusal gelirin % 1,3-3'ünü alıyor. Sosyalist topluluk ülkelerinde 1,6 milyon kadar bilgin, yani bütün dünya bilginlerinin üçte biri kadarı çalışıyor.

Sosyalist ülkelerin ekonomik gelişme düzeylerinin yakınlaşma ve eşitlenmesi yolunda ciddi bir adım atılmış olması, bu ülkelerin iktisadi gelişmesinin çok önemli bir sonucudur. Bazı hesaplara göre, 1951-1970 yıllarında EYK üyesi ülkeler arasında insan başına ulusal gelir üretimi bakımından azami ayırım 3,1:1'den 1,9:1'e indi. 1950 yılında SSCB'de insan başına sanayi üretimi hacmine göre, örneğin Romanya'daki üretim % 30, Bulgaristan'da % 40 kadarken, şimdi Bulgaristan bu gösterge bakımından Sovyetler Birliği'ne yaklaşmaktadır (beşte dörtten fazla), Romanya'daysa kişi başına sanayi üretimi hacmi SSCB'deki düzeyin üçte ikisi kadardır. Bugün, EYK üyesi ülkelerde tüm Avrupa ülkelerinin insan başına ulusal gelir üretimi arasındaki ayırım, ABD ile Avrupa kapitalist ülkeleri arasında, ABD ile Japonya arasındaki ayırımdan, hele gelişmiş kapitalist ülkelerle gelişme halindeki ülkeler arasındaki ayırımdan, çok daha azdır.

EYK ülkelerinin ekonomik düzeylerinin yavaş yavaş yakınlaşma ve eşitlenmesi, kardeşçe yardımlaşma koşullarında, tüm sosyalist topluluk ülkelerinde yüksek tempolarla toplumsal yeniden üretim koşullarında oluşuyor.

Harpten sonraki dönemde sosyalizmin gelişmesinin en önemli aşamaları, SSCB'de gelişmiş sosyalist toplumun kurulması ve artık komünizm kuruculuğuna geçilmesi, diğer birçok sosyalist ülkede sosyalizmin temellerinin yaratılması ve gelişmiş sosyalizm kuruculuğuna girilmesi oldu. Sosyalist ülkelerde meydana getirilen ve uzlaşmaz sınıfsal çelişkilerden azat topluma özgü olan sosyal yapı, ekonomik ve sosyal-politik değişmelerinin genelleştirilmiş sonucudur. Aşağıdaki çizelge halkı oluşturan sosyal grupların dağılımına ilişkin verileri gösteriyor:

Yıl	İşçi ve memurlar	Köylüler, esnaf ve zanaatçılar		Halkın diğer grupları	
		Her türden üretim kooperatiflerine girenler	Girmiyenler		
Bulgaristan	1965	58,8	39,7	1,3	0,2
ADC	1964	80,2	11,5	8,3	
Moğolistan	1969	56,4	43,5	0,1	
Polonya	1970	61,3	3,0	25,6	10,1
Romanya	1966	52,2	40,9	6,1	0,8
SSCB	1971 sonu	80,7	19,3	—	—
Macaristan	1971 başı	75,5	21,0	3,1	0,4
Çekoslovakya	1971 sonu	88,1	9,4	2,4	0,1

EYK üyesi ülkelerde işçi sınıfı toplumsal hayatın bütün alanlarında bütün önemli kilit noktalarını tutuyor. 1972'de bu ülkelerde işçi ve memurların sayısı 130 milyon kişiyi buluyordu. Kooperatiflerde birleştirilen köylülerin, esnaf ve zanaatçıların halk yığını içindeki oransal yüksek payı, EYK ülkelerinde (Polonya hariç) sosyal yapının ayırdedici bir çizgisidir. Öte yandan, aydınların, bilim görevlileri, mühendisler, teknisyenler, tarım mühendisleri, öğretmenler ve hekimler sayısının hızla artması da sosyalist toplum için oluşan önemli sosyal değişimlerdenidir.

Halk ekonomisindeki köklü değişimler, sosyalist toplumda, halkın işkolu, meslek ve kalifikasyon açısından dağılım yapısına da yansıyor. Harpten sonraki dönemde, sosyalist ülkelerde, vasıflı emek artışı, çalışanların toplam sayısının artışına kıyasla, daha çabuk oluşuyordu. Makineli çalışmada angaje işçilerin sayısı hızla artıyor, üretimin makineleştirilmesi ile ilgili olarak yeni meslekler meydana geliyordu. Son yirmi yıl içinde, Macaristanda vasıflı işçi sayısı 2 misli, Bulgaristanda hemen hemen 4 misli artış gösterdi. Örneğin Çekoslovakya ve Polonyada vasıfsız işçiler, bütün işçilerin beşte biri, ADC'de onda biri kadardır. Uzmanların sayısı da hızla artıyor. EYK ülkelerinde halk ekonomisinde çalışan yüksek ve orta öğrenimli uzmanların sayısı (bin kişi hesabıyla) şöyledir:

	1960	1970
Bulgaristan	257	598
ADC	295	815
Polonya	679 ¹	2.094
Romanya	547 ²	1.070
SSCB	8.784	19.000
Macaristan	341 ³	560 ⁴
Çekoslovakya	809	1.356 ⁵

¹ 1958, ² 1961, ³ 1964, ⁴ 1971, ⁵ 1970.

Günden güne daha geniş emekçi yığınlarının sosyalizm ve komünizm kuruluşuna bilinçle katılmalarını, durmadan gelişen ve yetkinleşen sosyalist devletsel-politik düzen sağlıyor. Halk tarafından seçilen ve ona karşı sorumlu olan temsil kurumları devlet organları sisteminin temelini oluşturur.

Sosyalist ülkelerde seçme hakkı herkese tanınmaktadır (18 yaşına giren yurttaşlar oy hakkı kazanırlar). Seçimler dolaysız ve gizli oylamayla yapılır. Birçok ülkede (ADC, Polonya, Macaristan, Yugoslavya), seçim bölgelerinde, seçilmesi gereken halkvekili sayısından daha çok aday gösterilir ve listelere geçilir. Halkvekili adayı gösterme hakkı politik partilere, toplumsal örgütlere ve emek kolektiflerine tanınmaktadır.

Devlet organlarının başında, memleketin biricik yasama kurumu olan yüksek temsil organı yer alır. Bunlar, Bulgaristanda Halk Meclisi, ADC'de Halk Meclisi, Moğolistanda Büyük Halk Huralı, Polonyada Seym, Romanyada Büyük Halk Meclisi SSCB'de Yüksek Şûra, Macaristanda Devlet Meclisi, Çekoslovakyada Federal Meclis, Yugoslavyada Birlik Skupştina'sı (Meclisi)'dir. Sosyalist ülkelerde yersel temsil kurumları, devlet egemenlik organları sisteminin bileşen bir parçasıdır. Yersel temsil kurumları, eylemlerinde, devlet egemenlik organları ile yersel yönetimin fonksiyonlarını bağdaştırır ve devlet fonksiyonlarının gerçekleştirilmesine emekçilerin geniş ölçüde celbedilmesini sağlarlar.

Demokratik seçim sistemi, işçiler ve diğer emekçiler arasından en lâyük temsilcilerin seçilmesini garanti eder. Özellikle yüksek temsil organlarının sosyal bileşimi bunun aynasıdır. Şöyle ki:

Bulgaristan Halk Cumhuriyetinde 1971'de seçilen Halk Meclisinin 400 halkvekilinden 101'i doğrudan doğruya maddi üretim alanında çalışmaktadır, 48'i bilim, sanaat ve kültür adamıdır, 118'i devlet katlarında görevli ve 57'si de parti görevlisidir. Halkvekillerinin 75'i kadın, 43'ü de otuz yaşını geçmemiş gençlerdir.

Alman Demokratik Cumhuriyeti Halk Meclisinin 1971'de seçilen 500 halkvekilinin 219'u işçi, 77'si tarım işçisi, köy ekonomisi üretim kooperatifi üyesi, özel çiftçi, uzman bahçıvan ve balıkçı, 102'si memur, 101'i de aydındır. Halkvekillerinin % 31,8'i kadındır.

Polonya Halk Cumhuriyeti Seym'inin 1972'de seçilen 460 halkvekilinden 90'ı işçi, 62'si köylü, 10'u zanaatçıdır. Halkvekilleri arasında 73 kadın vardır.

Romanya Sosyalist Cumhuriyeti Büyük Halk Meclisi'nin 1969'da seçilen 465 halkvekilinden 92'si işçi, 76'sı köylüdür.

SSCB Yüksek Şûrasının 1974'te seçilen 1.517 halkvekilinden 498'i işçi, 271'i kolhozçudur. Halkvekillerinin 475'i (% 31'ü) kadındır. 279 halkvekili otuz yaşını geçmemiş olan gençlerdir.

Macaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Meclisi'nin 1971'de seçilen 352 halkvekilinden 137'si işçilikten yetişmişlerdir, 60'ı köylü, 131'i aydındır. Kadınlar halkvekillerinin % 24'ünü oluşturuyor.

Sosyalist ülkelerin devlet ve toplum hayatında Marksist-Leninist partiler yönetici rol oynuyorlar. Aşağıdaki çizelge, bu partilerin sosyal bileşiminde işçi ve köylü üyeleri payını gösteriyor (partilerin bütün üye sayısına oranla):

	İşçiler	Köylüler
Bulgaristan Komünist Partisi	40,6	24,9
Alman Sosyalist Birlik Partisi	56,6	5,7
Moğolistan Devrimci Halk Partisi	30,0	20,4
Polonya Birleşik İşçi Partisi	39,6	10,6
Romanya Komünist Partisi	48,4	22,0
Sovyetler Birliği Komünist Partisi	40,7	14,7
Macaristan Sosyalist İşçi Partisi	58,3	14,2
Çekoslovakya Komünist Partisi	44,1	4,7
Yugoslavya Komünistler Birliği	29,1	6,0

Komünist ve işçi partilerinin sosyal bileşiminde çeşitli bilim dallarında çalışan kafa emeği işçilerinin de önemlice bir oransal payı vardır.

İktidardaki komünist ve işçi partileri yığınsal partilerdir. BKP 730 bin, Viyetnam Emek Partisi 1 milyon 100 bin, ASBP 2 milyon (yaklaşık), Küba Komünist Partisi 170 bin, MDHP 61 bin, PBİP 2 milyon 263 bin, RKP 2 milyon 480 bin, SBKP 15 milyon, MSİP 750 bin, ÇKP 1 milyon 77 bin üyeliidirler.

Birçok sosyalist ülkenin politik sisteminin bir özelliği de, Halk Cephesi (ulusal cephe) hareketi çerçevesinde yurtsever güçlerin geniş bağlaşıklığı ve birkaç siyasal partinin varlığıdır. İşçi sınıfının öncüsü olan Marksist-Leninist partiden başka, Bulgaristanda Bulgaristan Halk Çiftçi Partisi, ADC'de Almanya Demokratik Köylü Partisi, Almanya Liberal Demokrat Partisi, Almanya Milli Demokrat Partisi, Hristiyan Demokratlar Birliği; Çekoslovakya'da Slovakya Uyanış Partisi, Slovakya Özgürlük Partisi, Çekoslovakya Halk Partisi, Çekoslovakya Sosyalist Partisi eylemedirler. Devlet yönetimine komünist olmıyan partiler de katılıyorlar. Bunlar toplumdaki yaygınlık ve etkileri oranında, yüksek ve yersel devlet egemenliği organlarında da temsil ediliyorlar.

Sosyalizmin gelişmesiyle oranlı olarak, toplumsal örgütlerin, öncelikle sendika ve gençlik birliklerinin rolü büyüyor. Sendika örgütlerinin üye sayısı Bulgaristanda 2,8 milyon, ADC'de 7,3, Polonyada 11, Romanyada 5, SSCB'de 98, Macaristanda 3,5, Çekoslovakya'da 5,5, Yugoslavyada 3 milyondur. Gençlik örgütleri Bulgaristanda 1,2 milyon kişiyi, ADC'de 1,8, Polonyada 4,5, Romanyada 2,4, SSCB'de 34, Macaristanda 0,8, Çekoslovakya'da 1,1, Yugoslavyada 2,5 milyon kişiyi birleştiriyorlar.

Sosyalist toplum, emekçilere, ulusal ve ırksal mensubiyetlerine bakmaksızın, eşit sosyal koşullar ve olanaklar sağlıyor. Bu düzende toplum hayatının her alanında kadının erkeklerle eşitliği kabul edilmiş ve güvenceye bağlanmıştır. Kardeş ülkelerde politik ilişki ve kurumların gelişmesi pra-

tigi, sosyalist düzenin, emekçilere sosyal ve politik haklar garanti edebilecek yetenekte, gerçek demokrasi için, geniş yığınların toplum yönetimine eylemde katılımı için, kişiliğin etraflı gelişmesi için gerekli koşulları yaratabilecek yetenekte olduğunu inandırıcı biçimde göstermektedir.

Halkın refah düzeyinin yükselişi

Sosyalizmde toplumsal üretimin gelişmesi, halkın refah düzeyini ve kültürünü yükseltme hedeflerine hasredilmiş, insanın selâmetine yöneltmiştir. Bu ödev, sosyalist ülkeler kardeş partilerinin izledikleri politikanın merkezinde yer almaktadır. Ulusal gelirin hemen hemen dörtte üçü halkın maddi ve kültürel ihtiyaçlarının giderilmesine harcanıyor. Ulusal gelir ve buna göre de tüketim fonu hacmi biteviye artıyor. Bu artış tempoları kapitalist memleketlerde sağlanabilen artış hızından bir hayli daha yüksektir. Aşağıdaki çizelgede sosyalist ve kapitalist ülkelerde insan başına düşen ulusal gelir payı durumunu göstermektedir:

Sosyalist ülkeler	1972'de 1950'ye kıyasla yüzde	Kapitalist ülkeler	1972'de 1950'ye kıyasla yüzde
Bulgaristan	573	İngiltere	153
ADC	477	FAC	282
Polonya	328	İtalya	267
SSCB	422	ABD	156
Romanya	585	Fransa	250
Macaristan	302		
Çekoslovakya	303		
Yugoslavya	342 ¹		
(1952) y. = 100)			

¹ 1971.

Sosyalist ülkelerde ulusal gelirin yıldan yıla artması temeli üzerinde emekçilerin maddi refahı da durmadan yükseliyor. 1973'de işçilerin ve memurların reel iş ücreti (1960 yılına kıyasla) Bulgaristanda % 154'e, Polonyada 149'a, Romanyada 158'e, Macaristanda 139'a, Çekoslovakya'da % 143'e çıktı. SSCB'nde işçi ve memurların reel iş gelirleri, işçi başına, 1960 yılına kıyasla, 1970'te % 136'ydı. 1974 yılındaysa, 1970'e kıyasla, işçi ve memurların ortalama aylıkları (SSCB Merkez İstatistik Dairesi'nin hesaplarına göre) % 15, toplumsal işletmelerde kolhozcuların emek ücretleri de % 22 oranında arttı.

Sosyalist yaşam tarzı uygulamasında, emekçilerin gereksinmelerinin önemli bir bölümü toplumsal tüketim fonları hesabına gideriliyor. Örneğin, Bulgaristanda 1973'te toplumsal fonların ödeme payı halkın toplam gelirlerinin % 22'si kadardı; ADC'de 1970'te, 4 nüfuslu bir ailenin geliri her ay ortalama 360 mark daha (işçi ve memurların ortalama aylığı 815 mark) ekleniyordu; Macaristanda halkın genel harcamalarının % 24,4'ü toplumsal fonların ödediği paralarla karşılanıyordu. 1973'te SSCB halk ekonomisinde işçi ve hizmetlilerin ortalama aylığı 135 rubleydi, toplumsal tüketim fonlarının eklediği ödemeler ve tanıdığı ayrıcalıklarla bu ortalama aylık 181,9 rubleye çıkıyordu. Sosyalist ülkelerde reel gelir artışı tam istihdam koşullarında gerçekleştiriliyor.

Sosyalist ülkelerde çeşitli emekçi gruplarının maddi geçim düzeylerini daha fazla yaklaştırma yönünde ardıcıl çabalar gösteriliyor. Bu cümleden olarak, en az iş ücretinin artırılmasına, düşük gelirli işçilerin gündeliklerinin artırılmasına, en az emekli aylığı ölçülerinin yükseltilmesine vb. çalışılıyor. Emek ücretleri bakımından, emeklilik ve diğer türden toplumsal yardımlardan yararlanma bakımından, köylüleri de işçiler ve hizmetliler düzeyine yaklaştırma yolunda önemli başarılar sağlanmış bulunuyor.

Halkın tüketme kapasitesi önemli bir artış gösteriyor. 1972'de perakende mal alışverişi hacmi 1950'ye kıyasla, Bulgaristanda % 777, ADC'de 409, Polonyada 475, Romanyada 842, SSCB'de 668, Macaristanda 431, Çekolovakyada % 374'tü. Başlıca tüketim malları satınalımı, insan başına, 1951-1970 yıllarında Bulgaristanda 5,1 defa, ADC'de 4, Moğolistan'da 3, Polonyada 6,3, Romanyada 6,3, SSCB'de 3,2, Macaristanda 5,9, Çekoslovakya'da 2,9 defa arttı.

Emekçilerin konut koşulları sistemli olarak iyileştiriliyor. EYK üyesi ülkelere yalnız içinde bulunduğumuz beşyıllık dönemde kurulan konut yapılarında yaklaşık olarak 60 milyon kişi yeni eve kavuşacaktır. Kapitalist toplumdaki uygulamadan ayrılmı olarak, sosyalist ülkelerde, konut kuruculuğunun ana harcamalarını ve yeni yapıların bir bölüm bakım harcamalarını devlet yükümleniyor. Örneğin, SSCB'de, emekçiler, devlet konut yapıları bakım harcamalarının yalnız % 40'ını ödüyorlar. Bu da sosyalist ülkelerde ev kiralalarının neden dünyanın her yerindekinden daha ucuz olduğunu açıklamaktadır.

Sosyalist ülkelerde hastaneler, poliklinikler, sanatoryumlar ve dinlenme evleri yapımına ve donatımına büyük ödenekler ayrılıyor. Bu ülkelerde parasız sağlık yardımı sistemi kurulmuştur ve bu sistem gitgide geliştirilmektedir. On bin kişiye isabet eden doktor sayısı bakımından SSCB dünyada birinci yeri alıyor. Bulgaristan, Macaristan ve Çekoslovakya bu

göstergelerde nice gelişmiş kapitalist ülkeleri geride bırakıyor, diğer sosyalist ülkeler de bu düzeye iyice yaklaşıyorlar. EYK üyesi ülkelerde dünyanın bütün doktorlarının üçte biri çalışıyor.

Sosyalist ülkelerde zengin bir çocuk yuvaları ve bahçeleri örgüsü meydana getirilmiştir. Buralarda çocuk bakımı harcamalarının büyük bölümünü devlet yükümleniyor. Örneğin, Çekoslovakya'da halkın toplumsal tüketim fonlarından aldığı çocuk yardımları genel hacmi, çocuk başına hesaplanırsa, ayda ortalama 520 kronu (halk ekonomisinde bir işçi ortalama aylığının dörtte birini) buluyor. 1972'de, Macaristanda, okul çağına varmamış çocukların % 55'i, çocuk bahçelerine gidiyordu. Alman Demokratik Cumhuriyetinde okul çağına varmamış çocukların % 73'e çocuk bahçelerinde bakılmaktadır.

Genel ve özel öğretim (orta ve yüksek) kurumlarından, okullardan, halk ekonomisi kadroları hazırlama ve kalifikasyon kurslarından oluşan bir birleşik devlet sistemi meydana getirilmiş olması sosyalist ülkelerin çok büyük bir sosyal kazanımıdır. Sosyalist öğretim sisteminin bütün halklarında öğrenim parasızdır. Avrupa sosyalist ülkelerinin çoğunda gençlerin zorunlu genel orta öğrenim görmeleri pratiğine geçiş başarılmış veya başlanılmaktadır.

Sosyalizm, emekçiler için, tinsel ve kültürel değerlere geniş ölçüde erişme olanakları açtı. İnsan kişiliğini uyumlu olarak geliştirmek için gerekli koşulları yaratmaya yönelen sosyalist toplumun gelirlerinin artması ve sosyal-ekonomik yükselişi halkın kültürel ilgi ve gereksinmelerinin de artmasına yol açıyor. Bu ilginin değerlendirilmesinde, bu ihtiyaçların giderilmesinde, kitap yayımlarını, gazete ve dergi tirajlarını artırmanın, kitaplık, tiyatro, sinema örgüsünü genişletmenin, kültür kurumlarının madde ve teknik temelini güçlendirmenin çok büyük bir önemi vardır.

Sosyalist ülkelerin 1971-1975 dönemi halk ekonomisi plânlarında, halk refahının daha çok artırılmasını, emekçilerin kültür düzeyinin yükseltilmesini sağlamayı amaçlayan geniş tedbirler öngörülüyor. Ve bu plânlar yerine getiriliyor.

Şimdiki aşama düzeyinden bakılınca, dünya sosyalizminin 30 yıldır geçtiği yolun yüceliği açıkça görülmekte, sosyalist topluluğu daha ileri doğru geliştirmeyi öngören programın genel çizgileri açıkça belirmektedir. Eldeki hesaplara göre, dünya ekonomik ve demografik gelişmesinde şimdiki eğilimler korunacak olursa, EYK üyesi ülkeler, 1985 yılında dünya sanayi üretiminin beşte ikisini verebilecek ve böylece dünyanın yalnız en dinamik değil, aynı zamanda en yüksek verimli kesimi olacaklardır.

1970 yılları ortalarının sosyalizmi, sosyal-ekonomik, politik ve kültürel bakımlardan kapitalizme üstünlüklerini gitgide daha dolgun biçimde göstermekte, hayatın bütün alanlarında insanlık için yeni ilerleme olanakları açmaktadır.

Portekiz geriliciliği büyük oynuyordu ve çok kaybetti

Antonio Dias Lourenço

«Avante» gazetesi başredaktörü (1)

Artık altı aydır Portekiz halkı özgürlük içinde yaşıyor. Bu altı ay içinde, memleketin politik ve sosyal yaşamında (faşizmin ne gibi bir miras bıraktığını ve batıp gitmesi üzerinden ne kadar az zaman geçtiğini gözönüne alırsak), gerçekten tarihsel diyebileceğimiz bazı değişiklikler oldu. Portekiz halkı, diktatörlüğün her bakımdan aşağılayıcı koşulları altında yarım yüzyıllık bir yaşantıdan sonra, çiğnenen onurunu tekrar kazandı. Daha düne kadar her türlü yurttaşlık haklarından yoksun olan ve acıklı bir yaşantıya itilen bu halk artık politik hayata katılmaya başladı. Memlekette demokratik özgürlükler ve kurumlar canlandırıldı. Sömürgecilik savaşı son verildi ve sömürgelere bağımsızlık tanıma yolunda ilk adımlar atıldı. Sovyetler Birliğiyle ve diğer sosyalist ülkelerle diplomatik ilişkiler kuruldu.

Faşistler emekçileri yoksulluk içinde bırakmışlardı. Şu birkaç ay içinde, emekçilerin yaşam koşulları epeyce iyileştirildi. Emekçiler birçok önemli isteklerinin yerine getirilmesini sağlamaya muvaffak oldular. Bu cümleden olarak, işyerlerinde asgari ücretler belirlendi, toplu sözleşmeler imzalandı, devlet memurlarının aylıkları yükseltildi ve birçok sosyal ayrıcalıklar tanındı.

Ne var ki, basına sıkı bir sansür koyarak gizlemek istedikleri sürekli bir bunalım içinde bulunan önceki rejimden kalma problemler sayılamıyacak kadar çoktur.

Memleketin ekonomik durumu ağırdır. Ticaret ve ödeme dengesinde büyük bir açık vardır. Ekonomi yönetimi kaldırıcıları, yine eskisi gibi yeni iktidarın hiç de hararetli yandaşı olmayan tekerci zümrelerin elindedir. Birçok sektörde üretim kısıtlanmakta ve kimi yerde bu iş kasıtlı yapılmaktadır.

Bugün Portekiz'de demokratikleşme sürecinde rastlanan güçlükleri ve bu süreci tehdit eden tehlikeleri küçümsemek affedilmez bir hata olur. Öz-

(1) Faşist zindanlarında 17 yıl kalan ve nihayet 25 Nisan 1974 olayları sayesinde özgürlüğüne kavuşan Portekiz Komünist Partisi MK üyesi ve «Avante» gazetesi başredaktörü Antonio Dias Lourenço «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi yazı kurulunu ziyaret etti. Ve onun Portekiz'de politik savaşın gelişmesi hakkında anlattıklarını V. Golubkin kaleme aldı.

gürlükleri canlandırma çalışmaları, hep gericiiliğin saldırıya geçme ve yeni demokratik oluşumu darmadağın etme yolundaki sürekli denemeleri koşulları altında yürütülüyor. Bu cümleden ilk deneme, Lizbon'da hükümet aleyhtarı bir mitingin örgütlendiği 10 Haziran'da yapıldı. Eski Başbakan Palma Karluş'un ve diğer bakanların görevi bırakmalarıyla sonuçlanan hükümet bunalımı sırasında, «anayasal darbe» dedikleri bir başarısız deneme daha yaptılar. Bu çıkış, sağcıların yine bir kişisel diktatora kurma niyetlerinin açık bir kanıtıydı. Bu da, geniş emekçi yığınlarının ve bütün halkımızın desteğini kazanan «Silâhlı Güçler Hareketi»nin ileri sürdüğü program'ın özüne ve sözüne ters düşüyordu.

Eylülde gericilik açık saldırıya geçti. Ve yeniden yenilgiye uğradı. Komünist Partisi'nin kanısınca, «suskun çoğunluk»un faşist isyanının bastırılması, 25 Nisandan sonra elde edilen en büyük utkudur.

Gericiliğin plânları daha 18 Eylülde, Portekiz Milliyetçi Partisi yöneticilerinden ele geçirilen bazı belgelerden anlaşılmıştı. Bu neofaşist örgüt memlekette bütün gerici zümreleri tekcephe olmaya çağırıyordu.

Cumhurbaşkanı bir demeç vermiş, Portekiz halkının «suskun çoğunluğu»nu «uyanmaya ve aşırı totalitarizme karşı kendini savunmaya» çağırırmıştı. Gericilik, demecin bu ruhtaki bazı cümlelerine dört elle sarılıverdi. Bazı zümreler için bu demeç âdeta uzun süre beklenen bir parola yerine geçti. 19 Eylülde Lizbon sokaklarında bütün görünür duvarlar «suskun çoğunluk» tarafından imzalanmış çağrılarla donatıldı. Bunlar, halkı, «cumhurbaşkanına saygı»sını doğrulayıp belirtmeye ve Demokratik Portekiz'in kurulması için çalışmakta kararlı olduğu'nu açıkça haykırmaya çağırıyorlardı.

Ne var ki, bu deklârasyonlar kimseyi aldatamadı. Portekiz Demokratik Hareketi Merkez Komisyonu'nun uyarı bildirisinde şöyle deniliyordu: «Özgürlüğümüzü geri almak istiyorlar! Bundan kimsenin kuşkusu olmasın . . . Gericilik, siyasal polis PIDE'nin eski görevlileri, eski «lejyonierler», Milli Halk Eylemi Partisi eski üyeleri, bütün faşistler olanca güçleriyle «Silâhlı Güçler Hareketi»nin temellerini sarsmak, demokratik güçleri iktidardan uzaklaştırmak, faşizmi hortlatmak ve sömürgecilik savaşına yeniden başlamak istiyorlar. Bunlar kendilerine «suskun çoğunluk» adını veriyor, fakat asıl halkı suskunluğa zorlamak istiyorlar.»

Eski Muharipler Birliği yayarına örgütlenen boğa güreşlerine General Spinola'nın da katıldığı 26 Eylül, âdeta bir genel prova yerine geçti. Gericilik bu boğa güreşlerini olağanüstü bir sabırsızlıkla beklemişti. Faşistler, bu işin en ateşli seyircilerini de geride bırakan şaşılmalı bir merak ve çabıyla bütün biletlere önceden kapıştılar. Boğa güreşi derhal bir politik aksiyon karakteri aldı. Öyle ki, alana ilkönce at üstünde bir toredor çıktı. Bir elinde «Yaşasın Spinola!» yazılı bir plâkat, öteki elinde bir kıızıl bayrak vardı. Alanın artasına gelir gelmez, kıızıl bayrağı atın ayak-

ları altına atıverdi. Ve tribünler gürledi: «Spinola-Kurtarıcı ola!», «Kahrolsun Silâhlı Güçler Hareketi!» Bu arada Başbakan Gonsalviş'i yerden haykırışlar da az değildi.

Komünist Partisi, yığınları faşistlere karşı direnişe örgütledi. Boğa güreşlerinin yapıldığı Praça de Touro alanını binlerce kişi sardı. Yüzlerce militan da yakın mesafedeki parti merkezine yöneldiler ve bir olası tecavüz halinde binayı savunmak üzere tertiplendiler. Ve kestirdiğimiz gibi, faşistler başlarında miğferler ve ellerinde fırıfır çakıldaklarla toplak yerinden gözüdünen bir atılımla fırladılar, alanın dolayını sarmış olanlara saldırdılar. Ama saldırdıklarına pişman oldular. Örgütlü yığınlar bu saldırıyı onların yanına komadılar, fitil fitil burunlarından getirdiler.

Ertesi gün şehirde hükümet aleyhtarı slogan ve plâkatlar belirdi. Bunlar, halkı, 28 Eylülde Spinola'nın cumhurbaşkanlığı sarayı önünde, Imperio Alanı'nda yapılması kararlaştırılan gösteriye katılmaya çağırıyordu. Faşistler, yurdun en geri kalmış bölgelerinden çoğu gerici propaganda ve kilise tarafından kafaları karıştırılmış, basit ve sındırılmış köylüler alan binlerce kişiyi başkente getirip yığmak üzere, ellerine geçirebildikleri taşıt araçlarını seferber etmeye çalışıyorlardı. Aynı zamanda harıl harıl silâh topluyorlardı.

Hükümetin bazı üyeleri sözkonusu gösterinin yasak edilmesini önerdiler. Ne var ki, Spinola bildiğinde direniyordu: «Suskun çoğunluk» önünde konuşmak istiyordu ve konuşmalıydı. Sonradan öğrendiğimize göre, bu sözümona çoğunluk, gericiliğin eski bir davranışını tekrarlayarak, cumhurbaşkanından «memleketi komünizmden kurtarması»nı rica edecekti. Hesaplarına göre, Spinola da, sıkıyönetime geçecek, kişisel bir egemenlik kuracak, hükümeti dağıtacak, Komünist Partisi'ni kanun dışı ilân edecekti. Faşistler, ilk ağızda başları uçurulacak komünistlerin, demokrat subayların listelerini hazırlıyorlardı.

Parti ciddi bir sorun karşısındaydı: Ne yapmalıydı? Aynı yerde, Cumhurbaşkanlığı Sarayı Belem önünde bir karşı-gösteri mi örgütlemeli, yani faşistlerle açık bir çarpışmaya mı girmeli, yoksa tertipledikleri «Lizbon'a sefer»i daha doğuş halindeyken dağıtarak başarısızlığa mı uğratmalıydı? Biz bu ikinci yolu tercih ettik. Emekçiler başkente giden yolları grup grup kestiler. Bunlar gelip geçen otomobilleri durduruyor ve faşistlerin gizlice başkente aktarmak istedikleri silâhlara el koyuyorlardı. Demiryollarında ve motorlu taşıtlarla ulaştırmada da işçiler gerekli kontrolü örgütlediler. Demiryolu İşçileri Sendikası, özel katarlar örgütlenmesine ilişkin bütün rica ve direktifleri kesinlikle reddetme kararı aldı. Bazı sendikalar, sokak ve cadde kavuşaklarında «genel toplantı» ve «piknikler» düzenlediler. Gereken yerlerde barikatlar kuruldu. O sonuç belirleyici saatlerde, «Silâhlı Güçler Hareketi»nin savaş birliği olan «Kıtasal Hareket Komutanlığı» (OKK) silâhlı müfrezeleri de emekçilerimizle beraber diler.

Spinola, Cumhuriyet Muhafız Birlikleri'nin ve Ulusal Güvenlik Polis Güçleri'nin komutasını üzerine aldı. Gösterinin öncesinde, bu güçler içinde, bütün radyo ve televizyon istasyonlarına el konulmasını isteyen ve bütün gazeteleri yasaklayan bir günlük buyrultu çıkarıldı. Hazırlanan darbenin başarılı olabilmesi için, yaklaşan olaylar dolayında bir suskunluk duvarı yükseltiliyordu.

«Silâhlı Güçler Hareketi» gereken tedbirleri aldı. Her şeyden önce, bütün sınıflardan askersel birlikleri kontrol altına aldı, Milliyetçi Parti'yi yasak etti. Ensonu, Spinola'nın başbakanı, OKK komutanını, genelkurmay başkanını ve kuvvet komutanlarından birini fiilen tutukladığı öğrenildikten sonra, «Silâhlı Güçler Hareketi» eyleme geçti. Hemen Devlet Konseyi'nin toplantısını, konsey oturumunda da Ulusal Kurtuluş Konseyi birleşiminde üç gerici generalin (Neto, Ule ve Melo) çıkarılmalarını, bunların yerine de «Silâhlı Güçler Hareketi»nin göstereceği subayların atanmalarını istedi. Spinola gerilemek zorunda kaldı. Derhal bir bildiri yayımlıyarak «suskun çoğunluk»un gösteri yapmaktan vazgeçmesini salık verdi. Bir yandan hükümet de gösterinin yasak edildiğini duyurdu. Böylece, gösteri, daha yapılmadan suya düşürüldü.

Silâhlı güçler, darbeye hazırlanan gizli karşı-devrim örgütlerini zarar-sız hale getirme aksiyonlarına girişti. Aralarında geçmişin ünlü siyaset adamlarının, bankerlerinin ve sanayicilerinin de bulundukları 200 kadar azılı faşist tutuklandı, halk düşmanı partiler (Liberal Parti ve İlericilik Partisi) kapatıldı.

Bu partilerin merkezlerinde, ilk ağızda birkaç bin kişiyi donatabilecek kadar silâh (makinelî tüfekler, havan topları, patlayıcı karışım dolu şişeler, bombalar) ve büyük miktarda cepane bulundu. Aynı zamanda en modern alıcı-verici radyo cihazları ve modern baskı ve fotokopya makineleri ele geçirildi.

İlericilik Partisi merkez binasında ele geçirilen belgeler, bu örgütün, Portekiz'de «komünist ruhça etkilenmiş» saydıkları basın organlarına karşı da eyleme geçmek niyetinde olduğunu gösterdi. Gericiliğin başkaldırı günü bazı gazetecilerin öldürülmesi, birçoklarının da tutuklanması öngörülmüyordu. Bu parti, tutuklanacak demokratların gönderileceği gelecek topluma kampının yerini («Campu Beceno» stadyumu) bile belirlemiş bulunuyordu.

30 Eylülde, Lizbon'da 200 bin kişilik bir halk gösterisi yapıldı. Başkent halkı, Komünist ve Sosyalist Partileri'nin, Portekiz Demokratik Hareketi'nin, «İntersendikal» Sendikalar Federasyonu'nun, Emekçi Gençlik Hareketi'nin, Komünist-Üniversiteliler Birliği'nin ve diğer ilerici örgütlerin ortak çağrısına uyarak bu gösteriye katıldı. Göstericiler «Halkın ve Silâhlı Güçler Hareketi'nin uyanıklığı!», «Dost asker, halk seninledir!», «Ey faşist sıkı dur, halk savaşa başlıyor!» gibi şiarlar yazılı levhalar taşıdılar.

Yakın geçmişteki bu olayların analizi ibret verici sonuçlar ortaya koyuyor. Bu olaylar, demokrasinin, memleketimizde geçerli adıyla «24 Nisan tüccarları» olarak anılan gerici azınlık üzerinde yeni ve parlak bir utkuya ulaşmasıyla sonuçlandı. Halk güçleri ve «Silâhlı Güçler Hareketi» bu sınamadan daha güçlenmiş olarak çıktılar. Aralarındaki bağlaşıklık, memleketimizde demokrasinin kesin utkuya ulaştırılmasının koşulu ve garantisi olan bağlaşıklık da sağlamlaştı.

«Silâhlı Güçler Hareketi» açıkça belirli anti-faşist mevziler aldı. Bugün Portekiz silâhlı güçlerinin ana bölümü, demokratik, yurtsever ve devrimci bir çizgiden yürüyor.

Olaylar, örgütlü halk yığınlarının gücünü, onların politik bilinç ve metanetini gösterdi. Bunlar aynı zamanda partimizin rolünün ne kadar büyük olduğunu da ortaya koydu. Komünist Partisi, geçirilen bunalımlar sırasında gösterdiği eylemlerle haklı olarak kıvanç duyabilir. Zira karşı-devrimin hücumu geçmeye hazırlandığını ilkönce partimiz duyurarak uyarıda bulundu. Suya düşürülen gösteriye hazırlananların asıl maksadının memlekette politik durumu değiştirmek olduğunu da ilkönce o gösterdi. «Lizbon'a yürüyüş»ü engelliyen tedbirler partimizin girişimi sayesinde alındı. Ve birçoklarının inanmak istemedikleri şeyi, yani Liberal Parti ve İlericilik Partisinin masum paravanı arkasında faşist komplocu örgütlerin gizlendiği gerçeğini partimiz ortaya çıkardı. Böylelikle de, Portekiz Komünist Partisi'nin, halkça girişilen savaşın öncü gücü olduğu, memlekette özgürlükleri savunmanın ve hayatı demokratikleştirmenin komünistlerin aktif katılımı olmadıkça olanağı bulunamayacağı bir kez daha anlaşıldı.

Gericilik büyük oynuyordu ve çok kaybetti. Gericiliğin uğradığı yenilgi, ona çok büyük teknik ve parasal kaynakların elden çıkmasına, üç politik parti yitirmesine, nice aktivistten ve basın organlarından yoksun kalmasına, gizli baltalama örgüsünün açığa vurulmasına mal oldu. Ve yine olayların önemli sonuçlarından olarak, Ulusal Kurtuluş Konseyinden üç emekli generalin çıkarılması ve bizzat Cumhurbaşkanı general Sinola'nın görevden el çekmesi sağlandı. Bu el çekme, Eylül politik krizinin mantığı, bir sonucuydu. Artık memleketin yazgısını Spinola'nın belirlemesine olanak kalmamıştı. Parti, bu el çekmeyi, memlekette politik durumu iyileştiren, demokratikleşme ve sömürgelere bağımsızlık tanıma hattının gelişmesi için gerekli koşulları sağlayan olumlu bir etken olarak değerlendirdi. Gerçi, komünistler, faşist diktatörlük zamanında, general Spinola'nın «Silâhlı Güçler Hareketi»nin yaygınlaşmasında, sömürge probleminin ancak politik görüşmeler yoluyla çözümlenmesi gerektiği gerçeğini memleketin daha iyi anlamasında olumlu bir rol oynadığını inkâr edemezler ve etmiyorlar. Ama, 25 Nisan'dan sonra, Spinola'nın yurttaş hak ve hürriyetlerini hep sınırlamaya çalıştığı, iktidarı büsbütün kendi elinde top-

lama eğilimi, kişisel bir askersel dikta kurabilmek üzere de, demokratikleşme ve sömürgelere bağımsızlık tanıma sürecini yavaşlatma ve giderek geri çevirme eğilimi gösterdiği de bir gerçektir.

Elde edilen zafer, Kurucu Meclis seçimlerine ve halkın kendisi tarafından seçilecek rejimin yaratılmasına kadarki dönemde gericiliğe karşı yürütmemiz gereken savaş bakımından gayet önemlidir. Seçimler gelecek yılın (1975) Martında yapılacaktır. Faşist rejim zamanının son 1973 yılı seçimlerinde ancak 1,8 milyon seçmen oy kullanabilmişken, 1975 Mart seçimlerinde yaklaşık olarak 5,5 milyon seçmenin oy hakkını kullanacağı umulmaktadır. Kamuoyunun ve politik eğilimlerin bütün nüanslarıyla yansıtılabilmesi için, oransal temsil sistemi uygulanacaktır.

6 Ekim Pazar günü bütün memleket çapında örgütlenen emek günü, memleketin yazgısını halkın kendi eline alma azminin bir belirtisidir. O gün binlerce kişi imeceye katıldılar. Bu doğrudan doğruya oylama gibi bir şeydi. Bu olay, halkın, yeni hayatı kurma yolunda silâhlı güçlerle birlikte yürüme azminde olduğunu gösterdi. Bir başka deyişle, yeni Portekizi kuracak güçlerin kimler olduğunu gösterdi.

Peki, bugün Portekiz'de demokrasiye geçmenin artık dönüşsüz bir süreç halinde olduğu söylenebilir mi? Bugün memleketimizde demokrasinin kesinlikle üstün geleceği konusunda kuşkuculuk, ikircim ve kararsızlık elbette son derece olumsuz olgulardır, ama haddinden fazla kendine güveniş de bundan daha az olumsuz sayılamaz. Elde edilen özgürlükler ve kurmaya giriştiğimiz demokratik rejimi pekiştirip pekiştiremeyeceğimiz, ya da Portekiz'in tekrar gerici diktatöreye dönmek zorunda kalıp kalmıyacağı sorunu henüz kesinlikle çözülmüş değildir. Çözümü önümüzdeki günler getirecektir.

Demokrasi ve sosyal ilerilik güçlerinin elde ettikleri büyük utku, bizden beklenen uyanıklığı hiç bir suretle zayıflatmamalıdır. Faşizme ve gericiliğe ağır darbeler indirilmiştir, fakat bunlar henüz büsbütün ezilmiş değildirler. Güçleri hâlâ tükenmemiştir, ellerinin altında büyük kaynaklar ve arkalarında sağlam destekleri vardır. Bunlar, eğer yeniden başkaldırmalarına engel alacak tedbirler almazsak, daha binbir oyunla direnmeye çalışacaklardır. Gerici güçler, şimdi yeniden toparlanmayı deniycek, yeni örgüt biçimleri bulmaya, hertürlü maskelenme aracından yararlanmaya, kuşku ve hoşnutsuzluk havası yaratabilmek için ekonomik, sosyal ve politik karakterli her güçlüğü sövmeye çalışacaklardır.

Bizim bundan böyle de gayet uyanık bulunmamız gerekiyor. Devlet cihazı daha titiz bir taramayla temizlenmeli, polis ve muhafız birlikleri önce de açıklandığı üzere yeniden örgütlenmeli, hertürlü faşist eylem yasaklanmalı, gizli karşı-devrim örgütleri meydana çıkarılıp zararsız hale getirilmeli ve yöneticileri cezalandırılmalıdır. Gericilerin manevralarını,

iftiralarını ve yalanlarını her araçla açığa vurmamız, en küçük kıyıcı çıkışlarının bile vakitlice yolunu kesmemiz gerekmektedir. Bilinen gerçek, hastalığı önlemenin sağlıktan daha kolay olduğu gerçeği burada da geçerlidir.

Bugün, gericiliğe ve faşizme karşı, geçici hükümetin programının yerine getirilmesi için savaşılan bütün güçlerin birliği çok önemlidir. Bu birlik, 1975 Mart seçimlerinden sonra da gerekli olacaktır. Halk yığınlarının «Silâhlı Güçler Hareketi»yle birliğine, komünistlerin 25 Nisan'dan beri dört elle tuttukları bağlaşıklığa gelince, bu da Eylül sonu olaylarından sonra somut biçimler almış bulunmaktadır. Komünistler bu bağlaşımanın sağlamlaşması için ellerinden geleni yapacaklardır, çünkü hertürlü gerici başkaldırını başarısızlığa uğratmada bunun kesin etken olduğu kanı-sındadırlar.

Bazan bizleri «triumfaliz»le (utku düşkünlüğü), her ne pahasına olursa olsun üstüngelme merakıyla, kasıtlı ve çalımlı kuvvet gösterisinde bulun-makla suçlamaya kalkanlar oluyor. A. Kunyal yoldaş bu eleştirilere şöyle cevap verdi: Bizde aşağılık duygusu yok, güçlerimizi haddinden fazla büyümse kompleksimiz de yoktur. Partimiz sadece ödevini yapmaktadı-r. Onun gücü objektif gerçekliğin kendisidir. Parti, tarihsel hizmetleri sayesinde, her hükümette temsil edilme hakkına sahip bulunuyor. Portekiz komünistleri, düne kadar olduğu gibi bugün de, her alanda demokratikleşmenin ilerlemesi ve genişletilmesiyle en çok ilgilidirler ve yarın da ilgili olacaklardır.

Portekiz Komünist Partisi'nin kongresi (48 yıldır ilk legal-açık kongre) arifesinde, bütün bu yıllar boyunca Komünist Partisi'nin doğru bir strateji ve taktik uyguladığını saptamakla memnunluk duyuyoruz. ⁽²⁾ Portekiz halkının 25 Nisan'dan bu yana elde ettiği sonuçlar, 1965 yılında kabul etti-ğimiz programımıza temel olan prensiplerin ve politik hattın doğrulu-ğunu ve bilimsel karakterini kanıtlamaktadır. Şimdi bu programın güncel-leştirilmesi, yani memleketin bugünkü gerçekliğiyle bağlanması gerek-mektedir, zira bu belgede işaret edilen sekiz ödevin, demokratik ve ulu-sal devrim ödevinin birincisi (faşist devletin varlığına son verme ve de-mokratik bir düzen kurma ödevi) artık yerine getirilmiş bulunmaktadır.

(2) PKP'nin olağanüstü VII. Kongresi 25 Ekim 1974'te yapıldı. Yeni bir program hazırlayıp kabul eden Kongre, Parti Tüzüğünde de bazı de-ğişiklikler yaptı. Parti programına en önemli ödevlerinden biri olarak katılan bir politik ve ekonomik tedbirler «Olağanüstü Plâtfom»u da kabul edildi. Bu plâtfom, demokratik devletin güçlendirilmesini, de-mokratik özgürlüklerin savunulmasını; memleketin daha ileri ekonomik gelişmesini ve sömürgelere bağımsızlık tanınması sürecinin devam ettirilmesini sağlamak üzere parasal ve ekonomik istikrarın savunul-masını öngörmektedir.

Partimiz strateji plânında programını gerçekleştirmeye devam ediyor. Bu sosyalist perspektifli ulusal-demokratik devrim programı, anti-monopolist tedbirler alınmasını, bir toprak reformu yapılmasını, sömürgeciliğe tamamiyle son verilmesini, kültür ve eğitim-öğretimde demokratikleşmenin gerçekleştirmesini öngörüyor. Taktik plânına gelince, bunun yeni koşullara uyarlanması gerekiyor. Partimizin taktiği her şeyden önce daha dinamik olmalıdır. Memlekete «Silâhlı Güçler Hareketi» programının uygulanmasına engel olan güçler artık bir kenara itilmiş ve programı bundan böyle daha süratle uygulama olanağı yaratılmış bulunuyor. Şimdi öncelikle daha kesin anti-monopolist tedbirler gereklidir. Biz yabancı sermayenin Portekiz'den derhal çıkarılması yanlısı değiliz. Fakat bu sermaye memleketin politik yaşamına karışmamalıdır. Kredi bankalarını millileştirmenin yanısıra, bu alanda, geçiş döneminde bile, diğer bazı tedbirler alınması sorunu ortaya çıkabilir. «Silâhlı Güçler Hareketi» programı, Portekiz halkının çıkarlarına hizmet edecek yeni ekonomi politikasını gerçekleştirmede «anti-monopolist» stratejinin de uygulanabileceğini gösteriyor. Bugünkü durum, bunun bir an önce pratikte uygulanmasını gerektirmektedir.

Kadınların durumu

Avrupa kapitalist ülkeleri komünist

partilerinin konferansı

15–17 Kasım 1974 günlerinde, Roma'da, 19 komünist partisinden 68 delegenin katılımıyla bir konferans yapıldı. Bu konferansın bildirisinde, «kadınların azatlığı için savaşın, Avrupa kapitalist memleketlerinde, halkların demokrasi, sosyalizm ve barış uğrundaki ortak savaşının ayrılmaz bir parçası olduğu» belirtilmektedir. (1)

«Unita» gazetesinin yazdığı üzere, konferansta söz alanlar, ekonomik, politik ve moral bir kriz içinde olan kapitalizmin, kadının tam hak eşitliği için gerekli koşulları da sağlamaktan âciz olduğunu belirtmişlerdir. Kapitalist ülkelerde kadının korkunç derecede ağır durumu sürüp gitmektedir. Örneğin, Danimarka'da, kadın işçi gündeliği erkek gündeliğinden % 10 daha düşüktür; bu ayrım Fransa'da % 17, İsviçre'de % 24, FAC'de % 33, Yunanistan'da % 37'dir. İşsizlik kadınlar arasında da yaygındır. Öyle ki, FAC'de işsiz kadınlar işsiz erkeklerin iki misli kadardır. Gerçekte, bütün Batı Avrupa memleketlerinde, patronlar, her hangi bir vasıf gerektirmiyen işlerde kadınları çalıştırmayı tercih etmektedirler. Bu ayırım işleminde en çok göçmen işçi kadınlar zarar görmektedir. Birçok memlekette, kadınların eşitsizlik durumu burjuva kanunlarına da geçirilerek pekiştirilmektedir.

Konferansa katılanlar, demokrasiyi savunma ve genişletme, sosyal ilerilik ve barış savaşında, daha insancıl ve âdil bir toplum kuruculuğunda kadınların büyük bir hizmet payı olduğunu belirttiler. Kadınların hak eşitliği için savaşta, bütün devrimci güçlerin öncüsü olan komünistler kesin bir rol oynuyorlar. Bu fikir konferans kürsüsünden defalarca dile getirilmiştir.

Bildiride şöyle deniliyor: «Tarihsel deney, gerçekte, kapitalist ülkelerdeki halk yığınlarının karşı karşıya bulundukları en önemli problemlere ancak sosyalizmin cevap verebileceğini, reel ve güvenilir eşitlik koşullarını yaratmayı, ayırımı sonsuz olarak ortadan kaldırmayı, her kadına kendi kabiliyetlerini alabildiğine belirtme olanağı vermeyi sadece bu düzenin başarabileceğini kanıtlamaktadır.»

Bilindiği gibi, BMT, 1975'i Dünya Kadınlar Yılı olarak ilân etmiştir. Konferansta, delegeler, bununla ilgili olarak çeşitli memleketlerde alınacak tedbirler ve yapılacak işler üzerinde fikir değiş tokuşu yapmışlardır.

E. Yar

(1) Alıntı, bildirinin yayımlandığı 22 Kasım 1974 günlü «Unita» gazetesinden.

Bütün barışsever güçler bizden yanadır

Nguyen Din Çi

Güney Viyetnam Cumhuriyeti Geçici Devrimci Hükümeti

Danışma Kurulu üyesi, dergimizin sorularını yanıtlıyor

Soru: İki yıl önce, Viyetnam halkı, emperyalist saldırganları ve Saygon'lu yardımcılarını Paris Anlaşması'nı imzalamak zorunda bırakarak, büyük bir utku elde etti. Şimdi Güney Viyetnam yurtseverlerinin bu anlaşmanın uygulanması için nasıl savaştıklarını lütfen anlatır mısınız?

Cevap: Viyetnam halkı uzun yıllar sömürgecilerin boyunduruğu altında yaşadı. Emperyalizm, Güney Viyetnam'da sömürgecilik düzenini koruma çabalarından bugün de vazgeçmiş değildir. İşte bunun için, halkımız, Güney Viyetnam topraklarından bütün saldırgan güçleri sürüp çıkarmak amacıyla bir savaşa girişti. Gerçekten, Paris Anlaşması'nın imzalanması utkuyu bizim kazandığımız demektir. Fakat bu yanın bir utkuydu. Birleşik Amerika, Güney Viyetnam topraklarından askerlerini çekmek zorunda kalmış olsa da, memleketimize yeni-sömürgecilik rejimi dayatma çabalarına son vermedi. İçişlerimize silâhla müdahaleyi durdurmadı.

Memleketimizde bugün iki kesim, iki ordu, iki iktidar ve üç politik güç vardır. Emperyalizm bu gerçek durumu kabule yanaşmak istemiyor. Paris Anlaşması'nın imzalanmasından hemen sonra, ABD Başkanı, Saygon idaresinin Güney Viyetnam'da biricik yasal hükümet olduğunu söyledi. Pentagon'un strateji uzmanları güya askerlerini memleketimizden çektiler, amma topraklarımızda binlerce Amerikan «danışman»ı, yani subay ve eri kaldı.

ABD şimdi Güney Viyetnam'da harbi sürdürmek amacıyla Tiyö idaresine çokyanlı yardımlarda bulunuyor. Vaşington, Saygon'a silâh göndererek ve Tiyö rejimini parasal bakımdan destekliyerek, içeride muhalefet güçlerine karşı baskıların artırılmasını sağlamaya çalışıyor. Gericiler grubu, Paris Anlaşması'nın uygulanması için savaşanlara, memleketin demokratik bir düzene kavuşturulmasını, barışın sağlanmasını ve ulusal birliğin sağlanmasını isteyenlere karşı yığınla tutuklama ve terör politikasını sürdürüyor. Tiyö grubu, politik hükümlü ve tutukluların serbest bırakılması isteklerini yerine getirmemiş, üstelik yeni toplama kampları ve stratejik konum yerleri meydana getirmiş bulunuyor. Savaş sırasında kamplara gönderilen 200 bin politik tutukludan başka, Paris Anlaşması'nın imzalanmasından sonra 50 bin kişi daha tutuklandı. Amerikan senatörlerinden E. Kenedi, Kongre'deki bir konuşmasında, ABD'nin gösterdiği

askersel ve parasal yardımın, Saygon idaresinin Güney Viyetnam'da bütün muhalefet güçlerine karşı baskı ve terör makinesini güçlendirmesine yaradığını belirtti.

Halkımız, emperyalistlerin ve Saygon'lu yordakçılarının eylemlerini şiddetle yeriıyor, suçluyor. Halkımız bu duruma daha fazla katlanamaz. Gerek bizim geçici devrimci hükümetimizin kontrolü altındaki bölgelerde, gerekse Saygon idaresinin kontrolündeki kesimlerde yaşıyan halk, Paris Anlaşması'nın uygulanması için savaşa, barış, demokrasi, ulusal anlaşma ve birlik için savaşa günden güne daha aktif olarak katılıyor. Güney Viyetnam şehirlerinde, Tiyö rejiminin devrilmesi ve GVC Geçici Devrimci Hükümeti'yle görüşmelere, Paris Anlaşması'nın hayata geçirilmesine razı olacak bir hükümetin kurulması amacıyla girşilen hareket gitgide büyüyor. Bu hareket son zamanlarda geniş bir atılım kazanmakta, köklü ulusal karakterini göstermektedir.

Soru: Viyetnam halkının ABD saldırısına karşı kahramanca yürüttüğü savaş sırasında, dünya barışsever kamuoyu, saldırıya bir an önce son verilmesi ve bütün Amerikan askerlerinin Güney Viyetnam topraklarından çekilmesi için aktif bir çaba gösteriyordu. Şimdi, Paris Anlaşması'nın uygulanmasını ve Güney Viyetnam'ın sürekli barışa kavuşturulmasını sağlama savaşında, sizce, dünya barışsever güçlerinin ne gibi eylemleri Viyetnam halkına yardımcı olabilir?

Cevap: Bizim savaşımızda pek çok güçlükler var. Bunun için, dost ülkelerin, her şeyden önce sosyalist ülkelerin ve en başta, halkımıza büyük ve etkin bir yardım göstermiş olan, gösteren ve göstermeye devam edeceğinden de emin olduğumuz Sovyetler Birliğinin yardım ve desteğine gerekseme duyuyoruz. Biz, bütün dünya ilerici kamuoyuna da, Paris Anlaşması'nın ABD ve Saygon idaresi tarafından defalarca çiğnenmesine karşı savaşta Viyetnam halkına daimi destek almasından, kurtarılan bölgelerin kalkındırılması çalışmalarına yardımda bulunmasından ötürü derin şükranlarımızı sunuyoruz.

Paris Anlaşması'nın çiğnenmesinin bütün sorumluluğu ABD emperyalistlerine düşmektedir. Bundan ötürü, dünya barışsever kamuoyunun, Birleşik Amerika'dan, Güney Viyetnam'ın içişlerine karışmaktan el çekmesini, halk düşmanı Tiyö rejimine hertürlü yardımı kesmesini istemesi çok önemlidir. Saygon rejimi zindanlarından bütün politik tutukluların, çeşitli politik akımlara mensup bütün barış, hürriyet ve bağımsızlık savaşçılarının bir an önce serbest bırakılmalarını isteyen sesler her yerde daha geniş ölçüde ve daha büyük bir güçle duyulmalıdır.

Bütün kıtaların barışsever güçleri bizden yanadırlar. Onların destek ve yardımı, Güney Viyetnam topraklarında sağlam ve sürekli barışın kurulmasını amaçlayan haklı savaşımıza tam utkuyu elde edinceye kadar devam etmemize olanak verecektir.

Halkımıza çağrı

Genç işçi Hüseyin Örek, öğrenci Şahin Aydın'dan sonra, Kerim Yaman da faşist kurşunlarına kurban gitti. Bu kurbanlar listesi uzundur. Turan Emeksiz'den bu yana ulusal bağımsızlık ve demokrasi yolunda toprağa nice yurtsever, devrimci delikanlılar verdik.

Emperyalizme bağlı işbirlikçi burjuvazi, halkımıza karşı, işçi sınıfına, ilerici gençliğe karşı sürekli kanlı bir saldırıyı sürdürüyor. Bayar, Demirel, Feyzioğlu, Erim, Melen, Talû, militarist kligin başları Tağmaç, Gürler, Sunay, Sancar bu kanlı faşist saldırıların elebaşlarıdır. Hükümet bozuntusu Irmak kabinesi, faşist komandoların başı Türkeş, yalancı ve provokatör Erbakan gibiler, holdinglerin, bankaların, Koçların, yabancı tekellerin, topraklarımıza saldırı üsleri ile, devletimizin içine misyonları ile yerleşen Amerikan emperyalizminin, NATO'nun elinde bir maşadan, bir uşaktan başka bir şey değiller.

Faşist saldırıların yoğunlaştığı son günlerde, 6. Filonun «Saratoga» uçak gemisinin İzmir limanına demirlemesi rastgele değildir. Kukla Irmak hükümetinin faşist saldırılarını desteklemek, Türkiye halkının demokrasi ve ulusal bağımsızlık savaşını kırmak, halk düşmanı sömürü, talan düzenini, holdinglerin, yabancı tekellerin, büyük burjuvazinin, toprak beylerinin amansız vurgunlarını sürdürmelerini ayakta tutmak içindir.

Bu saldırılara karşı halkımızın tepkisi geniş ve yığinsaldır. İzmir'de 6. Filoya, Irmak hükümetine, Ankara'da, İstanbul'da, İskenderun'da, Adana'da, İzmir'de, yurdun değişik bölgelerinde emperyalizme, yerli işbirlikçilerine, faşist saldırılara karşı gösteri, yürüyüş, mitingler, grevler biteviye sürüp gidiyor.

Memlekette anti-emperyalist, anti-faşist, ulusal, yığinsal bir güç gelişiyor. İşçi sınıfı bu savaşın ön saflarında yer alıyor. Yurtsever, ilerici gençlik işçi sınıfı ile omuz omuza yürüyor. Bu devrimci gücü savaş platformu üzerinde birleştirmek, onu politik, örgütlü bir etken haline getirmek günün konusudur.

Türkiye Komünist Partisi bu güçlerin birliğini, bağlaşıklığını sağlamak için savaşıyor. Fabrikalarda, iş yerlerinde, bürolarda, ordu birliklerinde, yurtsever subaylar arasında, her yerde, köyde kente toplantılar düzenlemek, komiteler kurmak zorunlu bir girişimdir.

Ancak bu yolla, böylesi bir savaş yöntemiyle anti-faşist, anti-emperyalist bir cephenin temelleri atılabilir. Ancak böylesi bir savaşla halkın istediği demokratik bir hükümet işbaşına getirilebilir. Ancak böylesi bir savaşla emperyalizmin hegemonyası, işbirlikçi burjuvazinin egemenliği kırılabilir. Geniş emekçi yığınlarına mutlu bir çevren açılabilir.

27. 1. 1975

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

TÜSTAV

Moskova

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Bürosu aday üyesi ve MK Sekreteri Boris Nikolaeviç Ponomaryov yoldaşa.

Çok değerli B. N. Ponomaryov yoldaş,

70. doğum yıldönümünüzü, bu mutlu gününüzü, Türkiye Komünist Partisi, bütün Türk komünistleri adına en içten duygularımızla selâmlanz.

Sizi, 50 yıldır yüce Lenin partisinde militan bir savaşçı olarak tanıyoruz. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Marksçı-Leninci ilkelerini, dünya komünist ve işçi partilerinin devrimci bağlaşıklığını berkitmek, güçlendirmek yolundaki olumlu, verimli çalışmalarınızı, Marksçı-Leninci bilime yaptığınız katkılan bundan böyle de sürdürmenizi yürekten isteriz.

Partimize karşı öteden beri gösterdiğiniz Leninci ilgiye en derin saygılarımızı sunarız.

Komünist selâmlarıyla,

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri I. Bilen*

17 Ocak 1975

Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesine

Sevgili yoldaşlar,

Jorj Marşe Yoldaşın rahatsızlık haberini derin bir üzüntüyle aldık. Marşe Yoldaş, uluslararası işçi ve komünist hareketinin yorulmak bilmez yöneticilerinden biridir. Kendisine en kısa zamanda sağlığına kavuşmasını biz, Türk komünistleri candan dileriz.

16. 1. 1975.

Türkiye Komünist Partisi
Genel Sekreteri
İ. Bilen

Sofya

Bulgaristan Komünist Partisi MK Sekreteri
Konstantin Telalov yoldaşa

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türk komünistleri, 50. doğum yılınızı en içten kardeşlik duygularıyla selâmlar.

Uluslararası işçi ve komünist partilerinin dayanışması ve birliği yolundaki çalışmalarınızda bundan böyle de büyük başarılar dileriz.

Size, uzun uzun mutlu ömürler.

Komünist selâmlarıyla

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
İ. Bilen

20. 1. 1975

Türkiye Komünist Partisi MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın konuşması

Değerli yoldaşlar!

TKP, 55 yıldır, çok zor, kimi zaman kanlı bir savaş süreci içindedir. Türkiye'de sınıf savaşları, özellikle işçi sınıfıyla burjuvazi arasındaki ve halkımızla saldıncı, yayılcı emperyalist güçler arasındaki savaş kanla, kurşunla, yangınlarla, her tür araçlarla yürütüle gelmiştir. Bu savaş bugün yeni yeni boyutlar, değişik ölçüler ve kesin biçimler almıştır.

Haklarını arayan, grevlere giden işçilerin üzerine burjuvazi cipli, coplu, panserli polis, jandarma birliklerini, kimi zaman tankları sürüyor. AP'nin, DP'nin, irili ufaklı, gerici partilerin, holdingci, işbirlikçi burjuvazinin örgütlediği, giydirdiği, silâhlendirdiği faşist komandolar işçilere, öğrencilere saldırıyor. Devrimci, ilerici güçler, hemen her gün, yeni kurbanlar veriyor. Burjuvazi, egemenliğini sürdürmek çabasıyla en barbar baskılara gidiyor. Kurşuna acımıyor.

İşbirlikçi burjuvazi, sömürgeci, egemen sınıflar artık, uzun zamandır, eskisi gibi, alışı, kullana geldiği yöntemlerle hükümet edemez olmuştur. Sıkıyönetimsiz edemiyor. Orduyu halkın üzerine sürüyor. Diktatorasını, elindeki bu en örgütlü ezgi aracıyla sürdürüyor. Böylesi bir terör, gerici, egemen çevrelerin halk düşmanı politikalarının, NATO'lara bağlanmanın kaçınılmaz bir sonucudur.

Aylardır, ortalıkta «normal» sayılabilecek hükümet yok. Tepeden halka dayatılmış, faşist eğilimleriyle tanınmış İrmak «hükümetçisi» burjuvazinin zorbalıklarını sürdürüyor. Böylesine açık bir diktatorayı büyük burjuvazi yalnız elindeki devlet mekanizmasıyla, baskı araçlarıyla, militarist kliğin, Sancarların doğrudan doğruya yardımıyla yürütmüyor. Bir yandan da, gittikçe daha çok NATO'ya yaslanarak, Amerikan emperyalizmine daha kölece uşaklık ederek yerini korumaya çalışıyor.

Dumanı üstünde, taptazecik bir olay. Ocak ayının ortalarında, Amerikan 6. filosundan «Saratoga» uçak gemisi İzmir limanına demirledi. İzmir halkı: işçisi, öğrencisi, binlerce yurttaş Kordonboyuna döküldü. «Amerikalı defol!» «Kahrolsun faşizm!» haykırırları Konak alanını çınlattı. Böylesi bir çıkış bir raslantı, gel-geç bir olay değildir. Hele İzmir için hiç değildir. Bu kentin şanlı bir geçmişi vardır. Halkımız bunu, yüzbinlerce evlâdının kaniyla ulusal kurtuluş savaşının tarihine yazmıştır. İzmir'in deniz suları, rıhtımları savaş alanı olmuştur. Burjuvazi ne yaparsa nafiledir. Bugünkü halk düşmanı düzeni, burjuvazinin egemenliğini, yabancı ağalığını, hiç birini ne 6. Filo, ne Kordondaki NATO'nun Güney-Doğu

Karağâhı hiç biri kurtaramıyacaktı. Amerikan emperyalistleri, Akdeniz-deki korsan filolarıyla, limanlarımızda boy göstermekle, Çiğli, Incirlik ve 101 saldırı üslerine dayanmakla Türkiye halkını dize getiremeyeceklerdir. Ulusal kurtuluşumuzu, kutsal benliğimizi tırnaklarımızla söke söke alacağız, dişlerimizle koruyacağız!

Memlekette böylesi bir savaş gidiyor. Ve bu savaş, bundan 55 yıl önceki koşullar, güç dengesi içinde geçmiyor. TKP bu savaşların en sert gittiği kesimlerde, ön sıralarda yer almıştır. TKP'nin savaş tarihinde, hiç bir baltayla sökülemeyecek, kanla, kurşunla yazılmış bir günleme vardır: 1921 Ocak, 28'i 29'a bağlayan gece. Karadeniz. 15'ler – Suphiler! Ölüm-süz komünist ozanımız Nazım Hikmet'in haykırdığı gibi: «Kavga son nefese kadar! Kavga!»

Böylesine kanlı bir sınıf savaşını halkımıza, işçi sınıfına burjuvazi dayatmıştır. Ve bunu ulusal kurtuluş savaşının ölüm, kalım günlerinde yaptı. Burjuvazi, bu saldırısıyla, kendisinin iki birbirine aykırı yönünü, olumlu ve olumsuz yönlerini kesinlikle ortaya koydu. Emperyalizme, salıncılara karşı savaşırken, padişahlığa karşı dururken, neden Anayurdun, toplumun en ilerici güçlerine, örgütüne saldırdı? Aslında, bu kanlı saldırı, emperyalizmle anlaşmaya doğru atılan ürkek adımlardı. Tarihsel olaylar, olgular bunu fazlasıyla ispatlamıştır. Saldırgan emperyalist bloklara, NATO'lara Türkiye'nin bağlanması, halkımızın, yüzbinlerce şehidin kanlarıyla sulanan Anadolu topraklarının bir «atlama tahtası» olarak emperyalistlere, Türkiye'yi bir devlet ve ulus olarak haritadan silmek isteyenlere yeni baştan bir arpalık olarak verilmesi Komünist Partisi'ne, yurtsever güçlere saldırıyla başlamıştır.

Burjuvazi, kapitalist gelişme yolunu seçti. Ulusal kurtuluş savaşının demokratik devrim aşamasına yükselmesini, halkın, işçi sınıfının, geniş köylü yığınların toplumun, yurdun ana sorunlarını çözmekte söz sahibi olmasını, bunların hegemonyasını kırmak, diktatorasını tek başına yürütebilmek için böylesi kanlı bir yola gitti.

Bu saldırı özel bir plâna göre uygulandı. Ayı, günü de rastlama değildir. O günlerdeki gelişmeler birbirine karşıtıydı. Burjuvazinin gerici kanadı, özellikle ötedenberi komprador kesimi gözlerini Paris, Londra ve Vaşington'a iyice çevirmişti. Emperyalistlerle bir adım önce pazarlığa oturmaya bakıyordu. Hazırlanan Londra konferansında anlaşmaya bel bağlıyordu. Böylesi bir dönemde, burjuvazi olumsuz yönünü, anti-komünist tutumunu masaya koyuyordu. Böylesi bir kumar oynuyordu. Londra konferansında, emperyalistler Türkiye'yi aralarında bölmek plânlarını daha açık ortaya koydular. Ve Yunan orduları Sakaryalara gelip dayandı. Halk direndi. Sakarya'da kan gövdeyi götürdü. İşçiler savaş – ateş boylarına cepane, silâh yetiştirdiler. Ankara'da, İmalât-i Harbiye fabrikasında komünistler yurtseverliğin en parlak örneklerini verdiler. Ateş boylarındaki komünistler kahramanlığın ne olduğunu gösterdiler.

Bunlar uydurmacalar değildir. Dedik, tarihe kanla yazılmıştır. Belgeler ortadadır. TKP, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin etkileri altında ve ulusal kurtuluş savaşının ateşleri içinde gözlerini dünyaya açtı. O, böyle-sine ulusal ve böylesine enternasyonalisttir. TKP'nin savaş yolu çetin, zig-zaglı, yükselmeli, alçalmalı, git-gelli bir yoldur. Binlerce, binlerce komünist can vermiştir bu yolda. Komünistlerin çoğu 1919–1922 yıllarında, ateşboylarında dövüştüler, öldüler. Bu olayı iyice belirtmek gerek. Bir çokları, burjuva «tarihçileri», TKP'nin can düşmanları, likidatörler, hele şimdi Maocular, Komünist Partisini «dışardan getirilmiş» gibi göstermek istiyorlar. Bu saçma «sav» burjuvazinin öteden beri gevelediği bir şeydir.

Ne diyorlar? M. Suphiler, E. Nejatlar Rusya'dan, Almanya'dan, Bolşevikler'den, Spartaküstler'den alıp getirdiler bu «tohumları». Bu «savın» iler tutar yanı yoktur. Bir kez, Rusya'dan, Sovyetler'den geri dönen, Anadolu'ya gelenler 1. Dünya Savaşında, emperyalist gruplardan Almanya hesabına padişah hükümetinin, Enverlerin ateş boylarına sürdükleri Memetçiklerdi. Bunlar ölümden kurtulup tutsak düşmüş olanlardı. Bunlar, Büyük Oktobr Devrimi'ni gördüler. Kimileri, dünyayı yerinden oynatan bu savaşa katıldılar. Vrangellere, Denikinlere, Kolçaklara, Beyazorducu – karşidevimcilere karşı çıkmak çaldılar. Rus halkının, Rus proletaryasının, Bolşevikler partisinin, Lenin'in ve kurduğu devletin ne olduğunu gördüler. Köylüler, pomeşçikleri – toprak beylerini alaşağı ettiler. Lenin ve partisi: Köylüye toprak! Halka, dünyaya barış! dedi.

Türk asker tutsakları beş kişi, on kişi değildi. Yüzbinlerdi. Evet, M. Suphiler bu Türk yurttaşların arasında çalıştılar. Onların uyanmalarına yardım ettiler. Kimilerini örgütlediler. Gönüllü Kızıl Alay kurdular. Parti okulu açtılar. Bunların çoğu Türkiye'ye döndü. M. Suphi de bir tutsaktı. Ural madenlerinde Türklerle beraber kazma salladı. M. Suphi 1915'te Bolşevik Partisine girdi. Ve son nefesine kadar Leninci bir devrimci olarak savaştı. Evet, TKP'nin kurulmasına önyak oldu. Ama bu partiyi Anayurdun içinde oluşturmaya çalıştı. TKP'nin 1. Kongresine gelen delegelerin büyük çoğunluğu: 75'ten 55'i Anadolu'dan, düşman eline düşen İstanbul'dandı.

Etem Nejat. İstanbul'lu, Üsküdar'lıdır. Evet, Almanya'da bulunmuş. Alman komünistleriyle – Spartaküstlerle bağlanmış. O yıllarda, Almanya'da fabrikalarda çalışan, bir yandan da uzmanlık gören binlerce Türk işçisi vardı. Onlar da devrim seline katıldılar. Kimileri Berlin'in barikatlarında Alman işçi kardeşleriyle kan döktüler, çıkmak çaldılar. Onlar da Türkiye'ye döndüler. E. Nejatlar, Lütfü Necdetler, Hilmiöğlu Hakkılar TKP'nin kurulmasına var güçleriyle katıldılar. Ve onlar bu uğurda can verdiler.

TKP, Anadolu'nun içinde, kurtuluş savaşının göbeğinde kuruldu. Kuranlar arasında Salih Hacıoğlu vardır. Affan Hikmet vardır. Ahmet usta

vardır. Fatma, Cemile yoldaşlar vardır. Listeleri, uzundur. Bunlar savaşa, ateş boylarında girmişlerdir. Salih Hacıoğlu da, Affan Hikmet te subaydılar. Affan İstanbullu, Karagümrüktendi. Salih Hacıoğlu Harp Okulundan çıkmıştı. İsmet İnönü'yle bir sınıftandı. İsmet, padişahın jurnalcısıydı. Onun yüzünden, Salih Hacıoğlu Basraya sürülmüştü. Orduyu yakından bilirdi. Affan, 1919'da, daha Mustafa Kemal Samsun'a çıkmadan, Bandırma'da liman, demiryolu işçilerinden kurduğu 30-40 kişilik bir gerilla ile, Maydos'ta İngiliz silâh depolarını bastı. İngilizlerle, Anzavorlarla savaşa savaşa, aldığı silâhları Anadolu içlerine götürdü. Halkın eline verdi bu silâhları.

Salih Hacıoğlu, İstiklâl Mahkemeleri'nin tutanaklarında: «Yeşilordu örgütünün kurucuları» arasında gösteriliyor. Bu örgüt, tüzüğünün birinci maddesinin temel taşına şu ilkeyi yazmıştır: «Yeşilordu, Avrupa emperyalizmini Asya'dan kovmak üzere kurulmuş bir savaş örgütüdür.» Bu örgüt, diyor ikinci maddesinde: «Türkiye'de emperyalizmin her tür egemenliğini, sermayelerin zorbalıklarını yıkmak, kaldırmak için savaşır.» Yeşilordu, köklü toprak reformu, demokratik bir düzen, sosyal kurtuluş, halk egemenliği, hükümeti için savaştığını 32 maddelik bir programla halka sunmuştur.

50 bin gerilla – çete vardı. Bilindiği gibi, 1. Dünya Savaşında ordudan kaçanların sayılan milyonu buluyordu. Halk, emperyalist savaşa karşı olduğunu ordudan kaçmakla ortaya koyuyordu. Kaçanların çoğu silâhıyla dağa çıkıyordu. İdamlar, kurşuna dizmeler, hiç bir şey bu direnişi kıramadı. Yeşilordu örgütü, gerillalar, çeteler, çoğu bunlardan kuruldu. Emperyalist savaşa gitmeyenler, kurtuluş savaşına seve seve atıldılar. Esirlikten dönenler, Sovyetler'de, devrim sırasında gördüklerini, köylerinde, kasabalarında, yer yer uygulamaya koyuldular.

Böylesi bir politik hava içinde, yepyeni oluşmalar başladı. Kütahya'da, 1920 yılı başlarında, bir Gönüllü Halk Alayı kuruldu. Bu alayı, halk her şeyle, her yandan destekledi. Alay komutanı Topçu İsmail Hakkı'ydı. Suphilerle öldürüldü. Merkez Komitesi, Politik Bürosu üyesiydi. Bu alay, Yeşilordu'nun bir koluydu. Ateş boylarında sonuna kadar savaştı. Onlar, Kızılordu'da gördükleri savaş yöntemlerini, savaş disiplini, halk ordusu ilkelerini uyguladılar.

Gene böylesi bir gelişme içinde, 1920 yılının Mayıs-Temmuz ayları arasında oluşan Türkiye Komünist Partisi kuruldu. «Parti» sözü ilk kullanıldı. Türkiye'de, komünist gruplar, komiteler, daha 1918 yılının sonlarında kurulmaya başlamıştı. Komünist Partisi adıyla, gizli, Eskişehir'de, 14 Temmuz 1920'de ortaya, savaş alanına çıkmıştır. Kurucuları kimdi? Salih Hacıoğlu, Affan Hikmet, Çete Ahmet, Zinetullah Nevşivan, Tersaneli Ahmet usta ve eski bir Bolşevik, İstanbul Üniversitesinde okumuş, Lenin'i çok yakından tanıyan Şerif Manatov. Komünist Partisi hemen,

özel bir çağrıyla: «İşçilere, köylülere, bütün halka» başvuruyor. Tüzük ve programını açıklıyor. «Türkiye Komünist Partisi kapitalizme, emperyalizme karşı, bunların boyunduruğunu kırmak, egemenliklerini yıkmak, devrim ve sosyalizm uğrunda savaşıacaktır. Halk cumhuriyeti hükümeti vücuda getirmek so sosyalizmi yerleştirmek için işçi sınıfını, emekçi yığınlarını örgütlüyecektir»diyor.

Ve halka somut savaş yolunu gösteriyor: «Anayurdumuzun bağımsızlığını, ve halkımızın özgürlüğünü ancak silâhla, ancak savaşla elde edebiliriz. Çeteler! Topraklarımızdan son yabancı eri, son düşmanı kovuncuya kadar savaşınız! Topraklarımızın bir karışını bile İngilizlere, Amerikalılara, onların yordakçısı Yunan kıralı ordularına bırakmayınız! Çeteler! İyi bilin, bütün halk arkanızdadır. İşçi, köylü arkanızdadır. Komünist Partisi yanınızdadır! Siz, çeteler, kendiniz işçi, köylü çocuklarınsınız!»

Gerillalar, çeteler iyice canlandı. 20 Temmuz 1920'de, çeteler Bursa kapılarında ölesiye savaşlara girdiler. Çeteler taşa, toprağa sarılıyor, karşı koyuyor. Bu haberi İngilizlerin «Times» gazetesi veriyordu. Düzenli ordu birliklerinin çekilip gittiklerini bildiriyordu.

Kurtuluş savaşı dar boğazlara girmişti. Ulusal bağımsızlık ve sınıf savaşları içiçe giriyordu. Bir yandan düşman bindirmişti. Bir yandan gerici, padişahlıkla, emperyalizmle bağlı güçler iyice baş kaldırmıştı. Yer yer ayaklanmalar birbirini izliyordu. Düzçe, Zile, Yozgat, Konya, Delibaş, Anzavor ayaklanmalarını Ankara hükümeti, elindeki düzenli ordu birlikleriyle bastıramadı. Çeteler, özellikle komünistlerin etkisinde, akıncı, atlı birlikler, Yeşilorduya bağlı silâhlı, vurucu güçler gericilerin ayaklanmalarını bastırmada kesin rol oynadılar.

Ortaya yeni bir sorun, daha doğrusu çok önemli ve birbirine aykırı iki istem güncel konu oldu. Düzenli ordu kurulması! Egemenliğini kurmak yolunu izliyen burjuvazi, eski ordunun kasnağı üzerinde, eski kadrolardan, komutanlardan, dağınık tümenlerden, kolordulardan ordu çıkarmak plânını yürürlüğe koydu. Öteyandan, ilerici güçler, komünistler, gelişmeleri göz önüne alarak, yepyeni, devrimci bir Halk Ordusu, demokratik bir halk hükümeti kurulması istemini ileri sürdüler. 1920 yılının Temmuz ayında, Erzurum'da çıkan «Albayrak» gazetesi: «Bir halk hükümeti, bir halk ordusu kurulması zorunluktur», diye yazıyordu.

M. Kemâl (Atatürk), daha 1920 yılının başlarında: «Sosyal bir devrime yanaşmadığını», «devrimlerden sakınmak gerektiğini» açıklıyordu. O günlerin belgelerinde, halk ordusu kurma akımının Meclise kadar girdiğini gösteriyor. Halkın eski ordudan yüz çevirdiğini, «bıktığını» söyleyenler oldu. Atatürk, çok sonraları, Meclisteki bir söylevinde bu olayı doğruluyor:

«Batı cephesinde, ordunun içinde, Millet Meclisinde eski düzenli orduyu kaldırmak akımı okadar kuvvetlendi ve genişledi ki, her yandan: «Bize eski ordu lâzım değil, onu dağıtmalıyız. Hepimiz Kuva-i Milliye (halk ordusuna) girelim sesleri gelmiye başladı» diyor.

Mecliste 80'in üstünde üyesi olan bir «Halk Zümresi» vardı. Komünistler, Yeşilorducular bunlarla bağlıydılar. Yeşilordu, Kızılorduya yakınlığını gizlemiyordu. Onunla sonsuz kardeşlik, bağlaşıklık kuracağını tüzüğüne yazmıştır.

Biliyorsunuz, Yeşilordunun ileri gelenlerinden biri Çerkez Etem'di. Korkunç bir provokasyona getirildi, kötü tuzağa düşürüldü. Bu olay, M. Suphilerin kahpece öldürdükleri günlere rastlar. Aslında rastlama değildir. Genel bir plânın ayrı dalları, başka bir yönüdür. Çerkez Etem, Sovyetler Birliği için, o zamanki Türk-Sovyet ilişkileri için çok ilginç açıklama yapmıştır. Diyor ki:

«Hakikaten Sovyet Rusya memleketimize maddeten ve manen çok ciddi ve samimi yardım ediyordu. Ankara'mızın, ihtilâl merkezi Moskova'yla münasebetleri günden güne artıyordu. Bolşeviklerin bize mühim, hattâ nakti muavenetleri, dostlukları inkâr edilemez. Bu dostluk her iki taraf için de gerekliydi. Lenin'in ilân ettiği, çekici hürriyet prensipleri boş laf değildi. Ben, Sovyet dostluğunun zaruretine inanıyor ve samimi taraftarlarından bulunuyordum.»

Böylesi bir görüşü savunan bir gerilla komutanına burjuvazi hiç dayanamazdı. Üstelik, halk arasında seviliyordu. Çoğu yerde halk Başkomutanı değil, onu alkışlıyordu. Başkomutan da böyle bir şeyi hiç çekemiyordu. Gericiler, Etem'e karşı ver yansın ediyordu. Çerkez Etem'in, onun komutasındaki atlı-akıncı birliklerin ağalara, zenginlere baskı yaptıklarını, kimi yerlerde eşraftan kimseleri kurşuna dizdiklerini, «bolşeviklerin dört yana yayıldığını» ortalığa saldılar. Bütün bu söylentiler kasıtlı yapıyor, bir kaynaktan geliyordu. Amaç, halk ordusu kurmak eğilimini kırmaktır.

Burjuvazi, yalnız eski orduyu diriltmek değil, eski Meclisi de geri getirdi. I. Büyük Millet Meclisinin yarısından çoğu Osmanlı Mebuslar Meclisi üyelerinden oluşturuldu. Sözün kısacası, kurulan devlet eski sistem üzerine kuruldu. Burjuvazi, eski devlet düzenini yıkmadı, bu mekanizmayı kırıp parçalamadı. Onu, kendi işine geldiği yönde, egemenliğini sürdürecektir yolda ayarladı. Böylece, seçim ve parlamento yolunu da tıkadı. Ulusal kurtuluş savaşının köklü, geniş bir demokratik devrim dönemine girmesini bu yoldan da kapadı.

Böyle olmakla birlikte, halktan gelen direniş vardı. Padişahlığın – sultanlığın kaldırılması, Cumhuriyetin kurulması. Yalnız varlıklı, egemen sınıfların çıkarlarına yarıyan, onlara ayrıcalıklar tanıyan, geniş halk yığın-

larını yana iten iki dereceli seçim sistemi yerine doğrudan doğruya, eşit haklı, gizli oylama yoluyla genel seçim sisteminin getirilmesi isteniyordu. Komünist Partisi, kurulduğu günden, halkın demokratik haklar için olan savaşını, gündemden indirmemiştir. Mecliste emekçi halkın, işçinin, köylünün temsil edilmesi üzerinde ayak diremiştir. Legal, parlamento savaşını kenara itmemiştir. Meclisi, parlamentoyu geniş halk yığınlarını savunan bir kurum, bir kuruluşa, böylesi bir araca çevirmek savaşını, TKP, bugün de gündemden indirmemiştir.

Burjuvazinin, devlet mekanizmasında, Mecliste kilit yerlerini tutmasına karşın, gene de, tepeden getirilmiş, zenginlerden, ağalardan, kompradorlardan, kimi eski İttihatçılardan oluşturulmuş olan Birinci Millet Meclisine, gene de oldukça ilerici, demokratik bir düzenden yana saygılar sızdıydı. «Halk Zümresini» bunlar oluşturdu. Yeşilordu legal, açık kurulmuştu. 14 sayı vardı. Halk Komünist Partisi de legaldi. O da Mecliste bir-iki sandalya tutmuştu.

Yeri gelmişken, ilginç bir olayı belirtelim. Bir yandan ateş boylarında savaşlar sertleşiyordu. Öte yandan Mecliste politik hava gerginleşiyordu. Burjuvazi egemenliği olduğu gibi avuçları içine almak için değişik ayak oyunlarına, zorbalıklara başvuruyordu. O günlerde Mecliste bir «patlama» oldu. Meclis, 98 oyla, çoğunlukla Tokat sayı Nazım'ı İçişleri Bakanı seçti. Bu sayı Yeşilorduyu ve Halk Komünist Partisi'ni tutuyordu. Meclis-hükümet başkanı M. Kemâl (Atatürk) hemen dayatıyor: «Ya o, ya ben» diyor. Seçilen İçişleri Bakanını yanına uğratmıyor. Çekilmiye zorluyor. Yeşilordu ve Komünist Partisi kapatılınca Tokat sayı da «İstiklâl Mahkemesi»nde yargılandı.

Bunca baskılara ve yeni kurulmuş olmasına karşın Komünist Partisi adım adım geliyor, yeni yeni konumlar kazanıyordu. Partinin 1. Kongresi toplandı. 10 Eylül 1920 yılı. Kongre bütün parti örgütlerini tek çatı altında birleştirdi. Türkiye işçi sınıfının, halkımızın tarihinde bu olay olağüstü bir önem taşır. Marksçı-Leninci, tek amaca bağlı, çelik disiplinli, eylem programı ve tüzüğüyle yepyeni tip bir parti ortaya çıktı.

Ankara hükümeti, önce kongrenin yeni başkentte yapılmasına yanaştı, sonradan bundan caydı. İzin vermedi. Oysa parti legaldi. Merkezi Ankara'daydı. Böyle olunca, Azerbaycan Sovyet Cumhuriyeti'nin Ankara'daki temsilcisi, hükümeti adına, Halk Komünist Partisi'nin kongresini Bakü'de yapabileceğini bildirdi. Delegeler, Türkiye'nin her yanından Bakü'ye gittiler. İstanbul'dan giden delegasyonun başında E. Nejat yoldaş vardı. Bu son zamanlarda, MİT ajanı Maocuların pek şişirdikleri, kendilerine «lider» tanıdıkları doktor Şefik Hüsnü (Değmer) ne 1. ve ne de 2. Kongrelerde bulunmuştur. Üstelik, 1922'de, Ankara'da toplanan 2. Kongreyi sabote etmiştir. Bu adam TKP'nin «kurucusu» murucusu değildir. Adı geç-

mez kurucular arasında. Onun adı başka türlü geçer TKP'nin tarihinde. Sıramızı bozmıyalım.

Kurtuluş savaşının daha yüksek bir aşamaya, demokratik bir devrime doğru gitme eğilimleri, Komünist Partisinin oluşması burjuvaziye iyice kuşkulandırdı, kaygıya düşürdü. M. Kemâl (Atatürk) o günlerdeki konuşmalarında, sık sık: «Memleketimizde sosyal bir devrim yapmak, komünist örgütünü yaymak için olağanüstü bir eylem başlamıştır. Fikir ve devrim taraftarları da bu örgütün yayılmasını kolaylaştırıyorlar» diye yakınmıştır.

Buraya kadar saydığımız veriler, Komünist Partisine, gerillalara, Yeşilordular'a karşı burjuvazinin gizlice hazırladığı «Genel Plân»ın kalıbını ortaya koyar. Bu plân, üç aşamayla, bir ay içinde uygulanmıştır. Plân gereğince, baştan, cepenin değişik kesimlerinden, atlı, yaya, topçu birliklerini İsmet (İnönü), Refet (Bele) paşaların komutasında, arkadan, gerillaların, çetelerin üzerine sürdüler. İki ateş arasında kalan halk çetelerinin çoğu kınıldı, kimi kaçabildiği tarafa kaçtı. Bu provokasyon, bu haince saldırı kurtuluş savaşının daha yüksek bir aşamaya, demokratik devrime dönüşmesi olanağını burjuvazinin topla, tüfekte, kan ve ateşle ezmesidir.

Arkasından, legal kurulan Halk Komünist Partisi'ne baskın yapıldı. 19 Ocak 1921'de, başta Salih Hacıoğlu, Affan Hikmet yoldaşlar olmak üzere parti militanları, Yürütüm Komitesi üyeleri tutuklandı. «İstiklâl Mahkemesi» bunlara 15'er yıl kürek cezalarını dayadı. Sürdü hepsini Anadolu'nun kalelerine.

«Plânın» en kanlı bölümü 28 Ocağı-29'a bağlayan gece uygulandı. M. Suphiler barbarca öldürüldü. Karadeniz'e döküldü. Oysa, Ankara'dan haber göndermişlerdi, M. Kemâl mektup yazmıştı. M. Suphi yoldaşa, Ankara'ya gelebilir, yerinizi alabilirsiniz demişti . . .

Komünist Partisi yeni boy atarken gelen bu kanlı saldırı korkunçtu. Ama, burjuvazi tarihin çarkını geri çeviremedi. İşçi sınıfının direnişlerini kıramadı. Komünist Partisinin gelişmesini durduramadı. Bu, olacak bir şey değildi.

15 Ağustos 1922'de TKP'nin 2. Kongresi Ankara'da, yarı legal-açık, yarı gizli, Küçükcesat bağlarında toplandı. İçişleri Bakanlığı izin vermişti. Kongre Millet Bahçesindeki tiyatro salonunda açılacaktı. Polis sinemayı yaktı. Ama bu provokasyon kongrenin yapılmasını durduramadı.

Kongrenin gündemi, bir ay önceden bütün il örgütlerine gönderilmişti. Gazetelerde yayınlanmıştı. «Bolu» gazetesi, 18 Temmuz 1922 sayısında gündemi olduğu gibi basmıştı. 12 madde vardı gündemde: Genel Kurulun raporu. Parti program ve tüzüğünde değişiklik. Ankara hükümetinin iç ve dış politikası. Emperyalizme, gericilere karşı savaşta komünistlerin, sosyalistlerin, halkçıların cephe birliği. İşçi ve sendika sorunları. Toprak

reformu. İşçi, köylü ve aydınların bağlaşıklığı. Kominternin III. Kongresine gidecek delegelerin seçilmesi. Yeni Genel Kurulunun, Genel Sekreterin seçilmesi. Kongre Salih Hacıoğlunu Genel Sekreter seçti. Kongreye kardeş komünist partilerinden konuk delegeler gelmişti. Fransız Komünist Partisi'nden Jak Sadul yoldaş konuştu. Komintern'in temsilcisi Zorin yoldaş, Alman Komünist Partisi Merkez Komitesi'nden bir yoldaş söz aldılar. Kongre 5 gece sürdü.

Kongre tarihsel bir dönüm, bir dönüşüm yapıyordu. Böyleyken, İstanbul örgütü, çağıldığı halde, katılmadı. Neden delege göndermedi? Şefik Hüsnü niye gitmedi? Zorluk mu vardı? Yok. Oysa Kongre tarihsel kararlar aldı. Ulusal kurtuluş savaşını utkuya ulaştırmak, düşman ordularını, emperyalistleri Anayurdumuzdan silip atmak için bütün ulusal güçlerin ateş boylarında, omuz omuza vermesini, bu savaşı daha yüksek bir aşamaya, demokratik devrime yükseltmek için Ulusal Demokratik Cephe belgisini ileri sürdüydü. Doktor bey buna yanaşmadı. Hesaplarının çok başka olduğu, sonraları ortaya çıktı.

TKP'nin savaş tarihini yeni kuşaklar, yeni parti kadroları çok az biliyor. Parti 52 yıldır yasaklanmış, illegaliteye itilmiştir. Gizli çalışma zordur. Bir çok olaylar ya gölgede kalıyor, ya derinlere gidiyor.

TKP, kurulduğu günden hem burjuvaziye, emperyalizme karşı, hem işçi sınıfı içinde, kendi içinde başveren küçük burjuva akımlarına, her soydan ve boydan likidatörlere, polis ajanlarına karşı, sapık, burjuva ideolojilere karşı savaşılmıştır. M. Suphi yoldaş, Temmuz 1920 yılında, Parti Okulunda yaptığı konuşmasında: «Komünist Partisi içine sızan burjuva akımlarına karşı kesin davranmak, partimizi temiz tutmak, onu gözbebeğimiz gibi korumak her komünistin borcudur», diyor. Biz, M. Suphi yoldaşın bu Leninci uyarısını, öğütünü kulağımıza küpe yapmışızdır. M. Suphi yoldaş, bununla birlikte, işçi sınıfının, Komünist Partisinin, bütün ilerici güçlerin savaş birliğini, bu güçlerin bölünmezliğini, işçi-köylü bağlaşıklığını, bu uğurdaki savaşta TKP'nin kesin rolünü her zaman belirtmiştir.

1. Kongrede bütün delegeler, TKP'nin birliğini savunmuştur. Kongre, ulusal kurtuluş savaşına komünistlerin geniş ölçülerde katılmasını şart koşturmuştur. Bu savaşın işçi sınıfı, geniş halk yığınları yararına sonuçlanabilmesi için Marksçı-Leninci ilkelere sınıksız bağlı, çelik disiplinli bir Komünist Partisinin varlığını gerekli saymıştır. Kongre partinin önüne tarihsel ödev ve görevler koydu. «Emekçilerin en yakın ve canlı sorunlarını, halkın demokratik istemlerini çözmek, bunlar için savaşmak, emperyalistlerin memleket içinde destekleri olan sömürücü sınıfların, burjuvaların, ağaların, asalakların sömürsünden, ezgisinden bu geniş yığınları kurtarmak için savaş başta gelen ödevdir», dedi. Kongrenin bu kararları bugün de geçerlidir.

Ulusal kurtuluş savaşı çetin, bileşik bir savaştır. Ulusun, halkın, değişik sınıfları, katmanları bu savaşa katılıyor. TKP, belirttiğimiz gibi, ulusal kurtuluş savaşının içinde mayalandı. Bu savaşa tâ baştan katıldı. Savaşın ileri ateş boylarında yer aldı. Bu parti, yalnız ulusal kurtuluş değil, köklü sosyal kurtuluş, yepyeni bir dünya – sosyalizm uğrunda devrim savaşına atıldı. En başta işçi sınıfının birliğini sağlamak, köylüyle bağlaşıklığını kurmak, geniş yığınları bu savaflara çekmek ve savaşta işçi sınıfının hegemonyasını kurmak için öteden beri direnegelmıştır.

Önemli daha bir etken vardır. Çağımız kapitalizmden sosyalizme geçme çağı, sosyalist devrimler, ulusal kurtuluş devrimleri çağıdır. Bir sosyalist ülkeler sistemi kurulmuştur. Dünya çapında çözümleyici, ana güç budur. Başında Sovyetler Birliği vardır. Bu ülke, bu devlet ulusal kurtuluş savaşlarından yana olmuş, başı savunma yolundan şaşmamıştır. Bütün bunların Türkiye üzerinde etkileri sürekli kendisini göstermiştir.

Türkiye’de ulusal kurtuluş savaşı doğrudan doğruya Büyük Oktobr’un etkileri altında başladı. Yepyeni bir dünya, Türkiye’nin başı ucunda kuruldu. Sosyalizm ülkü ve ilkeleri hızla yayılmaya başladı. Türkiye küçük burjuva denizi. Böylesi sosyal bir ortamdan gelen değişik akımlar, sürekli işçi sınıfına, onun partisine sızmak için kanallar bulmuştur. Bu katmanlardan gelenler, burjuva ideolojisini, kendilerinin sapık, yanlış, zararlı görüşlerini de sırtlarında taşımışlardır. Bunlar, burjuva, küçük burjuva düşünce giysilerini kapının önünde bırakıp, Komünist Partisine girmemişlerdir. Bu ters akımlara karşı savaş sürekli ve sürdürülecektir. Bu, tarihsel zorunluktur. İşçi sınıfının ideolojisini, Marksizmi-Leninizmi temiz tutmak!

Komünist Partisi’ne burjuvazi bir yasak koymuştur. Onu illegaliteye itmiş, gizli çalışmaya zorlamıştır. Sonra, 55 yıldır, aralıksız, sürekli sert bir baskı vardır işçi sınıfına karşı, onun partisine, TKP’ne karşı, ilerici güçlere karşı. Aralıksız tutuklamalar, yargılamalar, sürgünler, hapisler sürüp gidiyor. Evet, bu kanlı, kansız sert baskılar ne işçi sınıfının savaşını durdurabiliyor, ne Komünist Partisi’ni ortadan kaldıracak. Bu, burjuvazinin elinde değildir. Ama etkisiz de değildir. Bu tutuklamalar, baskılar, yargılamalar, aynı zamanda Komünist Partisi kadrolarını, bir bakıma, kalbura vurmak gibi bir nitelik te taşıyor. Yarı yoldan dönenler, korkaklar, dönecekler şapır şapır dökülüyor. Bunlardan kimileri burjuvazinin ayaklarına kapanıyor. Kimi ajan oluyor. Kimi çekip gidiyor. Kimileri de «sosyalist», «komünist» rozetini zaman zaman çıkarıp gösteriyor. Likidatörler, bozguncular, provokatörler bunların arasında eksik değildir.

Son zamanlarda, bu gibiler iyice baş kaldırdılar. Bu da rastlama değildir. Sınıf savaşları, işçi hareketi, sendika, gençlik, öğrenci direnişleri yoğunlaşıyor. Komünist Partisi bu gelişmelerin içinde güçleniyor, hareketleri etkiliyor ve savaşın ön sıralarında yer alıyor. Bundan ötürü, Mao-

cusu, Troçkisti, likidatörü, bozguncusu, burjuvaziyle birlikte, polisle birlikte, TKP'ne saldırıyor. Perinçekçisi, Emin Sekun'u, Mehmet Oktay'ı, Kuvılcımcısı, her soydan ve boydan provokatörü TKP'nin savaş geleneklerine, birikimlerine pis tırnaklarını uzatıyor. Kendilerine «sosyalist» diyenlerden kimileri, sahte partiler kuranlar, «işçi sınıfının partisi yoktur», «herkes darmadağınaktır» diye tutturmuşlardır. TKP'ni «yok» sayıyorlar. Her biri, bir parti kurmak gösterisi yapıyor. Bunlardan kimileri, örneğin Perinçekçiler, Türkiye Sosyalist Partisi'ni oluşturanlar, ölüleri diriltiyor. Katmerli, kaşerlenmiş, ölmüş gitmiş Kuvılcımlı'yı, Şefik Hüsnü Değmer'i kendilerine bayrak yapıyor. Komünist Partisi'nin karşısına bu dönepleri, mevtaları çıkarıyor.

Şefik Hüsnü Değmer. Varlıklı bir ocaktan, kökenden gelme. Fransa'da okumuş. Eski Fransız sosyalistlerinin etkisi altında gelişmiştir. Hiç bir zaman Marksist-Leninist olmamıştır. Bölücüydü. Oportünistti. Ve kariyeristti. Eline fırsat geçtikçe, parti içinde zorbalık yapmıştır. Bu adam, Komünist Partisi'ne, 1919–1920 yıllarında kurulan «Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası»ndan gelmiştir. Bu partide kimler yoktu. Hakkı Behiç, Nizamettin Ali, Nafi Atuf Kansu, daha bir çok burjuva, küçük burjuva aydınları. Bunların çoğu CHP'ne gittiler. Kimi bu partiye sekreter, kimi onun ideoloğu oldu. Bu partinin içinde Sadrettin Celâl Antel, Etem Nejat gibi komünistler de vardı. Ve Şefik Hüsnü'yle bunlar arasında sürekli bir savaş geçmiştir. S. C. Antel ve E. Nejat sosyalist örgütlerin cephe birliğini, işçi sendika hareketinin birliğini savunuyordu. O zamanki Sosyalist Partile eylem birliğini ileri sürmüşlerdi. Sosyalist Partinin Genel Sekreteri Mustafa Fazıl Çöl, Komintern'e yazdığı bir mektupta, bu partinin başkanı Hilmi'yle Doktor Şefik Hüsnü'nün eylem birliğine karşı olduklarını, her ikisinin de bozguncu olduklarını belirtiyor. Şefik Hüsnü, bu bölücülüğünü 1945'te daha açık ortaya koymuştur. Bir yandan TKP'nin gizli örgütlerini açığa çıkarmıştır. Öte yandan da sosyalist akımların, iki legal partinin birleşmesini engellemiştir. Açıkçası, sosyalist hareketi bölmüştür. Komünist Partisi'ni, sosyalist hareketi faşist Recep Peker hükümetinin yumrukları altına atmıştır.

İstanbul TKP'nin ana yuvalarından biridir. Parti komiteleri daha 1919 yılında kurulmuştur. Haliç fabrikaları TKP'nin ilk kalelerinden biridir. 1919 Ekim ayında 2 binlik tersane işçilerinin grevini Haliç Komitesi yönetmiştir. Bu komiteyi, M. Suphi yoldaşın yetiştirdiği, İstanbul'a gönderdiği komünistler kurmuştur. Partinin 1. Kongresinin raporunda, M. Suphi yoldaş, bu komite üzerinde duruyor, çalışmalarını örnek olarak gösteriyor. Şefik Hüsnü'nün bu tarakta bezi yoktur.

Önemli başka bir olaya daha değinmek zorunluktur. Maocular, Marks'tan, Lenin'den, devrimden, M. Suphi'den söz ediyorlar. Dedik, TKP'nin savaş birikimlerine kirli tırnaklarını uzatıyorlar. Görülüyor, Marks'tan,

Lenin'den, M. Suphi'lerden, TKP'den söz etmeden hiç bir şey yapamıyacaklarını anlıyorlar. Sözün açıkçası, bunları baltalama girişimlerine, provokasyonlarına, polis ajanlıklarına paravana yapmak çabası gösteriyorlar. M. Suphi'yi karşıdevrimci, bozguncu Mao'nun yanına koymak, Mao'yu Lenin'le yanyana getirmek en büyük alçaklıktır.

Ş. Hüsnü, hiç bir zaman M. Suphi'yi partimizin kurucusu olarak tanımamıştır. Onu hiç bir zaman sevmemiştir. Şefik Hüsnü, partinin kurucularından Salih Hacıoğlu'na, Affan Hikmet'e, Vanlı Makinist Kâzım'a, pırıl pırıl bir komünist olan Seyfi ustaya karşı, partinin bir çok işçi sınıfından gelme militanlarına karşı en zebanice davranmıştır. Bu adam, parti kadrolarını kırmakla polise, burjuvaziye yardım etmiştir. Salih Hacıoğlu'nu partiden atmak için en çirkin entrikalara başvurmuştur. Salih Hacıoğlu'na ve diğer gerçek komünistlere karşı entrikalar çevirirken, açıkça «Türkiye'de Komünist Partisine lüzum yok» diyen, provokatörlüğü ortaya çıkan ve partiden kovulan Şevket Süreyya Aydemir'le birlik olmuştur. Komintern'in Kontrol Komisyonu, Salih Hacıoğlu'nu temize çıkarmış, Şefik Hüsnü'yü «küçük burjuva entrikacısı» olarak nitelemiştir.

Komünist Partisi'ne: Vedat Nedim Tör'leri, Mihri Belli'leri, Hasan Ali Ediz'leri, Hikmet Kıvılcımlı'ları getiren odur. Hepsî provokatör. Hepsî döknek. Bir Viyana «kongresi»nden söz ediyor provokatörler. Bir kez, 1926'da, Viyana'da partinin konferansı toplandı. Bu konferansta: Nâzım Hikmet, Baytar Mehmet, Hamdi Şamil, Faik usta ve Şefik Hüsnü'yle yamağı Vedat Nedim Tör vardı. Konferans, çatışmalı oldu. İki birbirine aykırı görüş, akım karşıkarşıya geldi. Nâzımlar Leninci ilkeleri savundular. Parti programı ve tüzüğü üzerinde görüşler birbirinin tersiydi. Ş. Hüsnü, konferansta oportünistliğini açıkça ortaya koydu. Leninci parti ilkelerine, parti örgütlerinin üretim alanında, fabrikalarda, iş yerlerinde kurulma prensibine karşı çıktı. Partinin yüzeyde, yığınlardan kopuk bir örgüt olarak kalmasını savundu. O, partiyi burjuvazinin kuyruğuna takma yolunu tutmuştu. İleri sürdüğü tezler, program taslağı Leninci hesaba kitaba uymuyordu. Örgüt görüşleri, fabrikalarda yuvalanmak, örgüt temellerini buralara dayama ilkelerine aykırıydı. Ajitasyon, propaganda da öyle. Adamın elinde iler tutar tarafı olan bir belge yoktu. Ne yaptı. Herşeye: «evet», «olur» dedi. Ve, Vedat Nedim Tör'ü sekreter yaptı. Vedat Nedim, 1927 tutuklamasında bir polis gibi davrandı. Bildiği herşeyi, örgütleri ele verdi. Provokatörlüğünü gösterdi. Bundan sonra Yapı Kredi Bankasına kapılındı, 1927 komünist tutuklamaları, yargılamaları Ş. Hüsnü'nün bütün bölücü, entrikacı niteliğini de ortaya koydu.

Ş. Hüsnü, hiç bir duruşmasında, çıkıp: Ben Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesiyim, hatta parti üyesiyim dememiştir. Hep: «Amele işçileriyle uğraşırım» sözünü gevelemiştir. Komünist Partisi'nin politikasını, savaş platformunu, programını açık seçik savunmamıştır. 1946 tutukla-

masında, polisin eline, iki çuval dolusu, partinin gizli belgelerini vermiştir. Bir çok komünist, o zaman, bu belgeler yüzünden, korkunç işkencelere uğradı, uzun yıllar hapis cezası giydi. Sonra, daha 1937'de, Merkez Komitesi'nin ve Komintern'in özel bir kararıyla, Şefik Hüsnü Politik Büro'dan çıkarılmış, yöneticilik görevi yapamayacağı kendisine bildirilmiştir. Ş. Hüsnü partinin bu kararını da çiğnemiştir. Baş almak hastalığı onu mezara kadar bırakmamıştır.

TKP'ne, Sovyetler Birliği'ne, Lenin'in partisine, bu partinin yöneticilerine dolu dizgin saldıran, Sovyetleri Amerikan emperyalizmiyle bir tutan, ona olmadık iftiralar yağdıran: «sosyal emperyalizm», «oportünist» gibi bir sürü ipe sapa gelmez Pekin ağzıyla konuşan MDD'ciler, Perinçek'çiler, kendilerini «komünist» diye satmaya çalışıyorlar. Bunları, Ankara'da basıyor, dağıtıyorlar. Paraları var. Çolakoğlu gibi tüccarlar, Adana'nın büyük çiftlikçileri «miras», «bağış» diye bu örgüte milyonlar sağlıyorlar. Buna da şaşmamalı. Vehpi Koç Fonu, Eczacıbaşı Fonu, MIT bunları kayırıyor. Faşist komandoları besliyen, onları silâhlandıran, bunları işçilerin, öğrencilerin üzerine süren büyük burjuvazi Maocuları da kanatları altında palazlandırıyor.

Maocular, TKP'nin eski programına sarılıyorlar. Onu reklâm ediyorlar. Daha IV. Kongre, pek çok eksikleri, yanlış ilkeleri olan ve değişen Türkiye'nin durumuna, uluslararası komünist hareketteki gelişmelere aykırı düşen bu programın değiştirilmesini öngörmüştür. Ve bugün yürürlükten kaldırılmış, yenisi yapılmıştır.

Hikmet Kıvılcımlı'ya gelince. Komünist Partisi içinde ayrıcalık, bozgunculuktan başka bir şey yapmamıştır. 1929'daki büyük tutuklanma onun yüzünden olmuştur. Merkez Komitesi'nden gizli gruplar kurmuş, lümpenlerden, dejenere öğelerden, provokatörlerden «örgütler» kurmuştur. Pek çok komünistlerin canını yakmıştır. Ve sonra, İzmir'de, açık yapılan duruşmada, TKP'yi savunmak şöyle dursun, Marksizmden uzak, boşboğazın biri olduğunu ortaya koymuştur. Bu adam manyaktı. Kalpazandı. Zıppırın biriydi. Komünist morali yoktu. Bu yüzden TKP'den kovulmuştu. Diyorklar ki, uzun yıllar yattı hapislerde. Bu, hiç bir şey değiştirmez.

Burjuvazi, Kıvılcımlı gibilere hem sopanın, hem paranın ucunu göstermek taktiğini, yöntemini çok kullanmıştır. Sonra, MIT'in içinde, tâ ötedenberi, burjuvazinin değişik kollarına bağlı akımlar, öğeler vardır. Bakıyorsunuz, CHP zamanında, komünist tutuklamalarında kimilerine hiç bir şey olmuyordu. DP zamanında kodesi boylamıştır. Daha bir belge. 1926'da, bir Mercan Altunyan olayı geçti. MAH'ın, polisin içinde iki kol birbirini kurşunladı. Bu, anti-komünist bir kampanya idi. Kabak kendi başlarına patladı. Kazdıkları kuyuya düştüler.

Kıvılcımlı, 1934'ten sonra dümeni başka tarafa çevirdi. O zamanki verilere göre, MAH bir kadın eliyle onu avladı. Nazım'la içeri düşmesi,

gene onun provokasyonundan gelmiştir. Donanmada «ayaklanma» çıkarma kışkırtması ondan gelmiştir. Plânı gizli polis hazırlamıştı. Ama, olayların gidişi, provokatör ajanın da içeriye alınmasını gerektirmiştir. Gene MAH'ta gruplar çarpışmıştır.

General eskisi Madanoğlu, sonra Tabii Senatör Acuner Senato'da, 12 Mart olaylarından sonra, bazı açıklamalar yaptılar. Kıvılcımlının, Mihri Belli'nin MİT ajanı olduklarını söylediler. Olaylar bunu doğrulamıştır.

Kıvılcımlının: «Daha çocuk denecek yaşta kurtuluş savaşına katıldığı» bir masaldır. «Emekçi» dergisi, Kasım 1974 sayısında, adamı tavlama için, bunu «kendilerinin uydurduklarını» yazdı. Demek oluyor ki, MİT'e böylesi bir şişirme gerekliymiş.

Başka bir olay. 12 Mart öncesi, daha Genelkurmay Başkanı Tural paşa zamanı, ordu birliklerinde anti-komünizme hız verilmişti. İşte tam o sıralarda, Kıvılcımlı, sık sık Deniz Harp Lisesine, kışlalara gidiyor, konuşmalar yapıyor. Bu konuşmaları teypte alınıyor ve ordu birliklerinde dinletiliyor. Sözü'nün açıkçası, anti-komünist kampanyaya aktif katılıyor. Kıvılcımlı Sovyet düşmanlığını, Çekoslovakya olayları sırasında, «Türk Solu» dergisinde, bütün iğrençliğiyle kusmuştur. Bu nedenle, onun, Amerikancı generallerin kanatları ve MİT'in eli altında, onların yönergelerine göre, kışlalarda anti-komünizm curcunasına katılması şaşılacak bir şey değildir.

Bu adam, DP zamanı bir «Vatan Partisi» kurdu. DP'yi, Bayar'ı-Menderes'i koltukladı. Bunları «demokrasi» şampiyonu gösterdi. Amerikan «demokrasisi»ni göklere çıkardı. Amerika'nın «askerci olmadığını» programına koydu. Amerikan emperyalizminin saldırganlığını, DP'nin, Bayar'ların, işbirlikçi burjuvazinin Türkiye'yi NATO'ya bağladıklarını, Amerika'nın Türkiye üzerindeki hegemonyasını, baskısını, hepsini görmezlikten geldi. Yok saydı.

İşte böylesi bir ajanı, sapığı TSİP yöneticileri kendilerine bayrak yapmışlardır. Kılavuzu böylesi bir karga olanlardan halka ne hayır gelir!

«Katkı» dergisi, Aralık 1974 sayısında, TSİP üstüne bir açıklama yaptı. Bu partinin sözcülüğünü yapan «Kitle» gazetesinin: «Hürriyet Holdingin koltuğu altında icra-i sanat etiğini» yazdı. Fotoğraflar, belgeler bastı. TSİP'in, merkezi New York'ta olan ve CIA'nin emrinde bulunan «Uluslararası İşçi Birliği»ne, bunun bir alt kolu olan «Orta Doğu İşçi Birliği»ne bağlı olduğunu somut verilerle göstermeye çalıştı.

Ateş olmiyan yerden duman çıkmaz, derler.

Memlekette günden güne ağırlaşan bir durum vardır. İşbirlikçi burjuvazi, ilerici güçlere, en başta işçi sınıfına, sendikal harekete, gençlik, öğrenci direnişlerine karşı açık baskı, terör yürütüyor. Faşist komando-

lar, her gün üniversitelere, fakültelere, ilerici öğrencilere silâhlı baskınlarını arttırıyor. Faşizm kanla, kurşunla geliyor. Sıkıyönetim komutanlıkları bütün grevleri, sendika hareketlerini yasakladı. Sancarlar, kukla İrmak hükümeti, faşizme yolu açıyor.

Öte yandan, bu faşist zorbalıklara karşı yığınlar arasından gelen bir direniş vardır. İşçi sınıfı, grevleriyle, ilerici, yurtsever öğrencilerin direnişlerine arka çıkmakla ön sıralarda savaşıyor. Komünist Partisi var gücüyle bu ulusal boyutta, memleket çapında yığınların karşıkoşuşlarını destekliyor. Komünist Partisi'nin, komünistlerin yeri bu savaşın içindedir. TKP, bütün anti-faşist güçlerin, örgütlerin, işçilerin, köylülerin, köyde, kentte bütün halk yığınlarının savaş birliğini oluşturmaya çalışıyor. Anti-faşist, ulusal, demokratik cephe oluşturulması amacıyla, ilk adım olarak, memleket çapında forumların kurulmasını, toplantılar yapılmasını, grevlere, gösterilere gidilmesini ileri sürüyor. Bu öneri: Demokrasiden, ulusal bağımsızlıktan yana ve faşizme karşı olan bütün güçler birleşiniz! çağrısıdır. Bu belgi yığınların, halkımızın haykırışıdır.

Komünist Partisi, işçi sınıfının, bütün yurtsever güçlerin birliğini parçalayan Maoculara, sahte sosyalistlere, bozgunculara, her soydan ve boydan burjuva ajanlarına, Amerikan uşaklarına karşı savaşını daha da güçlendirecektir.

Komünistleri, ilerici yurtseverleri tutuklamalar, öldürmeler sürüp gidiyor. İşbirlikçi burjuvazi kanla, ölümle bunalımların burgacından kurtulmak için debelenip duruyor. Bu kanlı terör, halkımızın savaşını durdurmaz.

M. Suphilerin öldürüldükleri günün üzerinden 54 yıl geçti. M. Suphi yoldaş, 1920 yılının başında, memlekette 400 komünistin tutuklandığı haberini alıyor. «Yeni Dünya» gazetesi haberi yayıyor. M. Suphi: «Bolşevizm, her kesilen budak üstünden 40 dal veren uluslararası bir ağaçtır!» sloganını gazeteye yazıyor.

TKP böylebir savaş geleneğini güncel atılımlarıyla sürdürüyor.

28. 1. 1975

Türkiye Komünist Partisi'nin 12 Eylül 1922'de yasaklanması üzerine Merkez Komitesi'nin protestosu

Türkiye Büyük Millet Meclisi hükûmetine

Burjuva efendiler,

Bugünlerde Avrupa emperyalizmine karşı bir zafer kazandıran Türkiye'nin işçileri ve fakir köylüleridir.

Sizi bugüne kadar ekmeksizlikten, parasızlıktan, silâhsızlıktan sıkıntı çekirtmeden memleketin efendisi yapan, bir milli hükûmetin dağılmadan yaşamasını sağlayan Türkiye işçi ve köylüleridir.

Siz bu hükûmet sandalyasına işçi ve köylüleri merdiven yaparak çıktınız.

Avrupa emperyalizmine karşı Anadolu'da üç yıl süren silâhlı savaşta, bu Kuva-i Milliye savaşında, işçi ve köylü sınıfından fazla bir fedakârlık yapan başka bir sınıf yoktur.

Kendi hakları ve hürriyetlerine kavuşacağı vaadedilmiş olan işçi ve köylüler bu kanlı savaşta hiç bir fedakârlıktan çekinmediler. Elindeki malını, evlâdını, kanını ve canını bu yolda saçtı ve döktü!

Türkiye işçi ve fakir köylülerinin savunucusu olarak kurulan Komünist Partisi, onun kızıl sancağı altında toplanan bütün işçiler ve köylüler, yığın çoğunluğunun izlediği ulusal savunma politikasından ayrılmadı. Hükûmete, onun dış politikasında bağımsızlık ve emperyalizme karşı savaş politikasında daima yardımcı kaldı.

Uluslararası emekçi güçlerinin yardımını sağlamaya çalıştı. Türkiye işçi sınıfı sınıfsal çıkarlarını bütün zıtlıklarına, karşıtlıklarına, kendi durumunun günden güne kötüleşmesine, vurguncularının soygunlarına, jandarmalarının baskı ve ezgisine rağmen, iç politikada cesur ve metin olmaya çalışmış, ulusal savaşın süresince kendi sınıf ve haklı isteklerini gözden çıkarmamıştır.

Siz, boş ve yalancı vaadlerden, laftan başka bir şey yapmadınız.

Bir zamanlar hepiniz bir danışıklı «Komünist Partisi» bile kurdunuz, kalpaklarınıza kırmızı tepelik geçirdiniz.

Mecliste ve gazetelerinizde: Anadolu'da basın hürriyeti, toplantı hürriyeti, görüş, kanat, fikir hürriyeti olduğunu, sansür ve zulüm gibi kötülüklerin yok edildiğini yaygaralarla yadınız. Bunları siz, utanmadan Meclisinizin tutanaklarına bile geçirdiniz.

İşçi ve köylülerin omuzları üzerinde kurduğunuz tahta oturduktan sonra bütün vaatlerinizi unuttunuz. Yalancı olduğunuz meydana çıktı. 12 Eylül 1922'de, «Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası»nın (Halk Komünist Partisi'nin) yasaklandığını ilân ettiniz. Böylece Türkiye işçi ve köylülerinin örgütünü, sesini boğmaya kalkıştınız.

Hayır efendiler, hayır!

Komünist Partisi bir varlıktır. Bu parti yasalara göre kurulmuştur. Onu yasaklamaya hakkınız yoktur. Türkiye Komünist Partisi sınıfsal bir varlıktır. O, Türkiye işçi ve köylülerinin partisidir. Bu sınıflar var oldukça, o da yaşayacaktır. Bu sınıflar yok edilemez. Partilerini de yok edemezsiniz. Komünist Partisi uluslararası bir varlıktır. Uluslararası proletarya ordusunun Türkiye'deki bir koludur. Uluslararası bu ordu var oldukça, siz o partiyi yok edemezsiniz. Bunun için Meclisten bir kanun çıkarsanız bile hiç bir şey yapamazsınız. Bizim işçi ve köylülerimizin partisi, bizim sınıflarımız gibi daima ayakta duracaktır.

Partimizi yasaklamak, gazetelerimizi kapatmak ve arkadaşlarımızı zindanlara doldurmak, Avrupa emperyalistleriyle pazarlıklara girişmek yolundaki tutumunuzla bağlıdır. Komünistler, politikanızın içyüzünü halka açarak maskelerinizi yere düşürmektedir. Memlekette gerçek reformlar, sosyal devrimler isteyenleri susturmak istiyorsunuz.

Evet, biz işçi ve köylüler biliyoruz sizin saldırılarınızdan, iftiralaraңызdan kasıt budur.

Fakat, emin olunuz biz Türkiye komünistleri susmayacağız. Bu haksız ve barbarca saldırılarınızı kesinlikle protesto ederiz.

Kahrolsun yalancı ve gaddar burjuva politikası!

Yaşasın işçi ve köylülerin kurtarıcı ideolojisi!

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

*Genel Sekreter Salih Hacıoğlu
Kızıl Sendikolar Genel Sekreteri Mahmud
Gençler Birliği Bürosu
TKP MK Kadınlar Kolu Şefi Cemile
Komintern'in Üçüncü Kongresi'ndeki Türkiye
delegasyonu Sekreteri Orhan (Sadrettin Celâl Antel)*

Sınıf partisi'yiğın partisi (2)

A. Saydan

Devrim süreci ancak işçi sınıfı partisinin yığınsal bir örgüt niteliği kazanmasıyla sağlam ve sosyalizme yönelik gerçek kurtuluş yoluna girebilir. Sosyal demokrasinin, İkinci Enternasyonal'e bağlı «sosyalist»lerin, bugüne kadar bir sosyalist düzen kurdukları görülmedi. Sosyalizme doğru yöneldikleri de görülmedi. Fransa'da ve Portekiz'de sosyalist parti yöneticilerinin burjuva düzenine, burjuva parlamentarizmine bağlılıklarını, kapitalizmin çöküş devrinin en kritik zamanlarında belirtiyor, kapitalizmin imdadına yetişmek istediklerini görüyoruz. Çöken kapitalizme imdada koşuyorlar.

Çeyrek yüzyıldan fazla iktidarda bulundukları İskandinav ülkelerinin çoğunda bir takım «reformlarla» kapitalist düzeni kurtarmak yönünde Kautski'nin, Bernstein'ın revizyonist teorilerini uygulamaktan ileri gidemediler. Gidemezlerdi de. Sosyal demokrasi hiç bir zaman burjuvazinin «işlerini» yönetmek ve reformlarla onun ömrünü uzatmak iddiasından öteye geçen politik bir program savunamamıştır.

Burjuvazi, her zaman, sosyal demokrasi eliyle işçi sınıfı partisinin gelişmesini engellemek, yığın partileri yaratmak, kapitalist düzeni bu yoldan yürütmeyi toplum gelişmesinin konkre aşamalarında denemiştir. Bugün Türkiye'de burjuvazinin, emperyalizmin ve işbirlikçilerinin, işçi sınıfına, demokratik güçlere, genellikle emekçi yığınlarına karşı saldırısı değişik kollardan, değişik yöntemlerle geliyor. Bir yandan faşist saldırılar, fabrikalarda, fakültelerde işçi ve devrimci öğrenci hareketi, anti-emperyalist kuruluş akımlarını ezmeye çalışır, Kıbrıs saldırısını bu amaçla kullanmaya yönelirken, sıkıyönetimleri bu amaçla süregen bir hale getirirken, sarı sendikacıları besleyerek işçi sınıfının sendikal hareketini dumura uğratmaya çalışırken, bir yandan işçi sınıfının politik örgüt kurmasını engellemeye, onu Bilimsel Sosyalizmden yoksun bırakmaya, daha doğrusu işçi sınıfını sınıf savaşında burjuva ideolojilerine bağlamaya çalışıyor. Maoçuluğun, Kuvılcımcılığın işçi hareketindeki iflâsından sonra, şimdi de «sosyalist birlik» gibi cilâlı bir sloganla burjuvazi bazı ajanlarını ileri sürüyor. «Sosyalist Birlik» adı ile bir derginin etrafında kümelenen bu adamlar, bütün sosyalist akımları birliğe çağırıyorlar.

Oysa Türkiye'de sosyalist akımlar yoktur. Kendine sosyalist adını veren her akım sosyalist değildir. Türkiye'de Komünist Partisi vardır. Onun ille-gale zorlanmasından yararlanarak, burjuvazinin dolaylı veya dolaysız yollardan ortaya attığı «sosyalist» gruplar vardır. «Sosyalist Birlik»çiler TKP ile bütün öteki grupları bir sayarak «birlik» çağrılarında bulunuyor.

Emperyalizmin yan gücü haline gelmiş Maocuları, Troçkistleri, İkinci Enternasyonalci küçük burjuva «sosyalizm»i hepsi bu adamlara göre sosyallisttir. Birleşmeleri ve bir parti kurmaları gerekir.

Reformistlerle, oportünistlerle devrim yapmaya kalkışanların tutumu, Lenin'in, Bolşeviklerin, Menşeviklerler, SR'lerle, devrim yapmaya kalkıştığını iddia edecek kadar saçma, gerçek dışı, oportünist bir iddiada bulunmaktan farksızdır.

Milyoner, fabrikatör bir kişinin yönetiminde olan ve burjuvazinin en sağır politikasını yürüten bu kişiler anti-emperyalist, anti-faşist eylem birliğine de karşı çıkıyor. («Sosyalist Birlik» gazetesini s. 3).

25 Ocak gösterileri burjuva ideologlarının bu görüşlerini tuzbuz etti. Bu gösteriler herşeyden önce işçi sınıfının uzun yıllardan beri büyük burjuvaziye, onun bağlı bulunduğu emperyalizme, onun politik, ekonomik hegemonyasına karşı yürüttüğü sürekli savaşın sağladığı birikimin açtığı yoldan, yani onun öncülüğünde yapıldı. TKP her zaman bu savaşın hem emperyalizme, hem de onun yerli ortaklarına, faşizm tehlikesinin yoğunlaştığı zamanlarda da aynı zamanda bu tehlikeye karşı yönelmesini önerdi. Demokratik gelişme bu savaşın paralelinde sağlanacaktı. Bir yandan işçi sınıfının sendikal, politik birliğini sağlamak, öte yandan da anti-emperyalist, anti-faşist, demokratik hakların genişletilmesinden yana olan bütün güçleri bu hedeflere yöneltmek gerekiyordu. Bu hedeflere yönelmek ancak bu gibi bir işbirliği ile sağlanabilirdi. 29 aylık sıkıyönetim terörü de bu görüşü doğruladı. Bu devirde işçi sınıfının direnmesini faşist terör durduramadı. Ve bütün ulusal direniş bu temel güce dayanarak gelişti. Genel seçimler bu demokratik, anti-emperyalist gelişmenin halk yığınlarına indiğini, geniş bir tabana oturduğunu gösterdi.

Emperyalizm, büyük burjuvazi fırsat bulduğu zaman bu gelişmeyi faşist komando saldırılarıyla, darbelere zemin hazırlamak taktiğiyle, 12 Mart gibi askeri «müdahale»lerle durdurmayı yeniden denemeye koyuldu. Bir yandan da Milliyetçiler Cephesi, Bayar'ı yeniden politika piyasasına sürmek denemeleri başladı. Bu denemelerin büyük ölçüde fiyasko ile sonuçlanmaları anti-emperyalist, anti-faşist fikirlerin geniş halk yığınlarına mal olmasının bir sonucudur. Geniş emekçi yığınları demokratik haklarına sahip çıkmak ve onu genişletmek bilincine ulaşmak sürecindedirler. Bu süreci durdurmak için emperyalizm bütün olanaklarını terazinin kefesine atmıştır. CIA en usta ajanlarını Türkiye'ye göndermiştir. Ülkü Ocakları, Türkeş'in komandoları, Demirel, Erbakan, Bayar, Feyzioğlu gibi politikacıların, İrmak hükümetinin bütün olanakları savaşa atılmıştır. Ama bu gericiler cephesi geniş yığınsal bir taban bulamadığı için aralarındaki mevcut çelişkiler daha da kabarıyor, bu durum onların, istenildiği gibi bir politik etken olmalarını engelliyor.

Genel seçimlerden sonra halkta demokratik haklarına sahip çıkma eğilimi daha da güçlendi. Gerici, işbirlikçi politikacıların seçimlerden kaçmaları bu gelişmenin başlıca belirtilerinden biridir.

Bir yandan Milliyetçi Cephenin iflâsı, bir yandan gerici işbirlikçi gruplar arasında çelişkilerin artması, bir yandan da anti-faşist savaşın, anti-emperyalist savaşla sınıksız bağlanması, işçi sınıfının daha yüksek bir düzeye ulaşmış olan sınıf bilincinin ve bu düzeyde yürüttüğü savaşın sonuçları, meyveleridir.

İşçi sınıfı artık günlük, ekonomik savaş hedeflerinin yanında sendikasını seçmek hakkı için savaşıyor. Bu aslında politik bir savaştır. Sınıf savaşının dayanaklarından biri de işçi sınıfının kendi öz sendikasında örgütlü olmasıdır. Sendikaların işçiden yana tek bir konfederasyonda birleşmesi, işçi sınıfına, burjuvaziye karşı savaşında olağanüstü bir güç ve güvenlik sağlar. Burjuvazi bu gücü bildiği için hegemonyayı elde tuttuğu bütün ülkelerde sendikaları parçalamaya politikasını şaşmaz bir şekilde uygular ve bu uğurda hiç bir maddi fedakârlıktan çekinmez. Sarı sendikacıları beslemek, burjuvazi için işçi sınıfını parçalamaktan elde edeceği ekonomik, politik çıkarlardan çok azdır. Sendikaları parçalamak, sarı sendikacıları eliyle işçi sınıfının ekonomik, politik savaşını kırmak, burjuvaziye çıkarların en büyüğünü, sınıf hegemonyasını sağlamasına, sömürü düzenini sürdürmesine yardım ediyor.

TKP, sendikal hareketin birliğini, işçi sınıfının kendi öz sendikasında örgütlenmesini, işçi sınıfının büyük burjuvaziye, emperyalist tekelere karşı sürdürdüğü sınıf savaşında daha güçlü olmasını sağlamak ilkesini savunuyor. Yine bunun için sarı sendikacılara karşı amansız ve sürekli bir savaş yürütüyor. Uzun yılların bu birikimi işçi sınıfını bugün artık sendikasını seçmek için savaş düzeyine getirmiştir. Büyük burjuvazinin sömürü düzenini enflasyonlarla sürekli olarak arttırması, bunalımlarının derinleşmesi, emperyalizmin bunalımlarını sürekli olarak Türkiye'ye de ihraç etmesi, emekçi halkın yoksullaşma sürecinin artması, işçi sınıfının bu bilinç düzeyine gelmesi ve bu düzeyde sendikal hakları için memleket ölçüsünde bir mücadeleye girişmesini kolaylaştırmıştır. Sınıf savaşında işçi sınıfının daha yüksek bir düzeye ulaşması demokratik, anti-emperyalist fikirlerin emekçi yığınları arasında daha geniş ölçüde yayılması, köy ve şehir emekçileri arasında daha yakın bağların kurulması ile sonuçlanmıştır.

Devrimci gençliğin savaşı da bu temel dayanak, bu omurga üzerinde gelişti. CIA, MIT ajanlarının, yani emperyalizmin, işbirlikçilerin bütün çabalarına rağmen, devrimci gençlik «silâhlı eylem» provokasyonuna düşmedi. Maocular, Troçkistler, anarşistler 1968'lerden sonraki olaylarda geniş ölçüde demaske olduklarından emperyalizmin ve yerli ortaklarının «silâhlı eylem» plânlarını bu sefer uygulayamadılar. TKP bu sefer bu provokasyonları demaske etmek için daha etkin bir biçimde müdahale

etmek, provokasyonları açığa vurmak, devrimci gençliği uyarmak alanaklarını buldu. Maacuların ileri sürdükleri gibi her zaman her yerde mevcut şartları hesaplamadan, kuvvet dengesini gözönünde tutmadan silâha sarılmak ters devrimcilerin, büyük burjuvazinin işine yarıyor. Türkiye'de egemen çevreler 12 Mart öncesinde bu yöntemleri geniş ölçüde uyguladılar. Sıkıyönetim terörüne zemin hazırladılar.

Faşist saldırılara karşı İstanbul Üniversitesinde tertiplenen ve on binlerce öğrenci, işçi, sendikacı ve emekçinin katıldığı gösteri anti-emperyalist, anti-faşist yığinsal hareketin bir aşaması niteliğindedir. İstanbul'da öğrenci Kerim Yaman'ın faşist komandolar tarafından öldürülmesini, ama genellikle faşizmi ve onu doğuran emperyalizmi, işbirlikçileri, iktidarı protesto için tertiplenmiştir. Bu hareketin örgütlenmesi ve uygulanması anti-emperyalist, anti-faşist bir cephe geliştirme eyleminin başarılı bir sonucudur. Gösteri, bütün demokratik güçlerin el ve oy birliği ile hazırlanmıştır. Bu çok önemlidir. Çünkü anti-faşist, anti-emperyalist cephe fikri tepede değil, yığında cephe anlayışı ile, yani ortaklaşa çabalarla ve demokratik bir yoldan gelişecektir. Cephe hareketinin her aşamasında, devrimci tavizler teorisi, sabır ve ustalıklı uygulanacaktır. Ne var ki, cephe fikrinin hayata geçirilmesinde komünistler her zaman önyak olacak, öncü bir rol oynayacaklardır. Ancak komünistlerin önyak oldukları, varlıklarını kabul ettirdikleri takdirdedir ki, cephe, anti-faşist, anti-emperyalist, demokratik hedeflerine ulaşabilir, toplumun demokratik yoldan gelişmesini sağlayabilir. Bu unsur işlemediği takdirde cepheler her zaman burjuvazinin hegemonyasını sürdürmek gibi bir sonuca varmaktan kurtulamazlar.

Bütün bu verileri gözönünde tutacak olursak 25 Ocak gösterilerini işçi sınıfının sınıfsal örgütünün yığinsal bir hareketi olarak nitelendirebiliriz. Sınıfsal örgütün bu yığinsal hareketinden alınacak dersler vardır. Bu hareketten işçi sınıfı, devrimci gençlik birçok deneyler elde ettiler. Bir çok yeni ve kıymetli bilgilerle donandılar.

25 Ocak gösterilerinin yankı ve etkileri memleket ölçüsünde aldı. İstanbul'dan Trabzon'a, oradan Diyarbakır'a, Akhisar'a kadar yurdun önemli bir kısmı, geniş bir emekçi yığını ve kamuoyu 25 Ocak hareketini bütün sınıfsal ve ideolojik nitelikleri ile benimsedi. Anti-emperyalist, anti-faşist demokratik sloganlarına sahip çıktı. Bu gösteri aynı zamanda anti-komünizmin iflâsının da yeni bir belirtisiydi.

Bundan ötürü denebilir ki 25 Ocak hareketi yeni, daha ileri, daha yığinsal eylemlere yolu hazırladı, yeni alanaklar açtı. Elde edilen yeni bilgi ve deneylerle daha geniş, daha verimli savaş taktikleri çizmek alanakları elde edildi.

Bu deney ve bilgilerin başında Leninci devrimci savaş tearisinin dağıtılması geliyor. Bu teoriye göre, burjuvaziye karşı savaş işçi sınıfının ve

onun partisinin öncülüğünde yapılması başarının şartıdır. Komünist Partisi işçi sınıfının öncü politik örgütüdür. Sendikalar işçi sınıfının dayanağıdır. İşçi sınıfının bu iki örgütünün katkısı her türlü devrimci savaşın doğru hatta ilerlemesinin garantisidir.

Yine Leninci devrimci savaş teorisine göre burjuvaziye karşı savaş ancak yığınlara dayandığı, onları harekete geçirebildiği takdirde başarıya ulaşabilir. Burjuvazinin polisini, öteki baskı güçlerini geriletebilir, devrim hareketinin önünde duran baskı mekanizmasını gerileterek, devrim hareketinin daha ileri hamleler yapmasını, hedefine ulaşmasını sağlar.

Yığinsal devrimci hareketler, tereddüt içinde olan, ne yapacağını kesinlikle kararlaştıramayan zümreleri devrimci güçleri harekete geçirir, işçi sınıfına yeni yeni müttefikler kazandırır.

25 Ocak gösterilerinde işçi sınıfı ile devrimci gençliğin bağlaşıklığı daha da pekleşti. Harekete sendikaların geniş ölçüde katılması, sendikaların, TKP'nin devrimci gençliği faşist saldırılara karşı savunması bu pekleşmeyi sağladı. Bu pekleşme devrim hareketinin kazanımlarından biridir.

Aynı hareket işçi sınıfı ile köy emekçilerinin bağlaşıklığını da güçlendiren bir unsur olarak belirdi. İşçi sınıfı ile devrimci gençliğin elele uyguladıkları 25 Ocak hareketi köy emekçileri arasında da derin yankılar uyandırdı. Anadolu'nun bir çok bölgelerinde köy emekçileri 25 Ocak hareketini destekleyen mitingler, yürüyüşler tertiplediler.

Aydın zümreler, Mühendis Mimar Odaları, Barolar, yurtsever basın hareketin dışında kalmadılar.

Silâhlı kuvvetlerdeki yurtsever subay ve erler demokratik güçlerin bu ortaklaşa savaşını uzaktan seyretmediler. Kendilerinin de bu gelişen demokratik güçlerden yana cephe almak gereğini daha geniş ölçüde duydular. Ankara'da askeri araçlarla Askeri Tıbbiye Öğrencilerini komando gibi devrimci öğrencilerin üzerine süren generaller, Sancar kliği, daha izole duruma düştüler.

25 Ocakta bütün devrimciler, memleket kamuoyu dostu düşmanı daha iyi seçmek olanaklarını buldular. TKP hareketin içindeydi. Komünistler bütün devrimci güçlerin eylem birliğini sağlamaya çalıştılar. Ama Mao-ular, Troçkistler, anarşistler, MDD'ciler, PD'ciler hareketten silindiler. Her zaman her yerde silâhlı eylem gibi provokasyonları da iflâs etti. Devrimci teoriyi zenginleştiren yönlerden biri de bu oldu.

25 Ocaktan önce Türkiye'nin komandoları iki ay içinde altı devrimci genci öldürmüşken, CIA ajanı Harriess Ankara'ya yerleşmişken, İrmak hükümeti, Demirel, Feyzioğlu, Erbakan gibi politikacılar kamuoyunda daha geniş ölçüde demaske olmuşken TSİP yöneticileri İstanbul'da Viran-

şehir katliamını protesto mitingini tertitlediler. Böylece kendilerine aldandmış bazı kadroları polise teslim ettiler. Viranşehir katliamını TKP ve bütün öteki devrimciler de yerdı. Ama Viranşehir katliamı faşistlerin, iktidarın eylemlerinden biriydi. Hemen hemen her gün CIA'nın, MIT'in komandolar eliyle tertitlediği cinayetlere yurdun her köşesinde devrimciler kurban oluyordu. Bunu protesto etmek ve geniş bir yığını harekete geçirmek gerekiyordu. Polisi ve baskı mekanizmasını geriletmenin ve devrim hareketini daha ileri götürmenin yolu buydu. TSİP yöneticileri buna yanaşmadılar. Birleştirici değil ayırıcı, parçalayıcı taktiklerine bağlı kaldılar. 25 Ocak hareketine katılmadılar bile. Ama işçi hareketinin dışında olduklarını, işçi hareketini parçalamaktan başka bir amaçları bulunmadığını ayrılıkçı bir parti kurduktan sonra bir daha ıspatladılar.

25 Ocak gösterilerinde elde edilen başlıca sonuçlardan biri de anti-emperyalist, anti-faşist cephe fikrinin daha geniş ölçüde yığınlara mal olmasıdır. Burjuvazinin ileri kolunun anti-emperyalist, anti-faşist sloganlara bağlanmasıdır.

Burjuvazinin ileri kolunun bu aşamaya ulaşması, şüphe yok ki işçi sınıfının, TKP'nin yalnız başına sürdürdüğü kampanyanın olumlu sonuçlarından biridir. Ama yukarda da belirttiğimiz gibi burjuvazinin ilerici kolunun bu gibi bir cephe fikrine yanaşması kendisiyle birlikte birçok sorun da getiriyor. Büyük balık küçük balığı yutar prensipi cephe politikasında her zaman geçerli değildir. Çünkü küçüklük büyüklük anlamlarının cephedeki ölçüleri değişiktir. Cephe politikasında aktif olan, atıl olan, haklı davayı savunan büyüktür. Yani öncüdür. Sayısı çok olan fakat atıl ve çökmekte olan bir düzeni savunan taraf küçüktür. Zayıftır. Cephe politikası yürütülürken sınıf savaşının durmadığını, şekil değiştirdiğini kaydetmiştik. Bu bir sosyolojik yasallıktır. TKP'nin militan kadroları, devrimci gençlik burjuvazinin ilerici koluyla daha birçok savaş alanlarında yanyana geleceklerdir. Burjuvaziye bağlı emekçi yığınları ile de temas kuracaklardır. Bunun aksi de doğrudur. Burjuvazinin ilerici kolunun ideologları da komünistlerle, devrimci gençlikle yanyana gelerek temas edeceklerdir. Yani burjuvazinin ilerici koluna bağlı aydın, emekçi yığını ile karşılıklı temaslar kuracaktır. Fikir, deney dünya görüşü değiş tokuşu forumları kurulacaktır. Bu sorun 25 Ocak hareketinden önce de vardı. Ama 25 Ocaktan sonra daha da güncel bir sorun haline geldi. Kanımıza göre yannın anti-emperyalist, anti-faşist, demokratik gelişme amaçlarına yönelik savaşın başarısı bu sorunun doğru bir biçimde çözülmesine bağlıdır. İşçi sınıfı müttefikleri ile kurulan bağları geliştirmek, genişletmek ve onları sağlam temellere oturtmak zorundadır. Tabii komünistler için de öyle. Türkiye politik yaşamında bu sorun bugünkü genişliği ve önemi ile ilk defa ortaya çıkıyor. Çünkü artık cephe fikri, yani komünistlerin, komünist olmayan ilerici harekete ve burjuvazinin ileri koluna bağlı olanlara konkre savaş meydanlarında, forumlarda bir cephe fikri

etrafında geniş ölçüde bir araya gelmeleri yeni başlıyor. Hareket fikir olmaktan uygulamaya dönüşmeye başlamıştır. Yeni sorunları da beraberinde getirmiştir. Unutmamak gerek ki bir yandan düşman, yani emperyalizm ve işbirlikçiler, bir yandan da sosyalist kisveye bürünmüş olan düşmanın ajanları devrimci güçleri birbirinden ayırmak, cephe fikrinin gerçekleşmesini engellemek için pusuda bekliyor.

Bu şartlarda komünistler cephe fikrini geliştirmek ve hayata geçirmek gibi tarihsel olan bu ödevi başarmak zorundadırlar. Bu koşullarda ne yapmalı? Herşeyden önce aşağılayıcı ve her zaman haklı çıkmak gibi tutumlardan arınmalı. Emekçilerle, iyi niyet sahibi aydınlarla konkrete sorunlarla diyalog kurmaya çalışmalı. İşçi sınıfının, emekçi halkın sömürü düzenine karşı savaşının doğrultusundan ayrılmamalı, emperyalizmin ve ortaklarının halk yığınlarına dayattığı sorunlara Bilimsel Sosyalizm açısından ve onun ışığı ile çözüm bulmalıdır. Karşı tarafın fikrine saygı, diyalog kurmanın ilk ve kaçınılmaz şartıdır. Karşı tarafın fikrine saygı, onu kabullenmek anlamına gelmez. Provokatörleri, likidatörleri, ajanları taraf olarak kabul etmemek, özellikle sonsuz, sürekli ve uyuz kaşıma anlamına gelen münakaşalardan da kaçınmak gerek.

Burjuvazinin ilerici kolu ile forumlarda ileriye doğru bir gelişme sağlayabilmek için zaman zaman devrimci tavizlerde bulunmak zorunludur. Bunlar, gerçekte iki adım ilerliyebilmek için bir adım gerilemek anlamına gelir.

Fakat burjuvazinin ilerici kolu ile ve öteki zümrelerle kurulan diyaloglardan devrimci kazanımlar sağlayabilmek için, komünist militan kadroların, Bilimsel Sosyalizm teorisi, pratiği ile iyice donatılmış olmaları ve bilgilerini sürekli yenilemeleri, geliştirmeleri başarı için kaçınılmaz bir şarttır.

Okuyucularımızın mektuplarından

Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasal ortam, çeşitli sapık akımlara açıktır. Bu durum her ülkede olmasına rağmen, o ülkenin savaş durumuna yani Komünist Partisi'nin legal veya illegal çalışmaya koşullarına, işçi sınıfının savaş biçimlerine, onunla bağlaşıklık kuran güçlerin tutumuna, ilişkilerine, partilerin strateji ve taktiklerine göre değişiyor. Sapık akımların, partilerin de tutumu öyle. Aynı zamanda burjuvazi bu sapık akımları körüklemekten, işçi sınıfının mücadelesini pölmekten, «ayır-buyur» politikasını uygulamaktan geri durmuyor.

Burjuvazinin Maoculara karşı tutumu son zamanlarda günlük bir nite-lik kazanmaktadır. Bunun yanında anti-komünizm, anti-sovyetizm ala-bildiğine alevlendiriliyor.

Bu ortamda, Türkiye'de bu sapık akımlar alabildiğine gidiyor. Bunun nedeni TKP'nin illegal çalışmaya mahkûm edilmesi, TKP'nin doğrultu-sunda (bilimsel sosyalizmi kabul eden, dünya işçi enternasyonalizmine bağlı) bir legal partinin yokluğudur. Yeni kurulan, neidiği belirsiz üstenciler partisi (TSİP'nin başkanı eski üstencidir). Bu parti oportünist Kıvılcımlı'nın saçmalarını hortlattı, onu yeğ tutmaktadır.

Bunun yanında TKP saflarına işçiler, aydınlar, öğrenciler yeni yeni akmaktadır. TKP, yaşadığı, savunduğu politikasını, savaşını yığınlara açık-lamaktan geri durmamaktadır. Bu hareket büyük bir önem kazanmakta-dır. TKP'nin yayınları: «Yeni Çağ», «Atılım» elden ele okunmaktadır. Bel-çika'da TKP'nin pankartları: «Atılım bizimle!» sloganıyla yığınların omuz-larında taşınmaktadır.

Biz, TKP'nin yayını «Yeni Çağ»ın bir sayısını Türkiye'de okumuştuk. Avrupa'ya geldikten sonra bu derginin 1973 ve 1974'ün sayılarını bulduk, okuduk. Gerçeklerin ne kadar gün ışığına çıktığını, aydınlığa kavuştu-ğunu görüyoruz. «Yeni Çağ» bir komünistin yüzde yüz izlemesi gerekli bir dergidir. Bunu bütün içtenlikle tanıyoruz. Dünyada ilerici olayları tam Marksçı-Leninci anahtarla açıyor, çözüyor. Enternasyonalizmi aşılayan bu dergiyi her ay dört gözle bekliyoruz.

15 Ocak 1975

Bir grup işçi adına
Belçika/Brüksel

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Sayın okurlar,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Biz bu istekleri elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okurlarımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Adreslerini değiştirenler, yeni adreslerini bize derhal bildirmelidirler.

Dergiye abone olmak ve diğer yayınlarımızı edinmek isteyenler adresimize bir mektupla bildirebilirler. Sonra Avrupadaki okurlarımız aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 Berlin 10
Postfach 100 229
West Berlin

Ödemeler şu konto numarasına yapılır:
Postscheckkonto 342 441
West Berlin

1. L. I. Brejnev, «LENİN'İN 100. YILDÖNÜMÜ, SBKP'NİN XXIV. KONGRESİ, SSCB'NİN 50. YILI»
2. NAZIM HIKMET, BÜTÜN ESERLERİ (Şimdiye kadar 8 cilt çıkmıştır),
3. BİLİMSEL KOMÜNİZM,
4. LENİN (Biografisi),
5. SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİNİN PROGRAMI
6. BÜYÜK OKTOBR 50 YAŞINDA,
7. S. Üstünel, «GÜNEŞLİ DÜNYA»
8. A. Saydan, «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ»
9. A. Saydan, «YEDİ SOSYALİST ÜLKEDE DÜN-BUGÜN-YARIN»
10. A. Saydan, «SOVYETLER BİRLİĞİNDE 12 GÜN»

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozšírování tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçıılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1

Viehofer Platz 14

Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main

Schumannstraße 56

Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main

Goethestraße 56

Buchhandlung Walter Herbster
7800 Freiburg

An der Mehlwaage 2

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen

Schiffenberger Weg 1

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen

Burgstraße 24

Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13

Johnsallee 67

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover-Linden

Limmerstraße 106

Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg

Plöck 64a

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel

Werner-Hilpert-Straße 5

Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1

Falckstraße 16

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln

Fleischmengergasse 31

Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld

St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West
6500 Mainz

Bilhlildisstraße 15

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6800 Mannheim

U 2, 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung Gm
3550 Marburg

Am Grün 56

Buchhandlung Libresso
8000 München 40

Türkenstraße 66

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4400 Münster

Steinfurter Straße 15

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8500 Nürnberg

Weinmarkt 12a

Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg

Am Damm 26

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8400 Regensburg

Glockengasse 7

Lenchen Demuth-Buchladen
6600 Saarbrücken

Nauwieser Straße 13

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen

Freudenberger Straße 18

Buchhandlung Hornung und Steinbach
7000 Stuttgart

Wilhelmsplatz 1

Buchhandlung W. A. Bastigkeit
5500 Trier

Lindenstraße 10

Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld

Gathe 55- 57

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!